

T.C
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK GRAFİK SANATI TARİHİ
VE HALİS BİÇER'İN ÇALIŞMALARI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. İsmail AYTAÇ

HAZIRLAYAN
Nihan ÇIPLAKKILIÇ

ELAZIĞ, 2019

T.C
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI
TÜRK-İSLAM SANATLARI TARİHİ BİLİM DALI

**CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK GRAFİK SANATI
TARİHİ VE HALİS BİÇER'İN ÇALIŞMALARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

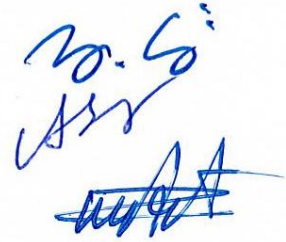
DANIŞMAN
Prof. Dr. İsmail AYTAÇ

HAZIRLAYAN
Nihan ÇIPLAKKILIÇ

Jürimiz, 01.03.2019 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda bu yüksek lisans tezi oy birliği / oy çokluğu ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri

1. Prof. Dr. Yücel Geşebakan
2. Prof. Dr. Adem Tutar
3. Prof. Dr. İsmail Aytaç

F.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulununtarih vesayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Ömer Osman UMAR
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET**Yüksek Lisans Tezi****Cumhuriyet Dönemi Türk Grafik Sanatı Tarihi ve Halis Biçer'in Çalışmaları****Nihan ÇIPLAKKILIÇ****Fırat Üniversitesi****Sosyal Bilimler Enstitüsü****İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı****Türk-İslam Sanatları Tarihi Bilim Dalı****Elazığ-2019, Sayfa: XII+170**

Bu tez çalışması üç bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölümde grafik tasarım sanatı ile ilgili genel tanım ve kavramlar açıklanmış olup, grafik tasarım sanatı tarihi sürecindeki gelişmeler ile grafik tasarım sanatı eğitiminin gelişimi incelenmiştir. İkinci bölümde Dünya'daki grafik sanatının, Cumhuriyet öncesi ve Cumhuriyet sonrası türk grafik sanatının ve eğitiminin gelişimi anlatılarak, Cumhuriyet Dönemi Türk grafik sanatının geçmiş ve geleceğiyle ilgili yaşanan sanatsal gelişmeler, değişimler ele alınmıştır. Ayrıca günümüz grafik sanatçılarından Şükrü Ertürk, Hasip Pektaş, Zafer Lehimler ve Beşir Güvener'den bahsedilmiştir. Üçüncü bölümde ise Prof. Halis Biçer'in hayatı ve sanatı hakkında edinilen bilgiler dahilinde, grafik tasarım sanatı hakkındaki görüşü, düşünceleri, grafik sanatına verdiği değer ve önem anlatılmıştır. Prof. Halis Biçer'in Türk grafik tasarım sanatını etkileyen süreçler konuşularak, eserleri incelenmiştir. Elde olan kaynaklar düzenlenerek yaşamı boyunca Türk grafik sanatına samimi yaklaşımı ve etkili bir görsel iletişim tasarımcısı olan sanatçının tanıtılması amaçlanmıştır. Prof. Halis Biçer'in grafik tasarım sanatı çalışmalarından seçimler yapılmış ve değerlendirilmiştir. Sanatçının görsellik adına kendine has tasarımlarıyla, grafik sanatına kattığı değerler, yenilikler ve özgün düşünceleriyle sanatsal ifade biçimlerini mükemmel bir şekilde kullanmış, grafik tasarım konusunda iyi bir öncü olduğu anlatılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türk Grafik Sanatı, Tasarım, Grafik Tasarımı, Sanat Eğitimi, Halis Biçer

ABSTRACT

Master Thesis

**The History of Turkish Graphic Art in The Republic Period And Halis Biçer's
Works**

Nihan ÇIPLAKKILIÇ

The University of Fırat

The Institute of Social Science

The Department of Turkish-Islamic Arts History

Elazığ-2019, Page: XII+170

This thesis has three chapters. In the first chapter, the definitions and concepts about graphics design art are explained, also the improvement of history and education about graphics design art are studied. In the second part, while it is told the development of the graphic arts in the world, the development of Turkish graphic art and education before and after the Republic, the development and change about the past and the future of Turkish graphic art in the Republican period are discussed. Also, it is mentioned today's graphic artists, Şükrü Ertürk, Hasip Pektaş, Zafer Lehimler and Beşir Güvener. In the third chapter, with obtained information about Prof. Halis Biçer's life and art, it has been told his views and ideas about graphics art, the value and importance given to graphics art. Halis Biçer's works that affect the Turkish graphics design art were discussed and his works are examined. It is aimed to introduce the artist who has an intimate approach to Turkish graphic art and an effective visual communication designer throughout his life by arranging the available resources. The selections were made and evaluated from Halis Biçer's graphic design art works. It has been tried to explain that the artist used his artistic designs with his unique designs in the name of visibility, values added to graphic art, innovations and original thoughts and he is a good pioneer in graphic design.

Key Words: Turkish graphics art, Design, Graphics Design, Art Education, Halis Biçer

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER	IV
RESİM LİSTESİ.....	VI
ÖN SÖZ	XIII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM**I. GRAFİK SANATI ve ÖZELLİKLERİ**

1.1. Grafik Sanatı Hakkında Temel Kavramlar	7
1.1.1 Amblem	7
1.1.2. Logo (Logotype).....	7
1.1.3. Afiş	8
1.1.4. İllüstrasyon	10
1.1.5. Tipografi (Yazı).....	12
1.1.6. Kaligrafi.....	12
1.1.7. Tasarım	14
1.1.8. Grafik Tasarım.....	15

İKİNCİ BÖLÜM**2. GRAFİK SANATININ GELİŞİMİ**

2.1. Dünya’da Grafik Sanatının Gelişimi.....	16
2.2. Cumhuriyet Öncesi Türk Grafik Sanatının Gelişimi	31
2.3. Cumhuriyet Sonrası Türk Grafik Sanatı ve Eğitiminin Gelişimi.....	36
2.3.1. Günümüz Grafik Sanatçıları.....	50
2.3.1.1. Şükrü Ertürk.....	50
2.3.1.2. Hasip Pektaş.....	52
2.3.1.3. Zafer Lehimler	53
2.3.1.4. Beşir Güvener	53

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**3. HALİS BİÇER'İN ÖZGEÇMİŞİ ve SANATI**

3.1. Halis Biçer'in Özgeçmişi	55
3.2. Gerçekleştirilen Grafik Ürünler Yarışmalar-Ödüller, Karma Sergileri ve Diğer Çalışmaları	59
3.4. Halis Biçer'in Mülakat Sorularına Verdiği Cevaplar.....	59
3.5. Halis Biçer'in Tasarım Çalışmaları (Katalog)	78
3.5.1. Halis Biçer'in Yazı Tasarımları.....	78
3.5.2. Halis Biçer'in Amblem-Logo-Logotype Tasarımları.....	99
3.5.3 Halis Biçer'in Resim Çalışmaları.....	113
3.5.4. Halis Biçer'in Fotoğraf Çekimleri.....	126
SONUÇ	138
KAYNAKLAR	144
EKLER	148
Ek 1. Orijinallik Raporu.....	148
Ek 2. Sanat Eğitiminin Geleceği	149
Ek 3: Şükrü Ertürk Banknot Tasarımları	157
Ek 4: Hasip Pektaş Ekslibris Çalışmaları.....	161
Ek 5: Zafer Lehimler Sanatsal Çalışmaları	162
Ek 6: Beşir Güvener Grafik Çalışmaları	163
ÖZ GEÇMİŞ	169

RESİM LİSTESİ

Resim 1:	Afiş Tasarımının En Eski Örnekleri.....	8
Resim 2:	1800-1900'lü Yılların Afiş Tasarımları	9
Resim 3:	Albrecht Dürer, St. Michael'in Dragon'la Savaşı, 1498, Ağaç Baskı, 39, 2x28, 3cm.....	11
Resim 4:	Hattat Hafız Osman Efendi, Kaligrafi, “ <i>Koltuklu Kitası</i> ”(Ayrıntı)	13
Resim 5:	İlk Çağ Duvar Resminden Örnekler.....	16
Resim 6:	Eski Mısır'da Bulunan Hiyeroglif Kabartmalar.....	17
Resim 7:	Solda, 16.yy Johann Gensfleisch zum Gutenberg'in bakır gravür oyması ve sağda, Gutenberg'in yaptığı baskı	18
Resim 8:	Gutenberg'in Bastığı İncil'den bir sayfa-1450	18
Resim 9:	Henri de Toulouse Lautrec, Annesi, 93, 5 x 81 cm, 1883.....	20
Resim 10:	Lautrec, Moulin Rouge Afişi, 1891	
Resim 11:	Lautrec, Aristide Bruant dans son cabaret, 1893, 150 x 100 cm.....	21
Resim 12:	Henri de Toulouse Lautrec, Divan Japonais, 80, 8 x 60, 8 cm, 1893	21
Resim 13:	Henri de Toulouse Lautrec, <i>Salon de la rue des Moulins</i> , 1894.....	22
Resim 14:	Raoul Hausmann, Afiş, 1920, Grafik Tasarım.....	23
Resim 15:	Wassily Kandinsky, <i>Ti Voglio</i> , Grafik Tasarım	25
Resim 16:	Moholy-Nagy, Kompozisyon, 1924, Grafik Tasarım	25
Resim 17:	Milton Glaser, Afiş, 2004, Grafik Tasarım	27
Resim 18:	Holger Matthies, Afiş, 2000, Grafik Tasarım	27
Resim 19:	Andy Warhol, Çalışmaları	28
Resim 20:	Andy Warhol, Çalışmaları	29
Resim 21:	Andy Warhol, Çalışmaları	29
Resim 22:	Tercuman-i Ahval Gazetesinden.....	31
Resim 23:	Ceride-i Havadis Gazetesinden	32
Resim 24:	İbrahim Müteferrika, “Cihannüma” da Yer Alan Dünya Haritası	36
Resim 25:	İhap Hulusi Görey, “Vatandaş”, Afişi.....	42
Resim 26:	İhap Hulusi Görey, “ <i>Türkiye Ziraat Bankası için Kumbara Afişi</i> ”	42
Resim 27:	İhap Hulusi Görey, Afiş Tasarımları.....	43
Resim 28:	Kenan Temizan, Kitap Kapağı Tasarımı.....	43

Resim 29:	Kenan Temizan, “ <i>Hab Mich Lieb</i> ”, Ufa Film için afiş, 1940’lı Yıllar	44
Resim 30:	Mesut Manioğlu, Tasarımları	44
Resim 31:	Münih Fehim, Kitap Kapağı Tasarımları ve Lale Devri Tablosu	45
Resim 32:	Münih Fehim, Kitap Kapağı Tasarımları	46
Resim 33:	Mengü Ertel, 22. Moskova Olimpiyatları Afiş Yarışması’nda Üçüncülük Ödülünü Alan Çalışması, 1980.....	46
Resim 34:	Yurdaer Altıntaş, Afiş Tasarımları.....	46
Resim 35:	Sait Maden, Kitap Kapağı ve Afiş Tasarımları	47
Resim 36:	Erkal Yavi, Afiş ve Kitap Kapağı Tasarımları	47
Resim 37:	Turgay Betil, Afiş Tasarımları	48
Resim 38:	Şükrü Ertürk, Tasarımları.....	51
Resim 39:	Hasip Pektaş’ın Ekslibris Çalışmaları	52
Resim 40:	Zafer Lehimler’in Sanatsal Çalışmaları	53
Resim 41:	Beşir Güvener, starmaxx Reklamı	54
Resim 42:	Halis Biçer, Portresi	55
Resim 43:	Halis Biçer, İmzası	55
Resim 44:	Halis Biçer’in Doğduğu Ev	56
Resim 45:	Halis Biçer, Öğrencilik Yıllarında Sahne Dekorü İçin Yaptığı Resim.....	56
Resim 46:	Halis Biçer, Hasanoğlan Köy Enstitüsü 1956	58
Resim 47:	Halis Biçer’in Kartvizit Tasarımı	60
Resim 48:	Halis Biçer, Logo-Amblem Çalışması	61
Resim 49:	Halis Biçer, Yesa Firması İçin Yaptığı Tasarım	61
Resim 50:	Halis Biçer’in Yazı Tasarımı	62
Resim 51:	Halis Biçer, Tarihçi-Yazar Reşat Ekrem Koçu 978	62
Resim 52:	Halis Biçer, Dergi Tasarımı	63
Resim 53:	Halis Biçer, Karakalem Çalışması	64
Resim 54:	Halis Biçer, Kaligrafi Çalışmalarından Örnekler	64
Resim 55:	Halis Biçer, Yazı Çalışmalarından Örnekler.....	65
Resim 56:	Halis Biçer, Yazı Çalışmalarından Örnekler.....	65
Resim 57:	Halis Biçer’in “Ve” Bağlacının Tasarımı	66
Resim 58:	Halis Biçer, “Ve” Bağlacının Tasarımı	66

Resim 59:	Halis Biçer'in Çatı Malzemelerinin Raftaki Fotoğraf Çekimi	68
Resim 60:	Halis Biçer ve İhap Hulusi	69
Resim 61:	Halis Biçer ve İhap Hulusi'den Kareler	69
Resim 62:	Halis Biçer'in Serbest El Yazı Tasarımı	70
Resim 64:	Halis Biçer'in İstanbul Pendik Tersanesi Pul Tasarımı	75
Resim 66:	Halis Biçer'in İstanbul Pendik Tersanesi İçin Aldığı Yazısı	76
Resim 67:	Yazı ve Harflerin Orantılı Uyumu	78
Resim 68:	Yazı Karakterlerinin Uyumlu Bütünlüğü.....	78
Resim 69:	Halis Biçer'in Kendine Özgü Yazı Tasarımı	79
Resim 70:	Halis Biçer Yazı Tasarımı	80
Resim 71:	Halis Biçer'in Kendi El Yazısı.....	80
Resim 72:	Halis Biçer'in Okan Üniversitesi İçin Yaptığı El Yazısı Tabelası.....	81
Resim 73:	Halis Biçer'in El Yazısı	81
Resim 74:	Halis Biçer'in El Yazısı	82
Resim 75:	Halis Biçer'in Serbest El Yazısı.....	83
Resim 76:	Halis Biçer'in El Yazısı	83
Resim 77:	Halis Biçer Yazı Tasarımı	84
Resim 78:	Halis Biçer'in İmzası.....	84
Resim 79:	Halis Biçer Yazı Karakter Tasarımı	85
Resim 80:	Halis Biçer Serbest Yazı Tasarımı	85
Resim 81:	Halis Biçer Serbest Yazı Tasarımı	86
Resim 82:	Halis Biçer Serbest Yazı Tasarımı	86
Resim 83:	Halis Biçer Yazı Tasarımı	87
Resim 84:	Halis Biçer Yazı Tasarımı	88
Resim 85:	Halis Biçer El Yazı Tasarımı	88
Resim 86:	Halis Biçer El Yazı Tasarımı	89
Resim 87:	Halis Biçer Kendine Has Serbest Yazı Karakteri Tasarımı	89
Resim 88:	Halis Biçer'in Okan Üniversitesi İçin Yaptığı Kapı Tabelaları	90
Resim 89:	Halis Biçer Yazı Tasarımı	91
Resim 90:	Halis Biçer Yazı Tasarımı ve Okan Üniversitesi İçin Yaptığı Tabela.....	91
Resim 91:	Halis Biçer, Özgün Yazı Tasarımları ve Okan Üniversitesi İçin Yaptığı Tabela	92

Resim 92:	Halis Biçer Yazı Tasarımı	92
Resim 93:	Halis Biçer, Özgün Yazı Tasarımları ve Okan Üniversitesi İçin Yaptığı Tabelalar	94
Resim 94:	Halis Biçer'in Okan Üniversitesi İçin Yaptığı Tabelalar	94
Resim 95:	Halis Biçer El Yazısı Tasarımı ve Okan Üniversitesi Kapı Tabelası.....	95
Resim 96:	Halis Biçer Yazı Tasarımı	95
Resim 97:	Halis Biçer Kendi Adının Yazım Şekilleri.....	96
Resim 98:	Halis Biçer Serbest Yazı Tasarımları	96
Resim 99:	Halis Biçer Yazı Tasarımı	97
Resim 100:	Halis Biçer Türkçede yanlış olarak kullanılan &, and işareti yerine “ve” tasarımı yaparak yazı diline önemli bir katkıda bulunmuştur.....	97
Resim 101:	Halis Biçer Özgün Yazı Tasarımı 1x1m Okan Üniversitesi Grafik Tasarım Bölümü Kapısı İçin Yapılan Çalışma ve Effect Etkili Görünümü	97
Resim 102:	Halis Biçer'in El Yazısına Uygulanan Effectli Çalışması, 2018	98
Resim 103:	Halis Biçer'in Son Çalışmalarından Özgün Tasarımlar, 2018.....	98
Resim 104:	Halis Biçer'in Son Çalışmalarından Özgün Tasarım Örnekleri, 2018.....	99
Resim 105:	Halis Biçer İstanbul Pendik Tersanesi Pul Tasarımı, Amblem ve Logosu	100
Resim 106:	Halis Biçer'in Pul Tasarımları	100
Resim 107:	Halis Biçer Şirket Tasarım Amblem ve Logo Çalışmaları	101
Resim 108:	Halis Biçer Amblem ve Logo Tasarımı	101
Resim 109:	Halis Biçer Firma Tasarımı	101
Resim 110:	Halis Biçer Firma Tasarımı	102
Resim 111:	Halis Biçer Reklam Ajansı Kartvizit Tasarımı	102
Resim 112:	Halis Biçer Kurumsal Kimlik Kartvizit Tasarımı	102
Resim 113:	Halis Biçer Kurumsal Kimlik Kartvizit ve Zarf Tasarımı	103
Resim 114:	Halis Biçer Amblem- Logo Tasarımı.....	103
Resim 115:	Halis Biçer Tasarım.....	103
Resim 116:	Halis Biçer Şirket Amblem-Logo Tasarımı	104
Resim 117:	Halis Biçer Firma Tasarımı	104
Resim 118:	Halis Biçer Şirket Tasarımı	104

Resim 119:	Halis Biçer Şirket Tasarımı	105
Resim 120:	Halis Biçer İlaç Kutusu Tasarımı	105
Resim 121:	Halis Biçer Amblem- Logo Tasarımı.....	106
Resim 122:	Halis Biçer Amblem-Logo Tasarımı.....	106
Resim 123:	Halis Biçer Şirket Amblem-Logo Tasarımı	107
Resim 124:	Halis Biçer Broşür Tasarımı.....	107
Resim 127:	Halis Biçer Electro-Flex Ticaret Şirketi Amblem-Logo Çalışması	109
Resim 128:	Halis Biçer İstanbul Operası Amblemi	109
Resim 129:	Halis Biçer Amblem-Logo Tasarımı.....	110
Resim 130:	Halis Biçer Şirket Amblem-Logo Tasarımı	110
Resim 131:	Halis Biçer Amblem, Logo ve Simge Tasarımları.....	111
Resim 132:	Halis Biçer'in İhap Hulusi İçin Yaptığı Tasarım	111
Resim 133:	Halis Biçer'in İhap Hulusi İçin Yapmış Olduğu Tasarım.....	112
Resim 134:	Halis Biçer Broşür Tasarımı.....	112
Resim 135:	Halis Biçer'in 15 Yaşlarında Aynaya Bakarak Yaptığı Portre Resim ..	113
Resim 136:	Halis Biçer Eşi İçin Yaptığı Suluboya Resim	114
Resim 137:	Halis Biçer 1982'de Yaptığı Suluboya Resim	114
Resim 138:	Halis Biçer'in 1989 da Yaptığı Suluboya Resim	115
Resim 139:	Halis Biçer'in Varlık Yayınları İçin Yapmış Olduğu Lavi Çalışması Bayraklaşan Atatürk Kitabı, 1963	115
Resim 140:	Halis Biçer'in Renkli Fon Kartonü Üzerindeki Lavi Çalışma Örnekleri	116
Resim 141:	Halis Biçer Yazı ve Resim Efektinin Muhteşem Birleşimi	117
Resim 142:	Halis Biçer Ağaç Oyma "Kendi Portresi"	117
Resim 143:	Halis Biçer Yağlıboya Tablo.....	118
Resim 145:	Halis Biçer 1998'de Yaptığı Renk Armonisi Yağlıboya Tablosu	118
Resim 146:	Halis Biçer Yağlıboya Tablosu	119
Resim 147:	Halis Biçer Yağlıboya Tablosu	119
Resim 148:	Halis Biçer Yağlıboya Tablosu	120
Resim 149:	Halis Biçer Yağlıboya Tablosu	120
Resim 150:	Halis Biçer Yağlıboya Tablosu	121
Resim 151:	Halis Biçer, 1991'de Yaptığı Yağlıboya Tablosu	121
Resim 151:	Halis Biçer 1998'de Yaptığı Yağlıboya Tablosu	122

Resim 152:	Halis Biçer Yağlıboya Tablosu	122
Resim 153:	Halis Biçer Yağlıboya Tablosu ve Ayrıntısı	123
Resim 154:	Halis Biçer Yağlıboya Tablosu	123
Resim 155:	Halis Biçer Yağlıboya Tablosu	124
Resim 156:	Halis Biçer Yağlıboya Tablosu	124
Resim 157:	Halis Biçer Yağlıboya Tablosu	125
Resim 158:	Halis Biçer Yağlıboya Tablosu	125
Resim 159:	Halis Biçer Yağlıboya Tablosu	126
Resim 60:	Halis Biçer 1958'deki Kendi Fotoğraf Makinası İle İlk Çekimi.....	126
Resim 161:	Halis Biçer Fotoğraf Çekimi	127
Resim 162:	Halis Biçer Ayrıntılı Fotoğraf Çekimi	127
Resim 163:	Halis Biçer Çekimiyle, 1968'de Haliç Fotoğrafi	128
Resim 164:	Halis Biçer Manzara Çekimi	128
Resim 165:	Halis Biçer Ayrıntılı Ağaç Fotoğrafi.....	129
Resim 166:	Halis Biçer Fotoğraf Çekimi	129
Resim 168:	Halis Biçer Pamukkale Traverteni Fotoğraf Çekimi.....	130
Resim 169:	Halis Biçer Pamukkake Travertenlerinden Fotoğraf Çekimi.....	131
Resim 170:	Halis Biçer Ayrıntılı Fotoğraf Çekimi	131
Resim 171:	Halis Biçer Ayrıntılı Fotoğraf Çekimi	132
Resim 172:	Halis Biçer Fotoğraf Çekimi	132
Resim 174:	Halis Biçer Fotoğraf Çekimi	133
Resim 176:	Halis Biçer YaprakFotoğraf Ayrıntısı	134
Resim 177:	Halis Biçer Karlı Ağaç Dalı Fotoğrafi	135
Resim 178:	Halis Biçer Deniz Kabuğu Fotoğrafları Çekimi.....	135
Resim 179:	Halis Biçer 23 Nisan Çocuk Bayramı Fotoğrafından Bir Ayrıntı.....	136
Resim 180:	Halis Biçer, Kendi Bahçesinden Fotoğraf Çekimi	136
Resim 181:	Halis Biçer, Kendi Bahçesinden Fotoğraf Çekimleri.....	137
Resim 182:	Şükrü Ertürk Banknot Tasarımı	157
Resim 183:	Şükrü Ertürk, 1977 Banknot Tasarımı	157
Resim 184:	Şükrü Ertürk, 1983 Banknot Tasarımı	158
Resim 185:	Şükrü Ertürk Banknot Tasarımı	158
Resim 186:	Şükrü Ertürk, 1980 Banknot Tasarımı	159
Resim 187:	Şükrü Ertürk, Banknot Tasarımı	159

Resim 188:	Şükrü Ertürk Tasarımları.....	160
Resim 189:	Hasip Pektaş'ın Ekslibris Çalışmaları.....	161
Resim 190:	Hasip Pektaş'ın Ekslibris Çalışmaları.....	161
Resim 191:	Hasip Pektaş'ın Ekslibris Çalışmaları.....	161
Resim 192:	Zafer Lehimler'in Sanatsal Çalışmaları	162
Resim 193:	Zafer Lehimler'in Sanatsal Çalışmaları	162
Resim 194:	Zafer Lehimler'in Sanatsal Çalışmaları	162
Resim 195:	Beşir Güvener, Thermaspa Logotype	163
Resim 196:	Beşir Güvener, Film Akademisi, Eco Cycle, Logotype Çalışmaları ...	163
Resim 197:	Beşir Güvener, Aldora, Owygen Plus, Woolex, Berta ve Anti-aging Logotype Çalışmaları	164
Resim 198:	Beşir Güvener, Logotype Çalışma Örnekleri.....	164
Resim 199:	Beşir Güvener, Endüstriyel Ürünler ve Markalar İçin Logo Tasarımı.....	164
Resim 200:	Beşir Güvener, Turizm İçin Logo Tasarımı	165
Resim 201:	Beşir Güvener, Tanıtım ve İletişim Kurumları İçin Logo Tasarımı	165
Resim 202:	Beşir Güvener, Basın-Yayın Kuruluşları Ürünler ve Hizmetler İçin Logo Tasarımı	166
Resim 203:	Beşir Güvener, Sivil-Toplum Kuruluşları Hizmet ve Projeleri İçin Logo Tasarımı	166
Resim 204:	Beşir Güvener, Holdingler Grup Şirketleri İçin Logo Tasarımı	166
Resim 205:	Beşir Güvener Reklam Tasarımları.....	167
Resim 206:	Beşir Güvener Reklam Tasarımları.....	167
Resim 207:	Beşir Güvener Reklam Tasarımları.....	167
Resim 208:	Beşir Güvener Reklam Tasarımları.....	168

ÖN SÖZ

Grafik tasarım veya tasarımcılık alanı bilinmeyi görünür kılan, toplumları bilinçlendirmek için görsellik sunan bir alandır. Tasarımcı, farklı bakış açısıyla gören aynı zamanda kültürel değerlerimizi korumamızı sağlayan ve buna önem veren kültür insanlarıdır. Bu yüzden değerlerimize önem veren, kültür adamı olan Prof. Halis Biçer'in hayatı ve eserleri biz gençlere, sanatçılara örnek olacak niteliktedir.

Bu çalışmada Biçer'in grafik tasarımları incelenerek, grafik sanatında ulusallık, evrensellik, özgünlük ve özgün yaratıcılığın önemi vurgulanmaktadır. Bu durum, son yıllarda yetişen grafik tasarımcılar arasında da bu konunun önemini ortaya koymaktadır.

Çalışmamın akademik ölçütlere uygun hale getirilmesini sağlayan, bu çalışmayı yaparken bana zaman ayırarak kişisel arşivinden yararlanmama izin veren ve aynı zamanda yüksek lisans yapmam için yolumu açan danışman hocam Sayın Prof. Dr. İsmail AYTAÇ'a, evinin kapılarını açan, bize zaman ayırarak çalışmalarını anlatan, yardımlarını esirgemeyen ve bizi ağırlayan Sayın Prof. Halis BİÇER ve eşine saygılarımı sunar, teşekkür ederim. Ayrıca yardımlarını esirgemeyen Öğretim Görevlisi Sayın Rüçhan KEÇECİ'ye ve ayrıca araştırmanın her safhasında beni destekleyen aileme teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

GİRİŞ

I. Araştırmanın Konusu

Grafik sanatı, topluluk halinde yaşayan ilk insanların, mağara duvarlarına çizdiği resim, sembol ve işaretlerle başlamıştır. Daha sonraları yazının icadıyla başlayan süreç neticesinde ilk el yazması kitaplar yazılmıştır. Johann Gutenberg'in 1450'li yıllarda hareketli matbaayı icat etmesi ile başlayan süreçte kitaplar yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu matbaa ile basılan kitaplar bu dönemin yapısına uygun olarak dini içerikli kitaplar olmuştur. Sanayi ve modernleşme ile başlayan süreçle beraber fotoğraf makinesinin keşfi neticesinde resim sanatı daha çok ilerleme kaydetmiştir. Bu dönemde gazetelerin de ortaya çıkışı ile beraber grafik, afiş ve kataloglar da ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu ürünleri ortaya çıkaran ilk kişiler birer grafik sanatçısı değil ressamlardır. Bundan dolayı görsel tasarım genelde geri planda kalmaktaydı; fakat baskı tekniklerinin ilerlemesi neticesinde görsel tasarım teknikleri daha bir önem kazanmış ve tasarım ayrı bir dal olarak ortaya çıkmıştır.

Cumhuriyet dönemi Türk grafik sanatı ise, Osmanlı Devleti'nde İbrahim Müteferrika'nın 14 Aralık 1727'de ilk basımevini kurmasıyla ortaya çıkmıştır. Bu dönemde üretilen grafik tasarım çalışmaları günümüz grafik tasarımlarına örnek gösterilemez. (Bektaş, 2008:617-624) Osmanlı'nın batı ile etkileşimi sonucunda düşünce yapısında meydana gelen değişimler Islahat ve Tanzimat fermanları ile birlikte batı tekniklerinin ülkeye girişi ile başlayan ve çeşitlenerek artan iletişim araçları, baskı teknikleri grafik sanatını biçimlendirmiştir. (Meb, 2012:1) Türk grafik sanatı, Tanzimat dönemi ile başlayıp günümüze kadar gelişerek devam etmiştir. Farklı ülkelerle kurulan ilişkiler nedeniyle, bu ülkelerin toplumsal ve kültürel yapıları Türk grafik tarihini etkilemiştir. Bir zamanlar sadece gazete ilanlarıyla başlayan ve varlığını sürdüren grafik sanatımız, geç de olsa bilgisayar teknolojisiyle tanışmıştır.

Bu tezin konusu grafik tasarım sanatı eğitimi üzerine ülkemizin tasarım alanında, kendine özgü ulusallık, orijinallik ve uluslararası platformda kendine ait bakış açısıyla yorumladığı ve tasarladığı sanat eserleriyle, Türk grafik tasarım sanatının her alanında, sayısız ürünler verilmiştir. Prof. Halis Biçer, Türk grafik sanatı eğitimi ve tarihi hususundaki çalışmaları ile tasarım açısından grafik sanatta kendini gösteren bir sanatçı olmuştur. Bu nedenle grafik sanatını gelecekteki nesile iletirken, insanın

toplumsal ve sosyal çevresine ait olan bu tasarımları, konuları aktarmadaki katkıları, bu çalışmanın ana konusunu oluşturmuştur.

II. Araştırmanın Problem ve Sınırlılıkları

Araştırmanın yapılmasına neden olan problem, Cumhuriyet Dönemi Türk grafik sanatına bakış açısını yeniden değerlendirmek ve Prof. Halis Biçer'in çalışmalarını irdelemek, ayrıca kendisi ile yapılmış görüşme sonucunda, Türk grafik sanatına yaptığı katkıları ele almaktır. Konu sınırı olarak Cumhuriyet Dönemi Türk grafik sanatı tarihi ve Prof. Halis Biçer'in grafik çalışmalarının incelenmesi sonucunda bir katalog oluşturulmuştur. Bu tez çalışması grafik tasarım eğitimi ile ilgili literatür taraması sonucunda ulaşılan kaynaklar, konu ile ilgili kitaplar, süreli yayınlar ve internet taraması sonucunda ulaşılan yayınlarla ve sanatçı ile yapılan görüşmeden elde edinilen bilgilerle sınırlıdır.

Cumhuriyet Dönemi Türk grafik sanatının başlangıcından günümüze kadar yapılan çalışmalar kapsamında grafik sanatçılarının yaşadığı zorluklar ve kitle iletişim araçlarının varlığı, grafik sanatını çok etkilemiştir. Bu nedenle grafik sanatının gelişimi gecikmiş, sosyal, ekonomik, kültürel açıdan değişim ve gelişimler yaşanmıştır. Özellikle 1990 yılından sonra Türkiye'de grafik sanatı hızlı bir gelişme göstermiş ve dünya ile yarışır hale gelmiştir. Bunda iletişim teknolojisinin gelişmesi ve Türk ekonomisinin genişlemesi etken olmuştur.

III. Araştırmanın Amacı

Dünya'daki ve Türkiye'deki grafik sanatının gelişmesini öğrenmek, Türk grafik sanatçısı Prof. Halis Biçer'in çalışmalarını değerlendirmek, bunları yaparken bilimsel araştırma yöntemlerini öğrenmek, uygulamak ve kendi grafik çalışmalarına katkı sağlamaktır. Ayrıca yazılı kaynak sıkıntısı yaşanan grafik tasarım eğitiminde, Cumhuriyet döneminde, Türk grafik tasarım eğitiminin nasıl başladığı ve grafik tasarım sanatı eğitimine Prof. Halis Biçer'in düşüncelerinin, eserlerinin katkıları ve etkilerini araştırıp, sonuçları ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- ❖ Grafik sanatçısı olan Halis Biçer'i nasıl tanımlarsınız ve grafik tasarımları yapmaya ne zaman başladınız?

- ❖ Grafik tasarım sanatçısı olan Halis Biçer'in sanat anlayışı nasıldır ve ne tür çalışmalar yapmıştır?
- ❖ Halis Biçer'in grafik tasarım eğitiminde eserlerinin etkisi ne olur?
- ❖ Halis Biçer'in Türk grafik sanatındaki yerini nasıl değerlendirirsiniz, çalışmalarının özgünlüğünden, düşüncelerinden, sanatından ve yaptığı yayınlardan nasıl faydalanmalıyız?
- ❖ Halis Biçer'in grafik tasarım eğitiminde farklılığı anlatması açısından geçmiş kültür birikiminden yararlanma düşünceleri öğrenciye ne gibi katkılar sunar?
- ❖ Halis Biçer'in özgün grafik çalışmalarının temel tasarım ve sanat eğitimindeki önemi nedir?
- ❖ Yaptığımız tasarım çalışmalarında tercih ettiğiniz renkler var mı? Varsa sebebi nedir?
- ❖ Grafik tasarımlarınızda hangi ebatlarda çalışıyorsunuz? Tercih ettiğiniz ölçüler var mı? Varsa sebebi nedir?
- ❖ Grafik tasarım çalışırken hangi görsel kaynaklardan (gözlem, fotoğraf, basılı ya da digital yayın) etkileniyorsunuz?

IV. Araştırmanın Önemi

Grafik sanatını genelden özele ele almak ve bütüncül bir değerlendirme yapmak, yeni, özgün çalışmalara zemin hazırlamak araştırmanın önemini ortaya koymaktadır. Türk grafik tarihinin şekillenmesinde en büyük etki farklı kültürel ve toplumsal iletişimlerde bulunulmuştur. Cumhuriyet dönemi Türk grafik sanatı, 1727'de İbrahim Müteferrika tarafından matbaanın kurulması, toplumsal değişim ve kültürel gelişmelerle başlamıştır. Reklamcılığın gelişimini geciktiren en önemli nedenlerden biri de ülkemize matbaanın gelişinin geç olmasıdır. Grafik sanatı bilgisayar teknolojisiyle geç tanışmıştır ve bu zamana kadar varlığını gazete ilanlarıyla devam ettirmiştir. Bilgisayarla yapılan, kapsamlı, nitelikli ve farklı yaklaşımlar yeni anlatımlarla tasarımlar elde edilmiştir. Yaptığı tasarımlar ve Prof. Halis Biçer'in grafik çalışmaları konu alınarak çalışmalarındaki özgünlük, Türk grafik sanatına kattığı değerler, kullandığı yöntemler ve oluşturduğu tasarımlar incelenmiştir.

V. Araştırmanın Yöntem, Teknik ve Kaynakları

Tez çalışmasında birinci aşama yayınlanmış eserlerin derlenmesi olmuştur. Bu çalışmayla doğrudan ilgili olan, dergi, gazete, kitap, makale ve kaynaklara bakılmış, ayrıca internet ortamında ulaşılan Yüksek Öğretim Kurumu'ndan konumuz ile ilgili tez çalışmaları temin edilmiş ve okunmuştur. Cumhuriyet dönemi Türk grafik sanatının gelişim aşamaları araştırılmıştır. İkinci aşama Prof. Halis Biçer ile “*Yenişehir Mah. Baraj yolu Cad. No:9 Palandöken Sitesi A1 Blok Kat:4 No:17 Ataşehir / İstanbul*” ikametinde görüşme ve eserlerinin incelenmesi olmuştur. Araştırmada öncelikle geniş bir literatür taraması yapılmıştır. Bu bilgiler ışığında sanatçıyla yapılan görüşmeden ve diğer grafik tasarım sanatçılarının çeşitli dergi ve kitaplarda muhtelif zamanlarda yer alan Prof. Halis Biçer hakkındaki röportaj ve makalelerden yararlanılmıştır. Prof. Halis Biçer hakkında sınırlı sayıda kaynak bulunduğu için, genellikle internet üzerinden elde edilen bilgiler, süreli yayınlar, dergi ve gazetelerde yer alan makaleler, söyleşiler, sanat yazıları ve Lisansüstü, Yeterlilik, Doktora, vb tezlerden yararlanılmıştır. Prof. Halis Biçer'in, doğum tarihi (1940 olan) sanatçının yaşamından başlayarak, eğitimi ve çalışmaları, ödülleri, sanat görüşü, kendisi hakkında yayınlanan yazılar, çeşitli sanat dergileri ve kataloglardan literatür taraması yapılmıştır. Sanatçının eğitim aldığı Gazi Eğitim Enstitüsü yılları ve Türk grafik sanatının Türkiye'nin siyasal ve toplumsal yapısından etkilenmeleri ve grafik sanatına yönelimleri araştırılmıştır. Prof. Halis Biçer'in çalışmalarının sistematik sınıflaması yapılarak, çalışmalarında içerik, öz ve biçime ilişkin estetik ve anlamsal yaklaşımların yorumu yapılmaya çalışılmıştır. Grafik tasarımın kuramsal yanını araştıran, Türk grafik tasarım tarihi konusunda sanatımıza kazandırmış olduğu ve grafik tasarım sanatçısı olan Prof. Halis Biçer'in Türk kültürüne ve grafik tasarım sanatı eğitimine katkısı araştırılmıştır.

Türkiye'de grafik sanatı ile ilgili literatür çalışması hakkında sınırlı sayıda kitap, makale ve röportaj mevcuttur. Sezer Tansuğ'un “*Çağdaş Türk Sanatı*” adlı kitabı, ana kaynaklardan biri olmuştur. Yazar kitabında; Türk grafik sanatının Türkiye'nin siyasal ve toplumsal yapısından etkilenmeleri sonucunda, grafik sanatına yönelimleri ve bu açıdan Türk grafik sanatçılarının geçmişle bağlantılarını koruyan yapısal bir bütünlük sağlamıştır. Ayrıca 19. yy'dan itibaren gelişme gösteren ve Türkiye'de gündelik gazete, dergi gibi yayınların grafik sanatçılarına iş alanı sağlamış olduğuna değinilmiştir. Afiş tasarımının önem kazanması sonucunda 20. yy'da grafik gereksinimlerinin artması üzerine birçok sanatçı yetişmiş ve toplumsal yaşam biçiminin değişmesi, ekonomik ve

kültürel ilişkilerin yeni boyut kazanmasıyla hızlı gelişmeler sağlanmıştır. Cumhuriyet Dönemi Türk grafik sanatı hakkında araştırma yapılırken başvurduğumuz eserlerden biri de, ” *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*” adlı yayındır. Bu alanda yayınlanmış önemli bir kaynaktır. Grafik tasarım hakkında çok geniş bilgi veren bu eser, çalışmamıza geniş açıyla bakmamızı sağlamıştır. Ayrıca Emre Becer’in “*İletişim ve Grafik Tasarım*” adlı kitabı bu alanda, Türk grafik sanatı tarihinin gelişim sürecinde ele alınan konulardan başlayıp, günümüze kadar uzanan bu süreçte Türk grafik sanatında yaşanan sanatsal gelişmeleri sosyal, siyasal, kültürel ve düşünsel yanlarını anlatmıştır. Tevfik Fikret Uçar, “*Görsel İletişim ve Grafik Tasarım*”, adlı kitabında grafik sanatının önemini vurgulamıştır. İşaret ve simgelerle iletişim kurulmaya başlandığı, bunun için de iletişim sürecinde anlam, kavram ve estetik açıdan özgün şekillerin görselleştirilmesi ön plana çıkarılmıştır. Grafik tasarım, iletişim, basın-yayın, matbaacılık gibi alanlarda eğitim gören öğrencilerin yönlendirilmesi açısından önemli olmuştur. “*Grafik*” adlı dergide yayınlanan makalelerden faydalanılmış ve bilgiler elde edilmiştir. Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi yayınları olan “*Sanat Yazıları III*” kitabındaki İncilay Yurdakul tarafından yazılan “*Niçin Yaratıcı Tasarım*” adlı makalesinde sanat alanındaki yaklaşımlar ve değişimler anlatılmıştır. Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi yayınları olan “*4. Ulusal Sanat Sempozyumu, Kültürün Gelişiminde Sanatın Öncülüğü*” adlı kitapta, Erdal Aygenç “*Kültür ve Grafik Sanatı*” adlı tebliğinde kültürün sanat üzerindeki etkilerini ve grafik sanatını anlatmıştır. Mustafa Aslier’in yazmış olduğu “*Grafik Sanatlar Tarih ve Yorumlar*” adlı kitapta, grafiğin tarihi ve günümüze kadar olan gelişimi anlatılmış önemli kaynaklardan biridir. Bizi aydınlatan ve yön veren bir yayındır. Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi yayınlarından olan, Hüseyin Bilgin’in yazmış olduğu “*Grafik Sanatlarda Üretim Teknikleri ve Çağdaş Teknoloji*” adlı kitapta, grafik ürünlerinin yöntem ve biçimlerine değinilmiş, grafik yaratımların teknoloji yardımıyla toplumun yaşama biçimine nasıl yansdığı anlatılmıştır.

Cumhuriyet dönemi Türk grafik sanatı üzerine yapılan tez çalışmalarından ve örneklerinden bu çalışmada faydalanılmıştır. Literatüre katkısı, Cumhuriyet döneminde Türk grafik sanatının ortaya çıkışıyla birlikte sorunlar yaşanması ve kitle-iletişim araçlarının grafik üzerindeki etkilerinin araştırılması sonucunda, sosyo-kültürel açıdan gelişmelerin önemi vurgulanmıştır. Önemli grafik sanatçısı olan Prof. Halis Biçer

hakkındaki bilgiler elde edilmiş, grafik sanatına yaptığı katkılar ve çalışmaları hakkında röportaj yapılarak eserleri incelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GRAFİK SANATI ve ÖZELLİKLERİ

1.1. Grafik Sanatı Hakkında Temel Kavramlar

1.1.1 Amblem

Amblem, kuruluşlara kimlik kazandıran, sözcük özelliği göstermeyen, soyut ya da nesnel görüntülerle, harflerle oluşturulan simgelerdir. (Becer, 2005:194) Amblem, “Logo” da denir. Bir kurumun, bir ürünün ya da bir hizmetin yapısını ve niteliklerini tanımlamak üzere tasarlanan görsel simgedir. Harf, biçim, motif ya da soyut bir simge gibi çeşitli biçimlerden oluşabilen amblemin tasarlanmasındaki karakteristik soyutlanmasıdır. (Bektaş, 2008: 88) Bir kurumu, bir ürünü ya da hizmeti tanımlamaya yarayan, çizgi ve resimle yapılan işaretlerdir. Belirli bir kavramın, nesnenin ya da kişinin yerini alması olarak da tanımlanabilir. Markaların sembol işaretleridir. (Akçeşme, 2006:9)

1.1.2. Logo (Logotype)

Logo (logotype), iki ya da daha fazla tipografik karakterin sözcük halinde okunacak biçimde bir araya getirilmesiyle oluşturulan ve bir ürün, kuruluş ya da hizmeti tanıtan marka ya da amblem özelliği taşıyan simgelerdir. Hem sözel hem de görsel mesajlar veren logolardan tasarlanmış ya da var olan tipografik karakterlerden yararlanılabilir. Logo, tarihsel olarak amblem ve diğer işaretlerden daha sonra ortaya çıkmıştır. Her logo tasarımı, tipografik bir tecrübedir. (Becer, 2005:195) Logotype, 1881 yılında Avrupa’da başlayan sanayi hareketleriyle ortaya çıkan bir tasarım türüdür. Logotype bu dönemde kendini göstermeye başlamıştır. Bu alanda en büyük görev, dönemin reklamcıları sayılan ressamalara düşmüştür. Günümüzde yoğun olarak kurum kimliği tanıtımlarında logotype kullanılmaktadır. (“Sanal”, 2018:1) Bir firmanın ismini yansıtan, yazı, çizgi ve resimle yapılan işaretlere logotype denir. İngilizce’deki karşılığı logotype, Fransızca’da logotype ya da margue, Almanca’da wortmarke olan sözcük, Türkçe’de özgün yazı adıyla tarif edilmektedir. Logotype, ayırt etmeyi ve hatırlayabilmeyi kolaylaştıran ve kurumsal kimliği tam anlamıyla anlatabilmek için kullanılır. (Akçeşme, 2006:15)

Ayrıca logo, bir firmanın, bir ürünün ya da kurum isminin harf veya resimlerle sembolleştirilmesi olayıdır. Logoda kullanılacak olan fontları oluşturmak için sade, kullanışlı ve anlaşılır olması sağlanmalıdır. Az renk kullanılarak, hatırlanması kolay ve akılda kalıcı şekilde tasarlanmalıdır. Logo tasarımı firmanın ya da kuruluşun özelliklerine göre ele alınmalıdır. Yani firmayı ya da ürünün özelliklerini tanıttak şekilde logolar seçilmeli ve tasarlanmalıdır. Ayrıca yapılan logolar özgün olmalıdır. Özellikle kullanılacak olan logolar karışık olmamalı, renk ve biçim açısından görselliği bütünsellik sağlamalıdır. Logo'yu amblemden ayırt etmenin en kolay yolu bir firmanın ya da kurumun adının belirtilerek şekil açısından yani sembol haline dönüştürülmüş olmasıdır. Logo ise, bir ürün, kurum ve kuruluşları isim olarak simgeleştiren tipografik karakterlerden oluşan, görsel mesaj içerecek şekilde tasarlanan ve çeşitli yazı fontlarının kullanılması sonucunda oluşturulmasıdır.

1.1.3. Afiş

Afiş, reklâm ya da propaganda yapmak, bir duyuruyu iletmek amacıyla halka açık yerlerde asılan, genellikle resimli, basılı kâğıt duvar ilanıdır. (Büyük Lugat ve Ansiklopedi, 1990:104)

Resim 1: Afiş Tasarımının En Eski Örnekleri

Afişler, tasarım ve sanat kaygısının eşit ağırlıkta olduğu grafik ürünlerdir. (Becer, 2005:201)

Afişler üç gruba ayrılır:

- 1- Reklam Afişleri: Bir ürün ya da hizmeti tanıtan afişlerdir.
- 2- Kültürel Afişler: Festival, seminer, sempozyum, balo, konser, sinema, tiyatro ve spor gibi kültürel etkinlikleri tanıtan afişler bu gruba girer.
- 3- Sosyal Afişler: Sağlık, ulaşım, sivil savunma, trafik, çevre gibi konularda eğitici ve uyarıcı nitelikteki afişlerin yanı sıra, politik bir düşüncüyü ya da siyasi bir partiyi tanıtan afişler ise sosyal afişler grubunda yer alır. (Becer, 2005:201-202)

Resim 2: 1800-1900'lü Yılların Afiş Tasarımları

Afiş, yazı ve resmin genellikle bir arada kullanıldığı, çoğu zaman ticari amaçlı duvar ilanlarıdır. (Ödekan, 2008: 38) Afiş, bir haberi, bir olayı, siyasal, sosyal, ekonomik, sanatsal ve kültürel açıdan, topluma duyurmak amacıyla yapılan ve belirli boyutlarda şehirlerin çeşitli yerlerine asılan duyurulardır. Afiş, ilkçağ toplumlarında

görülen bir sanattır. M.Ö 4000 yıllarında Asur ticareti kolonilerinin Anadolu'daki alışverişlerinde mallarını daha iyi tanıtmak ve satmak amacıyla, kil tabletler üzerine çivi yazısı yazarak halka duyururlardı. Bu çalışmalar afişlerin ilk örnekleri sayılabilir. Türkiye'de matbaanın kurulmasıyla ilk afiş örnekleri yapılmıştır. Tiyatro yaygınlaşmış, sinema ortaya çıkmış ve gelişme göstermiştir. Cumhuriyet Döneminde ise, ticaret ve sanayinin ilerlemesi sonucunda afiş sanatı önemli bir yükseliş göstermiştir. Afiş sanatının asıl gelişimi Cumhuriyet döneminde olmuştur. ("Sanal", 2018:1)

1.1.4. İllüstrasyon

İllüstrasyon; kitaptaki, dergilerdeki metin ve yazıları açıklayan resim demektir. Aslında illüstrasyon, kitaptaki yazıya değişik biçim ve form veren resimsel anlatım sağlamaktadır. Başlık, slogan ve yazı gibi görselliği betimleyen ya da yorumlayan bütün unsurlara İllüstrasyon denir. İllüstrasyonlarda geleneksel çizim, fotoğraf, kolaj ve bilgisayar tekniklerinden yararlanılmaktadır. İllüstrasyonlar, kullanım alanları açısından üç grupta toplanabilir:

1-Reklam İllüstrasyonları: Sinema, tiyatro ve konser afişleri, kaset ve cd kapakları, turistik ilanlar, besin ambalajları, basın ilanları, takvimler, tebrik kartları, çıkartma ve etiketler, moda reklam illüstrasyonlarının uygulama alanları arasındadır.

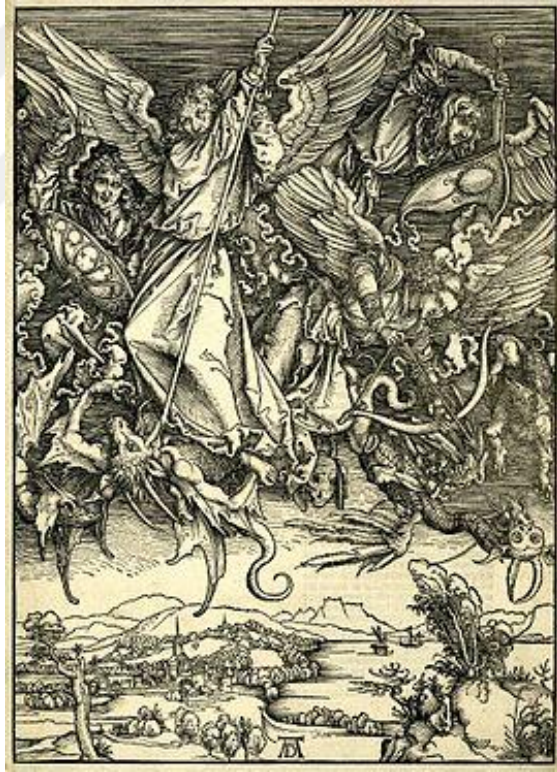
2-Yayın İllüstrasyonları: Gazete, dergi, kitap ve ansiklopedilerdeki makale, haber, öykü, roman, şiir ve açıklamalar bu alan içerisinde yer alır.

3-Bilimsel ve Teknik İllüstrasyonlar: Botanik, tıp, zooloji, mekanik, jeoloji gibi uzmanlık alanları için öğretici ve tanımlayıcı amaçlarla yapılan illüstrasyonlardır. (Becer, 2005:210-211)

İllüstrasyon, "Kitap Resmi" olarak da bilinir. Yazılı bir metnin anlamını genişletmek, ona açıklık getirmek ya da metni daha ilginç kılmak için kullanılan resim ya da oymabaskı türüdür. Resim, Mezopotamya ve Mısır uygarlıklarından bu yana, genellikle bilgi aktarıcı bir unsur olarak kullanılmıştır. Yunan ve Roma dönemlerinden günümüze ulaşan illüstrasyonlar bulunmamasına karşın, gerek Roma mozaiklerinden, gerek mitolojik konuları işleyen vazo resimlerinden, bu sanat türünün bu dönemlerde de var olduğu anlaşılmaktadır. 19. yy ortalarına kadar portre, ölü doğa ve tür resmi dışında çoğu resmin mitolojik, dini ya da tarihsel bir konuyu aktarma amacıyla olduğu, dolayısıyla da bir tür illüstrasyon niteliği taşıdığı açıktır. Batı'daki en mükemmel illüstrasyonlar 13.-15. yy'lar arasında el yazmaları için yapılan resimlerdir. Fransa'da

15. yy başında Burgonya dukeleri için el yazmaları resimleyen ve bu alanın ilk ünlü ustaları Limburg kardeşlerdir. Baskı yoluyla yapılan illüstrasyonların ilk örnekleri ağaç baskılardır. İtalya’da ağaç baskı 16. yy Gabriel Giolito, J. ve G. Gregoris (15.yy) gibi illüstrasyoncuların elinde çok ilerlemiştir. Genç Holbein, Dürer, sonraları Giandomenico Tiepolo, Caravaggio ve Reni gibi ressamlar betimledikleri tarihsel, mitolojik ve dinsel konularla illüstrasyonu en ileri seviyesine ulaştırmışlardır. (Erzen, 2008:733)

Dürer, baskı alanındaki ustalığını tüm Avrupa’ya göstermiş, özellikle İtalya’da önemli etkiler yaratmıştır. Çoğu yapıtlarında hümanistlerin yaymaya çalıştıkları düşünceleri işlemiş, kendi de dönemin ilerici düşüncelerine her zaman açık kalmıştır. Sanatı evrensel olduğu kadar bireysel bir çaba olarak kalmıştır. (Tükel, 2008:435)

Resim 3: Albrecht Dürer, St. Michael’in Dragon’la Savaşı, 1498, Ağaç Baskı, 39, 2x28, 3cm

18. yy’dan başlayarak illüstrasyonlar eleştirel bir içerik kazanmıştır. Goya’nın oymabaskı dizileri illüstrasyonlara örnektir. 19. yy’da Fransa’da Daumier, İngiltere’de Hogarth ve Thomas Rowlandson (1756-1827) karikatür türündeki illüstrasyonlarıyla bir

geleneğin öncüsü olmuşlardır. 19. yy'da Arthur Rackham (1867-1939), Gustave Dore'nin (1832-83) yaptığı illüstrasyonlar ve İngiltere'de Blake'in dinsel içerikli illüstrasyonları büyük bir çeşitlilik kazandırmıştır. 20. yy'da Avrupa'da Edmund Dulac, ABD'de Norman Rockwell çeşitli halk öykülerinin resimleriyle ün yapmışlardır. 20. yy'da kitap resimlerinin yanı sıra illüstrasyonlar da en yaygın olarak reklam afişlerinde görülür. (Erzen, 2008:733) İllüstrasyon tekniği Türklerde de gelişmiş bir sanat dalıdır. M.S 8 ve 9. yüzyıldaki Uygur minyatürleri bunun en önemli kanıtıdır. Osmanlı Devleti döneminde ise kitap resimleme çalışmaları önem kazanmıştır. Padişahın günlük yaşamını konu alan minyatür resimleri, dini konular, savaş sahneleri ve çeşitli mitolojik olaylar illüstrasyon olarak çalışılmıştır. ("Sanal", 2018:1)

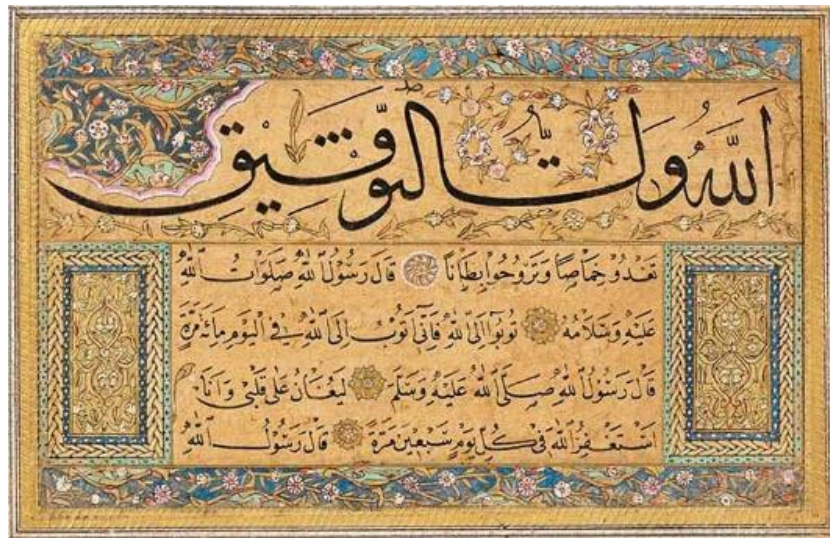
1.1.5. Tipografi (Yazı)

Tipografiyi bütün baskı yazıları ve noktalama işaretlerinin sanatsal tasarıma dayalı özelliklerini ve üretim teknolojilerini konu alan bir uzmanlık alanı olarak kabul edilmektedir. (Becer, 2005:176) Tipografi, yazı ve yazı ilişkili tasarımların çalışıldığı bir sanat-tasarım dalı olarak tanımlayabiliriz. Tipografi terimi ilk kez Gutenberg'in metal harflerini tanımlamasında kullanılmıştır. Tipografinin temel işlevi, okunurluktur. Harf biçimleri bir bilgi, mesaj, olay veya düşünceyi aktaran birer araç olmuştur. (Uçar, 2004:139) Tipografi, Yunanca'da tipo işaret, graph ise yazmak ve çizmek anlamını içermektedir. ("Sanal", 2018:1) Yazının bütün temel görevini işaretler yardımıyla düşünce ve bilgiye aktarım şeklidir. Yani tipografi bir anlamda yazıyı sanata dönüştürmesidir. Tipografi grafik tasarımda, bir bilgiyi ve bir mesajı anlaşılabilir bir şekilde anlatmasıdır. Değişik biçim ve formlardan oluşan tipografi, farklı tasarımlarla da görselliğe çağdaş anlamlar kazandırabilir.

1.1.6. Kaligrafi

Kaligrafi harfler arasındaki boşlukları belli estetik ve tasarım kurallarına göre düzenleyerek kâğıt üstüne kalem ya da fırçayla güzel ve zarif yazı yazma sanatıdır. Kökeni Yunanca kallos "güzel" ve graphos "yazı" kelimeleridir. İslam sanatında hat ismi verilir. Ülkemizde genellikle "hat sanatı" ve "kaligrafi" aynı anlamda anılsa da aslında farklı konulardır. Aslında hat ve kaligrafi "süsleyerek güzel yazı yazma sanatı" olarak da bilinir. Kaligrafi, Çin'de ve Japonya'da fırça ile yapılırken, Batı'da da genellikle yazı kalemi ile yapılan süslü yazılardır. ("Sanal", 2018:2) Bilinen en erken

kaligrafi örnekleri, Mısır'da eski Krallık'ın 5. Sülale döneminde (M.Ö 2494-2345) Papirüs'ler üstüne yazılmış hieratik yazılardır. Mezopotamya'da kil tabletler üstüne yazılan Çiviyazısı da sadeleşerek gelişmiştir. Genellikle balmumu tablet, kaba işlenmiş hayvan derisi (membrana), dana derisi (vellum), Parşömen ve rulo halinde papirüs üstüne yazmış olan Yunanlılar, iki farklı yazı üslubu geliştirmiştir. Bunlardan birini kitapları kopya etmede, ötekini belge ya da mektuplarda kullanmışlardır. Bizans Dönemi'nde küçük harflerin bulunması ve büyük harflerin resmi bir nitelik kazanmasıyla Eski Yunan yazısı geliştirilmiştir. Roma'nın kullandığı Latin Yazısı ise Yunan ve Etrüsk etkilerinin karışımıyla oluşmuştur. Zamanla gelişen bu yazı stili 12. yy'da üniversitelerin kurulmaya başlamasıyla yazıda daha sert bir stilizasyon gelişmiştir. 14. yy'da kağıt üretiminin artması, elle yazılan yazıların çoğalmasına neden olmuştur. 14.-16. yy arasında Latin ve İtalic yazı türleri, hem el yazısını hem de baskı harflerini etkilemiştir. 16.-17. yy'lar arasında ise Avrupa'daki kaligrafi sanatı, hem dekoratif, hem de işlevsel nitelikli yazılarla zenginleşmiştir. 20. yy'ın tanınmış kaligrafları Zheng Xiaoxu ile Wu Changshi'dir. 19. yy'da Batı'da güzel yazı yazma sanatını canlandıran W. Morris olmuştur. Morris'in araştırmalarından esinlenerek, Edward Johnston (1872-1944), eski yazmaları yazmayı öğrenmiştir. İngiltere'de William Graily Hewitt (1854-1952), Eric Gill, Noel Rooke ve Anna Simons; ABD'de Elbert Hubbard, Bruce Rogers, Daniel Berkeley Updike gibi kaligraflar bu sanatı yeniden gündeme getirmişlerdir. (Rona, 2008:810-812) Türklerde en önemli kaligrafi ustası ise Hafız Osman Efendi (1642-1698)'dir. Bu alanda birçok eser vermiştir.

Resim 4: Hattat Hafız Osman Efendi, Kaligrafi, “Koltuklu Kitası”(Ayrıntı)

1.1.7. Tasarım

Tasarım, günümüzde oldukça sık kullanılan, etkileyici bir sözcüktür. Tasarım, süsleme yapmak değildir. Bir tasarım kendi içinde bir yapıya ve bu yapı arkasında bir planlamaya sahip olmalıdır. Bütün sanatların temelinde bir tasarım olgusu bulunmaktadır. (Becer, 2005:32) Batı dilinde “Design” olarak geçen sözcüğün dilimizdeki karşılığının adı tasarımdır. Son günlerde görülen tehlikeli beğeni düşüklüğü ve yozlaşmaya karşı kültürümüzü, sanatımızı korumak, yükseltmek zorundayız. Bu aşamada bilinçli, düzeyli çağdaş dili kullanan araştırmalara, yaratmalara her zamankinden çok daha fazla gereksinmemiz var. (Yurdakul, 1989:95) Tasarım kavramı, “bir yapı ya da aygıtın kısımlarının kağıt üzerine çizilmiş biçimi” anlamında kullanılan ve “tasar” kökünden türetilmiş olan “tasarı” ya dayanmaktadır. Tasarı, bir kimsenin yapmayı düşündüğü şey, olması ya da yapılması istenen bir şeyin tasarlama sonucu zihinde aldığı biçim olarak kullanılmaktadır. Tasarım kavramı, Arapça “suret” kökünden gelen “tasavvur” sözcüğüyle eşanlamlı olup, “göz önünde canlandırmak, zihinde canlandırmak (tasavvur etmek), düşünmek” karşılığıdır. Günümüzde tasarım, “zihinde canlandırılan biçim, duyuların ya da belleğin anlığa sunduğu görüntü” olarak tanımlanmaktadır. (Bayazıt, 2008:1476)

Tasarım üzerine daha önce yazılanlar, günümüze ulaşamadığı için, Romalı mimar ve yazar Vitruvius’tan başlatmak gerekmektedir. Vitruvius’ta mimarlık, düzen, uyum, simetri, uygunluk ve ekonomiye dayanır. Tasarımın işaret etme, plan, proje, amaç anlamlarında kullanılışı 16.yy’da; resim, heykel, mimarlık, oyma sanatı olarak ele alınışı 17.yy’da görülmektedir. Tasarımın bugünkü anlamda, yaratıcı bir insan eylemi olarak ele alınışı 19.yy ortalarına rastlamaktadır. 20.yy, tasarım ve teknoloji kavramlarının bütünleşmesine sahne olmuştur. (Bayazıt, 2008:1476) Özellikle 20.yy’ın ikinci yarısında bilgisayar teknolojisinin gelişmesi, tasarım ve tasarlama kavramlarının da anlamlarını değiştirmiştir. Bu nedenle tasarım kavramı her çeşit nesnenin ve düşüncenin insan tarafından oluşturulması anlamında kullanılmaktadır. Tasarımın ana hedeflerini araştırırken, tasarımın kusursuzluğunun önem kazandığı topluma ve onun kurallarına eğilmek gerekmektedir. Tasarımın üç temel kaynağı bulunmaktadır. Bunlar doğa, anonim tasarım ve teknolojidir. Tasarımın, bu kaynaklara dayanan üç temel tarihsel ölçütü vardır. İşlevsel gerekliliklerin özelliği ve uygun malzemeyle yapım tekniğinin seçimi açısından ekonomi bunlardan birincisi olarak kabul edilebilir. İkincisi, çevre etkilerinin ortaya koyduğu özelliklerin bir işlevi olarak güvenlidir. Sonuncu

olarak estetik işlevinden söz etmek olanaklıdır. Tasarımın önemli bir başka amacı, uygun malzeme, araç ve üretim işleminin seçimi ve bir arada en elverişli biçimde kullanılmasıdır. (Bayazıt, 2008:1476-1477)

Tasarım olayı aslında zihinde canlandırılan bir olayın çizim aşamasındaki konuya uygulanan üç boyutlu görüntüsüdür. Zihinde oluşturulan düşüncenin bir nevi aktarılması sayılır. Tasarım birçok alanda kullanılan genel kavramları ifade eden bir kelimedir. İnsan ihtiyaç duyduğu her şeyi önce planlar sonra tasarlayıp yaşama aktarır. Tasarım olayı bazen bilimsel bazen de duyguların yön verdiği bir bütünlük sağlamaktadır. Bu da yaşamımızdaki görselliği en iyi şekilde aktarmamıza yardımcı olmuştur.

1.1.8. Grafik Tasarım

Grafik tasarım görsel bir iletişim aracıdır. Bir mesajı, bir ürünü ve hizmeti tanıtmaktır. Grafik tasarım terimi ilk kez 20. yy'ın ilk yarısında metal kalıplara oyularak yazılan, çizilen ve daha sonrada çoğaltılmak üzere basılan görsel malzemeler için kullanılmıştır. Teknoloji geliştikçe, sadece basılı malzemeler değil; film aracılığıyla perdeye yansıtılan, video ile ekrana gönderilen ve bilgisayarlar yardımıyla üretilen görsel malzemelerde grafik tasarım kapsamı içine girmiş ve bu terimin anlamı oldukça genişlemiştir. (Becer, 2005:33) Grafik, sözcük olarak Latince kökenli bir kelimedir ve “grafyn” dan gelmektedir. İngilizce de “Graphic”, Fransızca da “Graphique” olarak yazılmaktadır. Grafik sözcüğü sanat çalışmalarında çok geniş bir kullanıma sahip olduğu için sonuna “graf” eklenen tüm alanlar grafik sanatları tanımlar. (“Sanal”, 2018:1) Grafiğin ilk olarak, resmin bir zemine kazınarak kâğıda çizilmesi nedeniyle, Almanca Graphische Kunst (grafik sanatı), ve İngilizce “Graphic Art”, Fransızca “Art Graphique” deyiimiyle grafik sanatı ifade edilmiştir. (Bektaş, 2008:617)

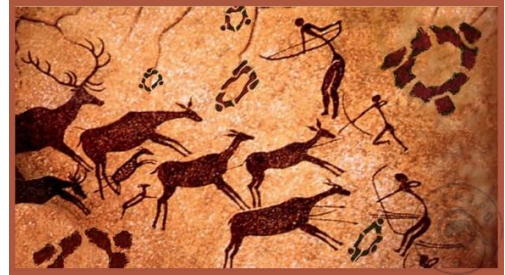
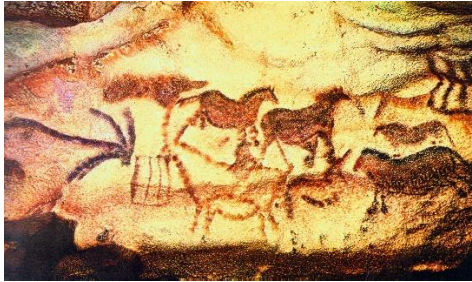
İKİNCİ BÖLÜM

II. GRAFİK SANATININ GELİŞİMİ

Kurtuluş Savaşı'ndan sonra yönetimde büyük değişiklikler yaşanmıştır. Birbiri ardından gerçekleştirilen devrimler, toplumda, büyük heyecan yaratmıştır. 1928 harf devrimiyle elde edilen yeni biçim olanakları, Türk grafiğinin oluşmasını o dönemde sağlayamazdı. Bugünün grafik olgusunu hazırlayan elverişli koşullar 1950'lerde ortaya çıkmıştır. O yıllarda, tarım ülkesi iken sanayi gelişimini sağlayabilmek için özel teşebbüslere imkan sağlanmış ve en ücra bölgelerin dahi kalkınmaya katkı yapması için taşımacılık karayollarına kaydırılmış çıkarılan yeni kanunlar, sağlanan krediler neticesinde makineleşme hızlanmış ve üretim artmaya başlamıştır. Bu politikalarda, 1960'lardan sonra olumlu etkiler görülmeye başlanmıştır. Ülkede üretimin çeşitlenmesi ve bu çeşitlenme sonunda artan tüketim pazarlama olgusunu geliştirerek, reklamcılıkta önemli gelişme göstermiştir. Giderek artan ambalaj, afiş, etiket gibi tanıtım gereçleri ve duyurular, ofset tekniğiyle çalışan basımevleri kurulmuştur. Daha sonraları Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu ve Uygulamalı Endüstri Sanatları Yüksek Okulu kurulmuştur. Yüzyılın ilk yarısından bu yana ticaretin ve sanayinin gelişip, bürokrat kesimin çoğalmasına bağlı olarak lüks tüketim gelirlerinin artması, grafik sanatının etkinliklerinin artmasına da sebep olmuştur. (Maden, 1989:6-7)

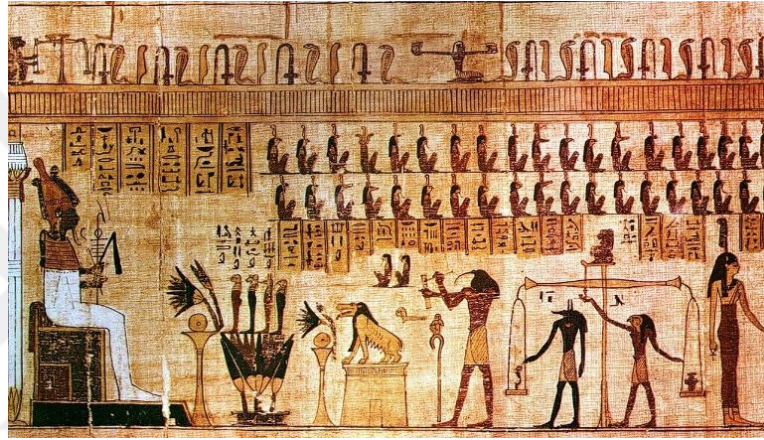
2.1. Dünya'da Grafik Sanatının Gelişimi

Grafik tasarım sanatının başlangıcını, insanoğlunun sanatta ilk ürünlerini verdiği mağara duvarlarına kadar götürmemiz mümkündür. Buralarda yer alan resim ve işaretler görsel iletişimin başlangıcını oluştururlar. (Becer, 2005:84-85)

Resim 5: İlk Çağ Duvar Resminden Örnekler

Yazının bulunuşundan önceki bu döneme “Tarihöncesi” adı verilmektedir. Mezopotamya uygarlığının kurucuları olan Sümerler ilk yazı sistemini geliştiren toplum olmuştur. Böylelikle bulunan “Çivi Yazısı” insanlık tarihinin dönüm noktalarından biri olarak kabul edilmiştir. (Becer, 2005:84-85) Bu dönemde yazı ve grafik birbirlerinden ayrı düşünülmemiştir. Bu nedenle grafik sanatının var olması yazı sanatı ile gerçekleşmiştir. (Çevik, 1999:114) Eski Mısır’da yazı işlevi gören ve resim özelliği taşıyan simgelere “Hiyeroglif” adı verilmiştir. Papirüs bitkisinin yazı yüzeyi olarak kullanılması grafik sanatlar açısından çok önemli bir adım olmuştur. (Becer, 2005:86-87)

Resim 6: Eski Mısır’da Bulunan Hiyeroglif Kabartmalar

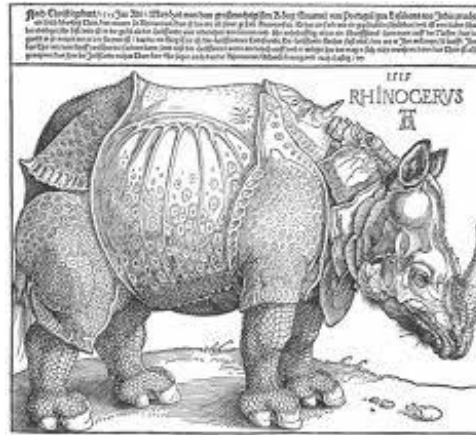
Grafik iletişimin vazgeçilmez malzemesi olan kağıt, İ.S 105 yılında Çin’de bulunmuştur. Böylelikle resim ve kaligrafi, Çin’de iki temel görsel anlatım biçimi olarak tarih boyunca kullanılmıştır. Fenikeliler tarafından bulunan alfabe, yazılı iletişimde bir dönüm noktası olmuştur. 22 harften oluşan ilk alfabe İ.Ö 1500 yıllarında kullanılmaya başlanmıştır. Bu yüzden geliştirilen birçok yazı stili ortaya çıkmıştır. (Becer, 2005:88) 12. yy’ın ortalarına gelindiğinde, dinsel coşkuyla dolu feodal toplum yapısı içinde gelişen Romanesk sanat, yerini Gotik üslubuna bırakmıştır. Bu dönemde uluslararası ticaret yaygınlaşmış, monarşik bir yapı içinde merkezi bir hükümet kurmuşlardır. İlk üniversiteler, bu dışa açılım süreci içerisinde 1200’lerde kurulmaya başladı ve kitaba yoğunlaşan talep, el yazması kitap üretimini oldukça arttırdı. Gotik yazı, 11. ve 15. yüzyıllar arasında bütün Avrupa’da değişik üsluplarda kullanılarak egemenliğini sürdürmüştür. (Becer, 2005:87-95) Avrupa’da yayılan Rönesans hareketi, grafik tasarım ve baskı teknolojisinde çığır açan buluşlardan birini gerçekleştirmiştir.

Yani matbaanın icadı tarihi yönden önemli bir icat olmuştur. Böylece siyasal ve sosyal hayatta yeni bir dönem başlamıştır. Daha sonra Mainz'li Johann Gensfleisch zum Gutenberg 1447 yılında hareketli parçalar ile yazı matbaasını bulmasıyla, 1438 yılında basım dünyasına iletişim tarihinin en önemli gelişmelerinden biri olan tipo basım yöntemini getirmiştir. 15. yy'da farklı bir yöntemle kitap basan Gutenberg grafik sanatlarında yeni ufuklar açmıştır. (Becer, 2005:88-92)

Resim 7: Solda, 16.yy Johann Gensfleisch zum Gutenberg'in bakır gravür oyması ve sağda, Gutenberg'in yaptığı baskı

Gutenberg, tipografi tekniğini geliştirirken, ilk kez Çin'de tahta kalıplara yüksek rölyef olarak oyulan ve "Xylotypography" adı verilen baskı tekniğinden esinlenmiştir. (Becer, 2005:87-95) Resim ve yazının mekanik araçlarla, yeni yöntemlerle basılıp çoğalması, grafik ürünlerinin yapısının, biçiminin, kitleye hızla ulaştığı ve günlük yaşamına girdiği için kitle üzerindeki imajının da değişmesine neden olmuş bu da grafik ürünlerin basılıp çoğaltılan ürünler olması gerektiği düşüncesini doğurmuştur. (Bilgin, 1988:55)

Resim 8: Gutenberg'in Bastığı İncil'den bir sayfa-1450

Almanya’da tipografik baskı tekniği ile ağaç baskı resim sanatının bir arada kullanılmasıyla resimli kitap basımı artmış ve ağaç baskı resimlerle basılan ilk kitap “Böhmen’li Çiftçi” (1460) olmuştur. Albrecht Dürer Almanya’da resimli kitap basımına ilişkin en güzel çalışmaları yapmış bir grafik tasarım sanatçısıdır. (Becer, 2005:93) Daha sonra bu teknik 15. yy. İtalya’sında gelişmeye devam etmiş 16. yy’da Fransa da yapılan çalışmalarla yazı tasarım sanatı en başarılı dönemini yaşamıştır. 15. ve 16. yüzyıllarda geliştirilen oymabaskı tekniğiyle yapılmış ürünler bilinen ilk grafik tasarım sanatı örnekleridir. (Temel Britannica, 1992:221)

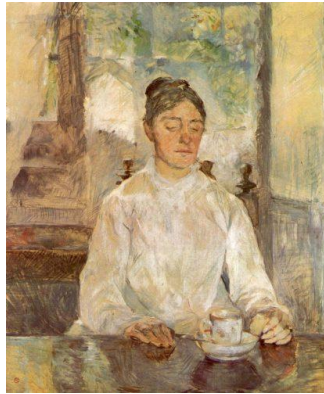
17. yüzyılda kitap resimlemesinde bakır gravür tekniği de kullanılmıştır. (Becer, 2005:98) 1720-1770 yılları arasındaki Fransız süsleme sanatı “Rokoko” grafik tasarım sanatını da etkilemiştir. 1760’ta İngiltere’de başlayan endüstri devrimi Avrupa’da hızla yayılmış sosyal ve ekonomik yapıda çok ciddi değişikliklere sebep olmuş ve böylece tarım toplumundan endüstri toplumuna geçiş başlamıştır. (Becer, 2005:95-96) 1780’ler de gelişen buhar makineleri mekanik üretim sürecini başlatmıştır. Fransız devriminde eğitimin yaygınlaşması nedeniyle okur-yazarlık artmış, kitap ve diğer yayınların üretimi çoğalmıştır. Bunun sonucunda da grafik iletişim önem kazanmıştır. Bilgi akımı hızlanmış ve kitle iletişim çağının başlamasına neden olmuştur. Yayıncılık, reklam ve afiş tasarımı hızla gelişmeye başlamıştır. (Becer, 2005:95-96)

1800’ler de çok renkli taşbaskının gelişmesiyle, afiş ve etiket tasarımı grafik tekniğinde en önemli uygulama alanı olmuştur. (Becer, 2005:98) Endüstri devriminin toplumun yaşam biçimine ve beğenilerine etkileri yanında 1826 yılında Joseph Nicephore Niepce’nin fotoğrafı bulması grafik ürünlerinin yaratılmasında olağanüstü bir kolaylık getirmiştir. (Bilgin, 1988:55) Baskı tekniklerinden başka grafik tasarım sanatının gelişmesine etki eden diğer önemli buluş ise, fotoğrafın bulunmasıyla, grafik imge üretiminde köklü değişimlere neden olmuştur. (Becer, 2005:97) 1830’lu yıllarda İstanbul’da Jacques ve Henri Caillol’un kurduğu litografi atölyesi, taş baskı resimlerin yaygınlaşmasına büyük bir hız kazandırmıştır. Gazetelerin yanı sıra, 1850’den sonra başlayan dergicilik, grafik sanatçılarına yeni bir iş alanı sağlamıştır. (Tansuğ, 2003:332) 18. yüzyılın sonunda geliştirilen taşbaskı (litografi) tekniği grafiğe yeni bir nitelik kazandırmıştır. (Becer, 2005:97)

“Sanatlar ve el sanatları” anlamına gelen Arts and Crafts, 19.yy’ın sonuna doğru (1850-1910) Endüstri Devrimi’nin sosyal, ahlaksal ve sanatsal karmaşasına bir karşı çıkış olarak doğmuştur. (Bektaş, 2008:618) Arts and Crafts akımının sanat ve tasarım

fikrinin öncüsü olan William Morris'in de aralarında olduğu bir grup sanatçı teknoloji ve endüstrileşme sanatında, toplumdaki tasarım, estetik ve yaratıcılığın canlandırılması için gerekli atölye ve okullarının açılmasına öncülük etmiştir. Kuzey Amerika ve Avrupa'da 19. yy.'ın sonları ve 20. yy başlarında gelişen endüstriyel devrimin gerekliliği olan iletişimin, dizayn teknikleri geliştirilmiştir. (Ertosun, 2006:14-15)

Grafik tasarım sanatını önemli ölçüde etkileyen yeni sanat akımı olan Art Nouveau, 1890 - 1910 yılları arasında Avrupa'da ve ABD'de mimarlık, iç dekorasyon, takı ve cam tasarımı gibi alanlarda kullanılan uygulamalı bir sanat olmuştur. Bu sanatın en belirgin özelliği simetrik olmayan dalgalı çizgiler ve çiçek motifleri kullanılarak, grafik tasarım sanatının resim sanatından farklı bir kimlikle ayrı bir sanat dalı olarak gelişmesine olanak sağlamıştır. Bugün bildiğimiz anlamdaki grafik tasarım sanatının doğuşu 19. yüzyıl sonlarına rastlamaktadır. (Temel Britannica, 1992:221) Biçim ve çizgileri doğadan kopya etmeden, çoğunlukla yeniden yarattığı için gelecekteki soyut sanata zemin hazırlamış ve Modernizm'in ilk evresini başlatmıştır. Fransa'da afişin gelişmesine büyük katkılarda bulunmuş; Jules Cheret (1856-1933), Eugene-Samuel Grasset (1841-1917), Toulouse-Lautrec ve Mucha bu yönde çalışmaları gerçekleştiren ve öncülük yapan sanatçılar olmuşlardır. (Bektaş, 2008:618) Art Nouveau akımında özellikle illüstrasyon, kitap ve afiş tasarımlarında oldukça başarılı örnekler verilmiştir. Grafik tasarım sanatının diğer bir gelişim süreci I. Dünya Savaşı yıllarıdır. Bu yıllarda radyo ve sinemanın yeni gelişmeye başlamasıyla grafik tasarım sanatı kitle iletişim aracı olarak önemli bir rol oynamıştır. (Temel Britannica, 1992:223) Art Nouveau akımının önemli isimlerinden olan, Toulouse-Lautrec, ilk taş baskı eseri olan Moulin Rouge: La Goulue isimli afişi ile büyük ün kazanmıştır. Toulouse-Lautrec'in yaratıcı tasarımlarının ürünleri olan afişleri, modern grafik sanatının şimdiki konumuna erişmesinde önemli rol oynamıştır. (Sanal", 2018:9)

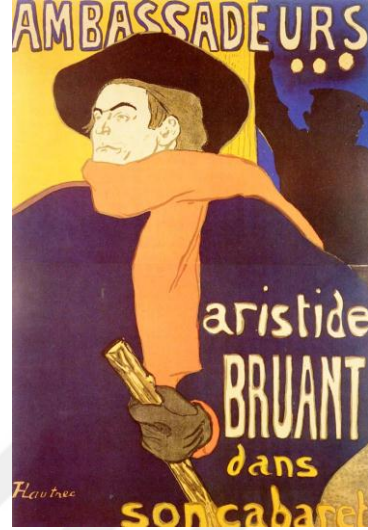

Resim 9: Henri de Toulouse Lautrec, Annesi, 93, 5 x 81 cm, 1883

Çizimlerinde çapraz taramalar ve paralellikleri resimlerinin tümünde görülür. Resimlerinde boyayı uygulama üslubu grafik çalışmalarındaki tarzının bir yansımasını gösterir. (Sanal”, 2018:9)

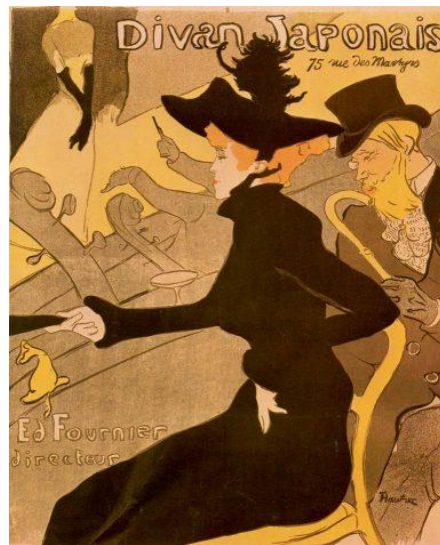

Resim 10: Lautrec, Moulin Rouge Afişi, 1891

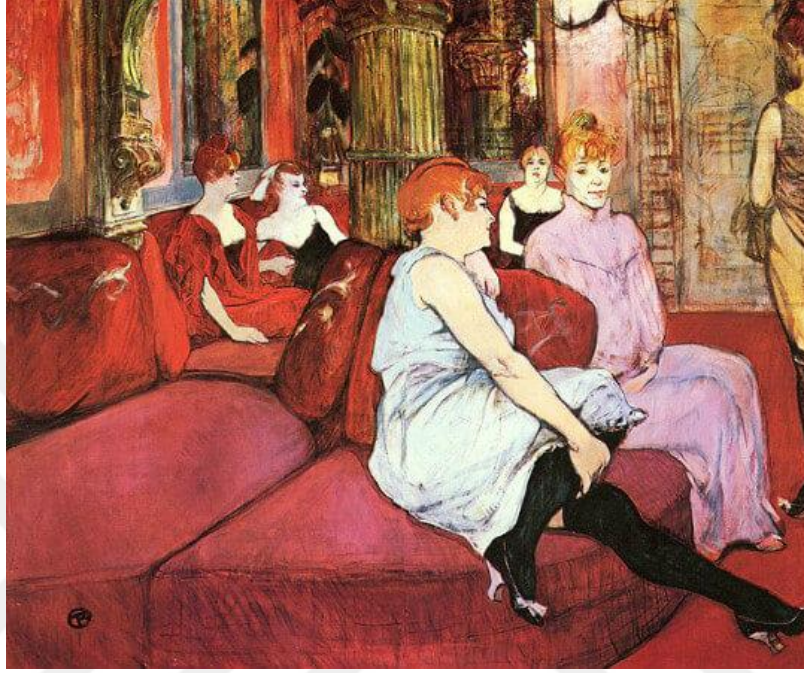
Resim 11: Lautrec, Aristide Bruant dans son cabaret, 1893, 150 x 100 cm

Afişlerinde yazı stili ile görsel imgelerin uyumuna oldukça önem vermiştir. Çizgi, boşluk, renk ve yazıların kullanımındaki tutarlı yaklaşımı tüm afişlerinde temel özellik olmuştur. Lautrec hem arkadaşları için bir anı olarak kalması, hem de onların açtıkları mekanların reklamı olması amacıyla binlerce çalışma yapmıştır. (Sanal”, 2018:9)

Resim 12: Henri de Toulouse Lautrec, Divan Japonais, 80, 8 x 60, 8 cm, 1893

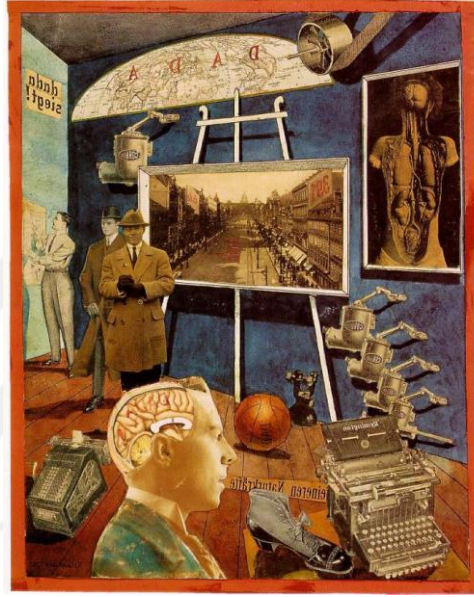
Lautrec'in sanat duygusu ve becerisinin çocukluk yaşında başladığı okul defterlerindeki desenlerden anlaşılmıştır. Sanatçının yağlıboya eserlerinde, afişlerinde, desenin hareketi gereğince değerlendirme bakımından önemli yeri vardır. Kıvrak çizgiler, genellikle düz planda renkler kullanılmıştır. (Selvi, 2010:210-212)

Resim 13: Henri de Toulouse Lautrec, *Salon de la rue des Moulins*, 1894

Doğadan bağımsız bir görme biçimi olarak ortaya çıkan Kübizm'in en önemli temsilcisi olan İspanyol dahi sanatçı Picasso doğayı temel geometrik biçimlere indirgeyerek görmüş ve bu şekilde çözümlenmiştir. Picasso ve yakın çalışma arkadaşı ressam Braque'ın 1912'den başlayarak çalışmalarında ahşap, hasır, mermer gibi malzemeleri temsil eden afiş ya da yazı parçalarından oluşan kağıt kolaj kullanmaya başlamışlardır. Yapılan bu çalışmaların 20.yy'da ki çağdaş grafik tasarımının gelişim sürecine büyük katkısı olmuştur. Kübist ressamlardan Leger'in küre ve koni gibi geometrik elemanları abartarak insan figürünü de renkli kalın boru biçimleriyle betimleyip, figür ve nesnelere piktografik bir tarzda stilize etmesi 1920'lerin afiş tasarımcıları için esin kaynağı olmuştur. Gelecekçilik sanat hareketi modern çağın yaşam tarzına, geleneklerine, inanç ve ahlak anlayışına başkaldıran devrimsel bir harekettir. Doğada anlam olmadığı kavramından yola çıkarak öyleyse sanatta da anlam yoktur düşüncesiyle hareket eden ve savaş karşıtlığını hedef alan Dadacılık akımı sanatçıları Tristan Tzara (1896-1963) ve Raoul Hausmann (1886-1977) bu

anlayışlarıyla harf, tipografik malzeme ve görsel işaretlerle kolajlar yaparak gerilim ve kontrast alanları oluşturan tipografiler gerçekleştirmişlerdir. I. Dünya Savaşı'nın katliamlarına ve savaşın anlamsızlığına duyulan nefretten doğan Dadacılık'a göre doğada anlam yoktur, öyleyse sanatta da anlam olmamalıdır. Hannah Hoch (1889-1978), Schwitters, Grosz ve kolajı politik anlamda kullanan John Heartfield (1891-1968) örnek yapıtlar ortaya koyarak grafik tasarıma bu yönde öncülük etmişlerdir. (Bektaş, 2008:619)

Resim 14: Raoul Hausmann, Afiş, 1920, Grafik Tasarım

Gerçeküstücülük de kökleri Dadacılık'a dayanan ve Paris'te Louis Aragon (1897-1982), Paul Eluard (1895-1952) ve Tristan Tzara gibi yazar ve şairlerin katılımıyla Breton tarafından 1924'te oluşturulmuştur. Sanatı uygarlığın düzenli ve kısıtlı kurallarına karşı kullanmayı amaçlarken, görsel anlatıma yeni bir biçim dili getirmekten çok, konuya ve konunun izleyici üzerinde bırakacağı etkiye önem vermişlerdir. Bu harekete katılan Ernst 19.yy roman ve kataloglarındaki ağaç baskıları kolaj tekniğiyle kullanarak, grafik tasarıma uyarlanabilen fantastik illüstratif görüntüler yaratmıştır. Belçikalı ressam Magritte mantığa uymayan unsurları bir araya getirerek şaşırtıcı bağlantılar kurarak kavramsal anlatımıyla gerçek ve yanılsama arasında şiirsel diyalog kurarak görsel iletişim kaynağı olmuştur. İspanyol ressam Dali çalışmalarında bilinçaltı ve düşlerin gerçeküstü dünyasını yansıtırken, grafik tasarımı derinlik izlenimi veren perspektif görüntüleri ve eşzamanlılık kavramına getirdiği görsel anlatım tarzıyla

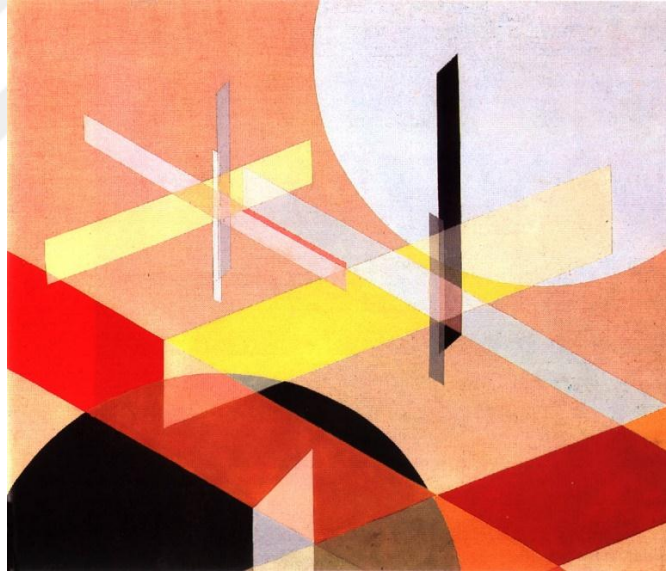
etkilemiştir. “Amblemciler” adıyla anılan Miro ve H.Arp görsel otomatizmden yararlanmışlardır. 1910-20 arasında Rusya’da yaratıcı sanat alanında yaşanan parlak dönem 20.yy grafik tasarım ve tipografisinin biçimlenmesinde uluslararası boyutta etkili olan sanat akımı Süprematizm ve Konstrüktivizm’dir. 1913’te Maleviç, saf renkler ve temel geometrik biçimlerden oluşan bir resim üslubunu geliştirmiştir. Maleviç ve Kandinsky ise, sanatın toplumsal gereksinimlerin dışında tutulup tinsel bir etkinlik olarak kalmasının gerektiğini savunmuşlar. (Bektaş, 2008:621) Theo Van Doesburg tarafından bir yapıttaki bütüne dayalı saflığı güzellik ideali olarak değerlendiren doğayı ve evreni matematiksel olarak ele alan araştıran bilimsel kuramları ve modern şehrin ritmini bünyesinde toplayan De Stijl akımı 1917 yazında Hollanda’da ortaya çıkmıştır. Bu akımın öncüsü Theo Van Doesburg idi. De Stijl tasarımlarında asimetrik kompozisyonlar içinde, şerifsiz yazı karakterleri ve siyah ile birlikte güçlü bir ifade bütünü oluşturan kırmızı renk sıkça kullanılmıştır. Metinler, doku oluşturacak biçimde dikdörtgen bloklar içine dizilmiştir. Bu akımın önde gelen tasarımcıları Theo Van Doesburg, Mondrian, Huszar Oud ve ressam Bart van der Leck (1876-1958), Vilmos Huszar ve Laszlo Moholy-Nagy’dır. (Becer, 2005:103-104)

Sanatçı olmanın yanı sıra zanaatçı yetiştirmek amacıyla ilki 1919’da Almanya’da Weimar’da Walter Gropius tarafından sanat ve tasarım alanlarında eğitim vermek amacıyla Bauhaus okulları kurulmuştur. Fotoğraf ve tipografiyi görsel bir iletişim diliyle kullanan Laszlo Moholy-Nagy, yalın ve işlevsel bir tipografi tasarım anlayışı getiren Herbert Bayer ve Joost Schmidt Bauhaus’un grafik tasarım alanındaki başlıca temsilcileri olmuştur. (Becer, 2005:103) Konstrüktivizm ve Bauhaus ilkelerinden etkilenen Jan Tschichold, tipografide asimetrik düzenlemeler konusunda öncü çalışmalar yapmıştır. İletişim işlevini ön planda tutan ve süslemeyi reddeden bir tasarım anlayışını savunmuş ve bu düşüncelerini “Die Neue Typographic” (Yeni Tipografi) adlı kitabında sergilemiştir. (1928) Tschichold; tipografinin yanı sıra, geleneksel tipografinin canlandırılmasına da katkıda bulunmuştur. 1920’de Klee ve 1922’de Kandisky’nin, biçim, renk ve mekan konusunun tasarım vokabülerine ilerici düşünceler getirmiştir. (Bektaş, 2008:621)

Resim 15: Wassily Kandinsky, *Ti Voglio*, Grafik Tasarım

Moholy-Nagy, grafik tasarımın ve özellikle afişin tipofoto'ya doğru gelişmekte olduğunu görerek, yazıyla fotoğrafın bu nesnel bütünleşmesini ve mesajı hemen iletmesini “yeni görsel yazın” olarak adlandırmıştır. (Bektaş, 2008:621)

Resim 16: Moholy-Nagy, Kompozisyon, 1924, Grafik Tasarım

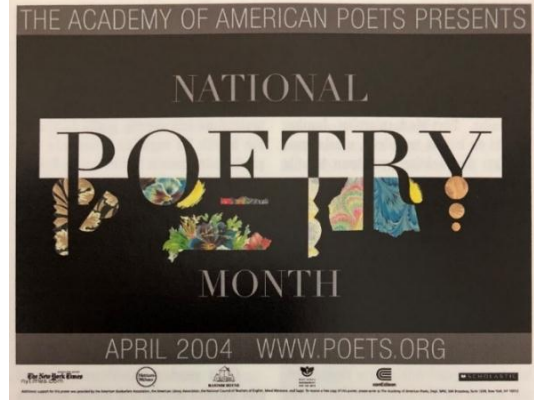
Reklam grafiğinde sıkça kullanılan tasarım üslupları ve tipografi, Art Deco stiline biçim veren başlıca unsurlar olmuştur. Buna karşın, Art Deco stiline belirli bir ideolojisi yoktur. Gerek sosyalistler gerekse faşistler propaganda malzemelerinde Art Deco biçimlerinden geniş ölçüde yararlanmışlardır. Bu stiline en güzel örneklerini veren sanatçılar; Cassandre, Paul Colin ve Jean Carlu'olmuştur. (Becer, 2005:105)

Klee, Van Doesburg, Mondrian, Maleviç, Gropius ve Moholy-Nagy, Bauhaus kitapları dizisinin her birinde ya yazar ya da yönetici olarak yer almışlardır. Grafik tasarım alanında 20.yy'ın başında ortaya çıkan yaratıcı yeniliklerin büyük bir kısmı, modern sanat hareketlerinin bir uzantısı olarak meydana gelen, bağımsız olarak çalışan tasarımcı “Yeni Tipografi” adı altında önemli gelişmeler ortaya koymuştur. Jan Tschichold (1902-74) yeni tipografiyi büyük kitlelere tanıtan sanatçıdır. Piet Zwart yeni tipografinin özgün tasarımcılarından. Hendrik N. Werkman (1882-1945) harfi, yazıyla iletişim kurmanın dışında, somut görsel bir biçim olarak kullanmıştır. Paul Schuitema bu dönemin ünlü Hollanda’lı grafik sanatçılarından. Herbert Matter (1907-84) fotomontaj tekniğiyle ilginç afiş tasarımlarıyla yeni anlatımlar getirmiştir. 1930’lar da fotoğrafı grafik tasarımda kullanan İsveçli sanatçı Walter Herdeg olmuştur. (Bektaş, 2008:621)

Tasarımda Modernist Dil, I. Dünya Savaşı’ndan sonra, makine ve teknolojiye duyulan güven toplumların ortak konusu haline gelmiş, doğal olarak sanat ve tasarıma da yansımıştır. Modernizmin ilke ve biçimlerini grafik tasarıma uyarlayan tasarımcılar arasında Cassandre (1901-68), yaratıcılıkta gösterdiği olağanüstü başarıyla özel bir konuma sahiptir. 1923-36 arasında ürettiği afişlerle modern sanat hareketlerinin biçimsel dilini Fransız reklamlarına uyarlamıştır. 1950’ler de İsviçre’de” Uluslararası Tipografik Stil” ya da “İsviçre Tasarımı” adıyla doğan nesnel nitelikli bir tasarım hareketi dünya çapında benimsendiği kadar, grafik tasarıma yaklaşımıyla da 20 yıldan uzun bir süre başlıca tasarım stili olarak kabul edilmiştir. Bu stil Ernst Keller (1891-1968) çalışmalarında görülmektedir. Bu yeni hareketi Theo Ballmer (1902-65) ve Bill kurmuşlardır. (Bektaş, 2008:622)

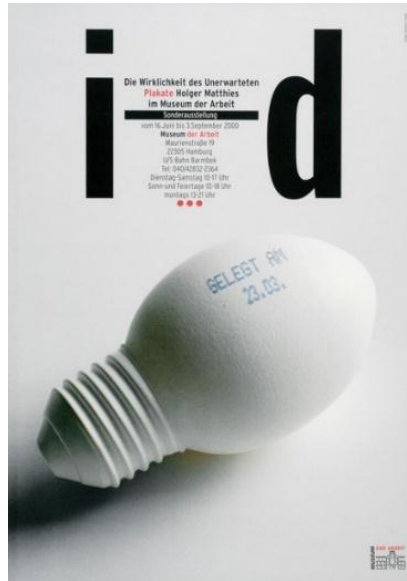
1950’lerden 1960’lara kadar, görsel oyunlarla yapılan düzenlemeler New York’lu grafik tasarımcıların figüratif tipografiye ilgi duymalarına neden olmuştur. Bu alanda özgün tasarımlar gerçekleştiren ABD’li Saul Bass (1921-96)’tır. Bu eğilimin en üstün dehası Herb Lubalin (1918-81)’dir. (Bektaş, 2008:622-623) II. Dünya Savaşı’ndan sonra, grafik tasarım “Kavramların Görsel Anlatımı” olarak nitelenen bir yönde gelişme göstermiştir. Bu yaklaşımı benimseyerek öncü çalışmalar ortaya koyan ülkeler Polonya, Küba, ABD, Almanya ve Fransa olmuştur. Bu dönemde yetişen ünlü grafik tasarımcılar, Henryk Tomaszewski, Jan Lenica, Franciszek Starowieyski, Waldemar Swierzy ve Roman Cieslewicz’tir. Bu konuda özgün ve ilerici çalışmalar yapan Milton Glaser ve Seymour Chwast’tır. Kavramsal anlatım Almanya’da, fotoğraf

ve fotografik görüntülerin kolaj ve fotomontaj teknikleriyle düzenlenmesine dayandırılmıştır. Hareketin oluşmasında başlıca rol oynayan tasarımcılar, Günter Kieser, Holger Matthies, ve “Grafik ve Foto” grubundan Günter Rambow, Gerhard Lienemeyer ile Michael van de Sand’dır. (Bektaş, 2008:623)

Resim 17: Milton Glaser, Afiş, 2004, Grafik Tasarım

Grafik sanatını diğer sanatlardan ayıran yanı, yapılan işlerin baskı için tasarlanmış olmasıdır. Basılı olma ve çoğaltılmış olma, grafik sanatında en belirleyici unsurdur. Diğer yandan, grafik ürünler topluma bilgi ve mesaj iletmelidir. Bu açıdan da iletişim kavramı içerisinde değerlendirilir. Baskı yöntemleri için de “grafik sanatlar” tabiri kullanılmaktadır. Ancak bu durumda Milton Glaser’in dediği gibi; konu, eserin nasıl çoğaltıldığı değil, onun ortaya çıkışıdır. (Glaser, 1987:1;Aktaran:Aygenç, 1994:47-48)

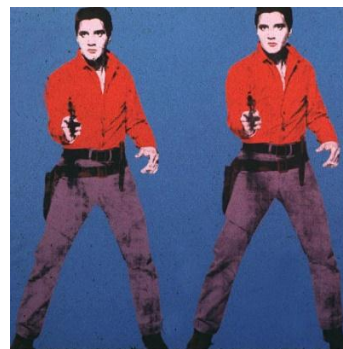
Resim 18: Holger Matthies, Afiş, 2000, Grafik Tasarım

Uluslararası dönemde 1960'ların sonuna doğru dünyanın birçok ülkesinde, grafik tasarım konusunda ulusal özelliklerin silinip, İsviçre'nin yalın geometrik biçimleriyle Amerika'nın sınırsız özgürlük anlayışının bir arada var olduğu, uluslararası nitelikte yeni bir dönem başlamıştır. Yeni Japon grafik tasarımının en ünlü tasarımcıları Yusaku Kamekura (1915-97), Masuda Tadaşi, Kazumasa Nagai, Şigeo Fukuda ve Tadanori Yokoo'dur. (Bektaş, 2008:623) 1960'larda grafik imgelerin mimaride ve dış mekânlarda büyük ölçeklerde uygulanmasıyla Uluslararası Tipografik Stil anlayışını canlandırmıştır. Bina duvarlarına ve açık alanlara konulan bu parlak renkli kitlesel geometrik biçimlere, dev "Helvetica" yazı karakterlerine, amblem ve simgelere genel olarak "Supergraphics" adı verilmektedir. (Becer, 2005:110)

1960'larda grafik tasarım sanatını etkileyen en önemli gelişmelerden biri de bilgisayar teknolojisi olmuştur. Özellikle kitap tasarımlarında sayfa düzeni, dizgi ve tasarımın bilgisayarla yapılması grafik tasarım sanatında yeni bir estetik arayışa yol açmıştır. (Temel Britannica, 1992:223) 1960'ların sonuna doğru dünyanın birçok ülkesinde grafik tasarımda ulusal özelliklerin ortadan kalktığı, İsviçre'nin yalın geometrik biçimleriyle Amerika'nın sınırsız özgürlük anlayışının bir arada var olduğu uluslararası nitelikte yeni bir dönem başlamıştır. Dünyayı saran iletişim ağı ortamında, Uzakdoğu Asya ve Ortadoğu'da meydana gelen bir olayın doğrudan Avrupa'yı, Amerika ve Japonya'yı etkilemesi gibi kavramsal özlü yenilikler ve görsel buluşlar da yıldırım hızıyla dünyaya yayılmıştır. (Bektaş, 1992:215) Amerikan Pop sanatını kitle iletişim araçlarıyla topluma yansıtıp, özümseten Andy Warhol, tasarımcı, film yapımcısı, yönetmen ve iyi bir illüstratördür. (Lynton, 2004:293-294)

Turquoise Marilyn, 1964

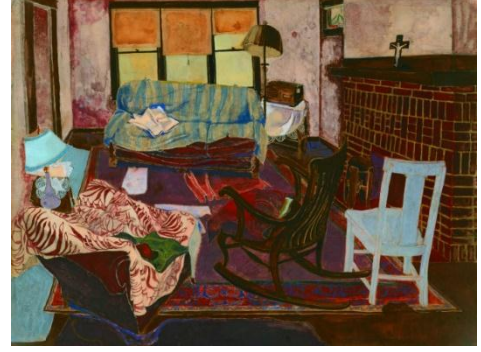
Elvis I & Elvis II, 1963

Resim 19: Andy Warhol, Çalışmaları

Campbell's Soup Cans

(Campbell'in Çorba Konserveleri), 1962

Living Room, 1948

Resim 20: Andy Warhol, Çalışmaları

Pop Art akımının ve popüler kültürün önemli temsilcilerinden biridir. Warhol çalışmalarını afiş ve baskı tekniğiyle çoğaltmış Pop Art'ın önemli bir ismi olarak öne çıkmıştır. Marilyn Monroe tablosu sanatçının en ünlü çalışmasıdır. (Lynton, 2004:293-294)

Audrey Hepburn and Cat,
Breakfast at Tiffany's

Grevy's Zebra Year, 1983

Resim 21: Andy Warhol, Çalışmaları

1970'ler de önce mimari tasarımda başlayıp, giderek tüm sanat dallarını kapsayan ve Modernizm'in geleneği reddeden tavrına karşı çıkış gibi görünen bir geçmişe yönelme eğilimi başlatan bu tasarım eğilimi Post-Modernizm olarak adlandırılır. Kökü 1970'lere dayanan bu yaklaşım, grafik tasarıma bir biçim ve hareket çeşitliliği getirerek özgür ve Dışavurumcu bir dönem başlatmıştır. (Bektaş, 2008:623) 1970 sonlarından başlayarak Amerikalı grafik tasarımcılar, grafik tasarım

çalışmalarında Post-Modernist ilkelerini kullanarak, derinliği ön plana çıkaran illüstratif fotoğraflar kullanmışlardır. (Becer, 2005:110)

1980'lere gelindiğinde Post-Modernizm tasarıma hakim olmuş ve anlatım biçimi kişisel bir nitelik göstermiştir. Bu yaklaşıma yenilik getiren Wolfgang Weügart olmuştur. Amerika'da büyük ilgi uyandıran Post Modernizm, yaygın bilgisayar kullanımına “Yeni Dalga” adını vermiştir. Yeni dalga akımının öncüsü April Greiman olmuştur. (Bektaş, 2008:623-624)

1980-1990 yıllar arasında grafik ürünler, dijital bilgisayarlar ve lazer teknolojisi ile tasarlanmaktadır. Buna karşın günümüzde bazı tasarımcılar, bilgisayarın yaratıcılıklarını körelttiğini ve bu yüzden tasarımcının bir yaratıcı olarak kendi rolünü yeniden tanımlanması gerektiğini savunmuşlardır. Günümüzün grafik ürünlerinde Pop Sanatı, Yeni Dışavurumculuk ve Post-Modernizm gibi birçok değişik stil ve üslubun etkileri görülmektedir. Yaratıcı düşünce, felsefe, bilimsel buluş ve teknolojiler de tasarım üsluplarını yönlendiren etkenler arasındadır. Günümüzde film, video ve bilgisayar grafik tasarımını biçimlendirmektedir. (Becer, 2005:111)

1990'larda özgürlükçü tasarım yaklaşımını işlevsel niteliklerle bağdaştırarak özgün ve ilerici çalışmalar ortaya koyan tasarımcılarıyla Hollanda, grafik tasarım konusunda Avrupa ülkeleri arasında önemli bir konuma gelmiştir. Hollanda'da yetişmiş günümüzün en önde gelen tasarım grupları, Gert Dumbar'ın kurduğu “Studio Dumbar”, Hard Werken tasarım grubu ve “Concepts Design” adlı gruplardır. Post-Modernizm dünyada kabul görmüş ve 20.yy'ın sonuna kadar dünyanın toplumsal, siyasal ve ekonomik alanda geçirmekte olduğu büyük değişikliklere ek olarak, sanatta da Modernizm'in dayandığı ilkelerin temelinden sarsıldığı bir dönemde ortaya çıkmıştır. (Bektaş, 2008:623-624) 20. yy'da ofset baskının bulunmasıyla, serigrafî geliştirilmiş ve grafik sanatlar yeni niteliklere sahip olmuştur. 20.yüzyıl başlarında Kübizm, Fütürizm, Dadaizm, Sürrealizm, De Stijl, Süprematizm, Konstürüktivizm gibi farklı akımlar ortaya çıkmıştır. Örneğin geometriyle temellenen kübizm sanat akımı yeni bir grafik tasarım anlayışını doğurmuştur. (Ekici, 2004:35)

Yine 20. yüzyılın başlarında, grafik tasarım sanatı alanında ortaya çıkan yaratıcı yeniliklerin çoğu, modern sanat hareketlerinin bir uzantısı olarak oluşmakla birlikte bu hareketlerden bağımsız olarak çalışan birçok tasarım sanatçısı da “Yeni Tipografi” adı altında önemli gelişmeler ortaya koymuşlardır. Bu tasarımcılar, biçim ve görsel teori konusunda geliştirilmiş olan yeniliklerin bilincinde olarak, yeni görüşleri grafik tasarım

sanatına uygulamışlardır. (Bektaş, 1992:85) Bilgisayar yoluyla tasarımcının kazandığı büyük yaratım olanakları ve hayal gücünü zorlayan deneyimleme ortamı, tasarıma 2000’li yıllarda bir çeşitlilik getirmiştir. Haberleşme, internet gibi iletişim araçlarıyla grafik tasarıma yepyeni görsel ifade alanları açarken, 20.yy’da etkili olan afiş bazı iletişim araçlarının da işlevini yitirmesine neden olmuştur. (Bektaş, 2008:624)

2.2. Cumhuriyet Öncesi Türk Grafik Sanatının Gelişimi

14 Aralık 1727’de İbrahim Müteferrika tarafından kurulan matbaa Damat İbrahim Paşa’nın desteği ve dönemin Şeyhülislâmı Abdullah Efendi’den alınan fetva ile kurulmuş fakat sadece dini olmayan eserlerin basımına izin verilmiştir. Bu matbaada basılan ilk kitap Kitab-ı Lügat-ı Vankulu’dur. (Vankulu Sözlüğü) J. B Holderman’ın "Grammaire Turque" kitabı 1730’da Osmanlı’da Latin alfabesini kullanan ilk baskı olmuştur. Fransız Devriminin etkisiyle ve 1839 yılında ilan edilen Tanzimat fermmanı ile ülkemizde bir batılılaşma hareketi başlamış ve batı hayranlığına sahip aydınlar düşüncelerini daha yaygın hale getirebilmek ve halk kitleleri ile iletişim kurmak adına matbaayı kullanarak yeni gazeteler açmış yeni açılan okullarda okutulmak üzere basılan yeni ders kitaplarını kullanmışlardır. (Meb, 2012:3) Grafik çalışmalar için özel uğraş alanı olan posta pullarının kullanımı da, 1850’den sonradır. (Tansuğ, 2003:332) Bu nedenle 1860 tarihi, ülkemizde matbaacılık alanındaki gelişmelerin en yoğun olduğu dönemdir. Tercumal-i Ahval, ilk ölüm ilanının yayınlandığı ilk özel gazete Ceride-i Havadis, ilk Osmanlı Türk gazetesi Takvim-i Vekayi dönemin önemli gazeteleridir. (Meb, 2012:5)

Resim 22: Tercuman-i Ahval Gazetesinden

Resim 23: Ceride-i Havadis Gazetesinden

Toplumsal değişimin ortaya koyduğu etkileşim neticesinde kültürel hayatta değişiklikler meydana gelmiş bu duruma bağlı olarak gazetelere ve yazılı basına olan ilgi artmaya başlamış. Bunun neticesinde kağıt ihtiyacı günden güne artmış bu ihtiyaca binaen Yalova başta olmak üzere pek çok kağıt fabrikası kurulmuş ama kağıt maliyetinin fazla olması nedeniyle kağıt ithal etme durumunda kalınmış açılan fabrikalar tekrar kapatılmak zorunda kalınmıştır. Matbaanın geç gelmesiyle beraber ülkemizde reklamcılığın ilerlemesi de gecikmiş fakat matbaanın gelmesinden sonra Avrupa (özellikle Fransa) ile olan ticari ve kültürel ilişkilerde artmaya başlamış böylece yaşanan gelişmeler neticesinde dergi ve gazetelerde kullanılan tanıtımlar reklamcılık ve grafik sanatının gelişimini hızlandırmıştır. (Meb, 2012:6)

Ülkenin içinde bulunduğu durum 1920'lere kadar grafik tasarım sanatının gelişmesine çok fırsat vermemiş hatta gelişimini engellemiştir. Dönemin ilk afiş çalışması Ferah tiyatrosu için yapılmıştır. Gazetelere verilen satış, ölüm ve makine ilanlarıyla beraber reklamcılığın ilk adımları atılmış olup, Meşrutiyet dönemi anlayışı içinde grafik tasarım sanatı için ilk çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Fakat bu reklamcılık çalışmaları gazete ve dergilerle sınırlı kaldığında dışarıdan ithal edilen ürünlerin afişleri de yurt dışından gelmiştir. Grafik çalışmalarının temeli Osmanlı'nın son dönemine ve Cumhuriyet'in ilk yıllarına tekabül etmektedir. İlk Türk reklam şirketi 1909 yılında "İlâncılık Kollektif Şirketi" ismi altında kurulmuştur. (Meb, 2012:6)

Türkler Cumhuriyet döneminden öncede hem kültürel hem de sanatsal faaliyetlere önem veren bir millet olmuştur. Aslanapa'ya göre, Güney Sibirya'da Altay

dağları eteklerindeki Pazırık'ta Rus arkeoloğu Rudenko tarafından açılan MÖ IV. ve III. yüzyıldan kalma kurganlarda Hunlar'dan kalan birçok eşya bulunmuştur. Kurganlardaki Pazırık halılarında görülen insan ve hayvan desenleri ile bitkisel ve dekoratif motiflerin plâstik etkileri, bu resimlerin sanatçılarının güzel sanatlara ilişkin becerilere sahip olduklarını göstermiştir. İslamiyet öncesi dönemlerde de Türkler heykel, resim, duvar resimleri, minyatür, seramik, mimari gibi birçok alanlarda eserler vermiş ve sanatsal yaşantılarını ortaya koymuştur. ("Sanal", 2018:5) Bugünün sanatçısına kaynaklık eden eski değerler, minyatürler, yazı levhaları ve diğer eski resimlerle sınırlı değildir. Hitit kabartmaları, Hitit, Firikya, Lidya ve İyon seramiklerinin dekorasyonları Kapadokya freskleri, Bizans mozaikleri, İkonlar, Halk sanatının şekil ve renklerden oluşan ürünleri; çoraplar, yazmalar, çevreler, kilimler ve halılar...Bütün bu eserlerde, ögesel özellikler ve anlatım özellikleri ortak değer olarak vardır. (Aslier, 1991:84-85) Tabi ki bu dönemlerde yapılan sanat çalışmalarının devlet erkinin ve dini inanışların etkisinde kalmış olsa bile bir estetik kaygısı ve düşüncesi daima olmuştur. Karahanlı'lardan başlayarak İslâmiyet sonrası Türk kültür ve sanatında, İslamiyet'in ve yeni dini inanışın etkisi hemen hissedilmekte ve yapılmış olan cami, medrese, külliye, han, hamam, köprü ve saraylarda heykel yerine bitki figürleri göze çarpmakta ayrıca resim yerine hat, tezhip ve minyatür sanatına ağırlık verildiği görülmektedir. Günümüzde müze ve kütüphanelerin pek çoğunda harika minyatür çalışmalar bulunan pek çok elyazması eserler mevcuttur.

Selçuklu Döneminde sanat eğitiminden ziyade bir usta-çırak ilişkisiyle kurulmuş olan bir yapı mevcut olup, bu dönem hükümdarlarının günümüzdeki yapılara benzer atölye anlamında "Nigarhane" ve resim enstitüsü anlamında "Nakkaşhane" ler kurduğu bilinmektedir. Türk resim sanatının obje ve figür resimlerinden ziyade mimari, buna bağlı olan yazı, taş işleme sanatı çağdaş Türk resim sanatının da alt yapısını oluşturmaktadır. Tansuğ'un dediği gibi "Tarihsel Türk sanatının özellikle İslami çağlarda gerçekleşen özgün biçim verileri, yenilenme süreci içine bir etken unsur olarak sızmışlardır." Resim eğitimi için yurt dışına ilk gönderilen öğrenciler Mühendishane-i Berri-i Hümayun'dan seçilmiş ve kendi içinde 'Ressamlar Sınıfı' gibi bir bölümlendirmeye giderek resmin gelişmesinin temel oluşturmuşlardır. Aynı zamanda ilk Türk ressam, Mühendishane ve Harbiye'de okumuş subaylar arasından çıktığından bu okulların mezunları arasından resim öğretmenleri seçilmiş ve sanat ve resim eğitimine ciddi katkılar sunmuşlardır. Güzel Sanatlar Akademisi kurulana kadar

resim derslerini yürütmeye ve okullarda eğitim vermeye devam etmişlerdir. Eğitim verme amacıyla öğretmen yetiştirmek maksadıyla Türk eğitim tarihinde sivil okullar açılması düşüncesiyle ilk defa 1848’de “Darümuallimin-i Rüşdi” açılmıştır. Daha sonra ” 1862’de açılan “İlköğretmen Okulu” ve 1870’de açılan “Kız Öğretmen Okulu” açılmış bu okullarda resim derslerinin verildiği modern tarzda bir eğitim verilmiştir. Sonraki yıllarda batı tarzı bir eğitimi örnek alan Galatasaray Mekteb-i Sultanisi (1869), Darüşşafaka Lisesi (1873) okullarında resim dersleri verilmiştir. Aynı zamanda askeri liselere öğrenci yetiştirmek amacıyla kurulan “Askerî Rüşdiye Mektepleri” ne 1869’dan sonra resim dersleri konulmuştur. Bu askeri okulları bitirenler ve resme yetenekli olanlar arasından sanat eğitimcileri seçilmiştir. Dört yıllık öğrenim süresi olan Menşe-i Muallimin okulunda resim öğretmeni yetiştirilmiştir. I. Meşrutiyet döneminde Rüşdiye ve İdadi’lerin ilk beş yılındaki ders programlarında, güzel sanatlar içerikli Hüsn-i Hat ve Resim dersi okutulmakta iken, Darümuallimat denen Kız Rüşdiyelerinin üç yıllık öğretiminde de Resim dersi okutulmuştur. (“Sanal”, 2018: 5)

Grafik tasarım sanatının amacı, genelde temel bilgilerin ve düşüncelerin kazanılması sonucunda başkalarına iletilmesi amacıyla insanlar tarafından üretilen simge ve sembol düzenlerinden biri olarak tanımlanabilir. (Bilgin, 1988:53) Grafik tasarım sanatı, görsel, biçimsel ve dilsel özelliklerden faydalanan bir anlatım aracıdır. Grafik iletişimde görselliği sağlamaktadır. Görselleşen tasarım ise insanların kavramları anlamasını ve işlevselliğini kolaylaştırmalıdır. Grafik tasarımcı da bir amaç için tasarımını gerçekleştirmeli ve görsel kavramlarla insanları etkilemeli, estetik değerler doğrultusunda akılda kalıcı, dikkat çekici görsel bir sanat eseri sunmalıdır. Grafik tasarım; insanların sadece estetik beğeninin gelişmesine yardımcı olmak değil, kişilerin günlük yaşamında karşılaştığı bütün sorunlara karşı, gereksinimlerine, isteklerine çare sunmak, bir sonuca varmak için, gerçeklerle yol gösterici olmak ve katkıda bulunmaktır. Bu sayede, iletişimde, eğitimde, ekonomide, ticarete, kurum ve kuruluşlara, kültür ve endüstri gibi pek çok alana katkı sağlamalı ve yardım etmelidir. Grafik tasarım, görsel ifade biçimi olarak resim ve başka bir iletişim aracı olan yazıyı bir araya getirmiş ve yeni bir iletişim biçimi olan grafik tasarımı yaratmıştır. Grafik tasarım örnekleri, kentleşme sonucu bireyin günlük yaşamına giren tiyatro, kahve, opera gibi yeni oluşan sosyal alanlarda da etkinlik afişleri olarak kendini göstermiştir. Grafik tasarımın, I. Dünya Savaşı yıllarında, ilk defa kitle iletişim aracı olarak önemli rol oynamaya başladığı dönemdir. (Ceran, 2014:18) Grafğin uygulama alanlarından biri

olan afiş sanatı burada önemli bir rol oynamıştır. Kahramanlık konularını işleyen savaş afişleri yaptırılmış ve bu afişler savaş yılları boyunca Avrupa kentlerinin duvarlarını süslemiştir. Grafik tasarımda ilk önceleri tanıtımı yapılan ürün katalogları gravür baskılarla yapılmıştır. Fakat baskı tekniklerinin gelişmesiyle, tipografi ve fotoğraf önem kazanmıştır. Özellikle afiş tasarımı resimden ayrı bir tasarımın bir dalı olmuştur. Zaman içinde görsel iletişim araçlarının hayatımıza girmesiyle grafik tasarımın iletilmesi ve paylaşılması daha kolaylaşmıştır. Bu dönemdeki teknolojik imkanlar, grafik sanatını sürekli ve dinamik bir biçimde etkilemiştir. Grafik tasarımın bütününe bakıldığında sürekli gelişim içinde olan bir sanat dalıdır. Grafik tasarım yöntemleri ve teknikleri tarih boyunca, değişen toplum düzenlerine, kültürel değişikliklere ve gelişen teknolojiye paralel olarak değişiklikler göstermiştir. (Ceran, 2014:18)

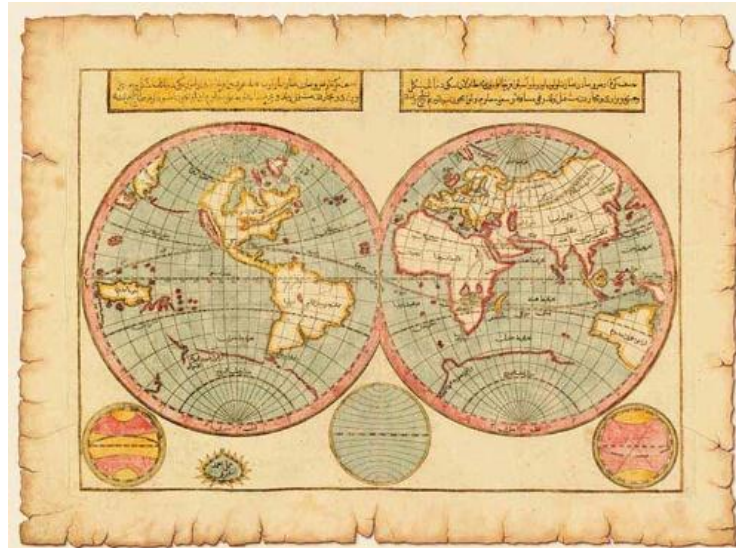
19.yy Türk basın yaşamında Ahmet Mithat ve Ahmet İhsan beylerde, grafik sanatların gelişmesini destekleyen çabalar göstermişlerdir. Gazetelerdeki reklam resimlerinin duvar afişleriyle izlendiği ilk dönemse, 19. yüzyıl sonlarıyla 20. yüzyıl başları olmalıdır. (Tansuğ, 2003:332) Grafik tasarım ile iletişim araçları arasında güçlü bir bağ kurarak, estetik kaygıları gazete, dergi, sinema gibi alanlarda hayata geçirmiştir. Günümüzde ise, anlatım ve sunum imkanlarının gelişmesiyle, grafik tasarımda yazının ve resmin uyumlu bir biçimde olması gerekmektedir. Aslında günlük yaşamda her türlü iletişim türü kendini göstermelidir. Yollardaki tabelalardan, kitap kapağından, televizyon reklamlarına kadar iletişim amaçlı her medya üzerinde bu uygulamalar vardır. İletişim amaçlı yapılan ve belli bir işleve sahip olan bu etkinliklerin tümü grafik tasarımın temel özelliklerini taşırlar. Grafik tasarımın bu temel özellikleri sadece yazının ya da yazı ve resmin bir arada kullanılmasıyla iletişimin sağlanmasıdır. Bu dönemdeki her türlü yeni teknolojik olanaklar, grafik sanatını sürekli etkilemektedir. Artık bütün dünya hızla gelişen ve sürekli yenilenen bir iletişim ağı ile örülmüştür. (Demir, 2010:60)

Grafik tasarım ve reklamcılık 19. yy ortalarından 20. yy başlarına kadar toplumu değiştirmek, yapılan devrimsel hareketlerin toplum nezdinde kabul görmesi amacıyla iletişim araçları ve görsel medya tarafından etkin bir şekilde kullanılmıştır. Her dönemde olduğu gibi 20. yy'da da görsel ve yazılı medya insanlara mesaj verme ve bilgi iletmede en etkili yöntem olmuştur. Teknik ilerlemeyle beraber sanat dallarının çoğu bu gelişmeye ayak uydurarak zamanın getirmiş olduğu imkanları kullanarak gelişmiş teknolojinin sunduğu imkanlarla beraber daha geniş kitlelere ulaşma imkanı

bulmuştur. Böylece teknolojinin sanat dallarında kullanılmaya başlamasıyla diğer sanat dallarına nazaran grafik tasarım insanlar arası etkileşimi sağlamada daha etkin bir rol üstlenmiştir. İnsanlar, günlük yaşamlarında her an farklı bir iletişim aracı ile karşı karşıya gelmiştir. Aynı zamanda iletişim medyalarının insan üzerindeki etkisi her geçen gün daha da artmıştır. Grafik tasarım ürünleri aslında insanın günlük yaşamının her alanında etkisini göstermiştir. (Demir, 2010:60-61)

2.3. Cumhuriyet Sonrası Türk Grafik Sanatı ve Eğitiminin Gelişimi

Cumhuriyetin ilanından önceki dönemde geniş halk kesimlerine ulaşamayan grafik tasarım, kitlesel bir iletişim aracı olma niteliğini kazanamamıştır. Grafik tasarımı, toplumun duyduğu bir ihtiyaç haline getiren koşullar ancak Cumhuriyetin ilanından sonra ve onun getirdiği yenilikler neticesinde oluşabilmiştir. (Armutçu, 2006:29) Bu yüzden grafik tasarımın Türkiye’de gerçek anlamda ortaya çıkışı 20. yüzyılın ikinci yarısında gerçekleşmiş olmakla birlikte, bu disiplinin kökleri Osmanlı İmparatorluğu’na kadar uzanır. Osmanlı İmparatorluğu, uzun süre kendi içerisinde kapalı geleneksel kültür yapısını korumuş, yüzyıllar boyunca kültürünü sözel yoldan aktarmış bir devlettir. Osmanlı topraklarında ilk matbaalar, azınlıklar tarafından açılmış, Arap harfleri kullanılarak yapılan ilk Osmanlıca baskı ise, İbrahim Müteferrika (1674-1745) tarafından, 1729 yılında yapılmıştır. (Dündar, 2005:103)

Resim 24: İbrahim Müteferrika, “Cihannüma” da Yer Alan Dünya Haritası

Ülkemizde 1923'te yeni bir yönetim biçimi kurulmuş, 1928 yılındaki harf devrimiyle de Latin harflerine geçilmiştir. Ama sonraları İhap Hulusi Görey, Münif Fehim ve Ali Süavi gibi sanatçılar Cumhuriyet dönemi Türk grafiğine yeni bir ivme kazandırmayı başarmışlardır. (Bektaş, 2003:195)

Grafik tasarımın gelişim göstermesi sonucunu doğuran atılımlardan biri 1927 yılında çıkarılan, Teşvik-i Sanayi Kanunu'dur. Bu kanundan bir yıl sonra, İzmir İktisat Kongresi'nde Türk sanayiini geliştirmenin yolları ve saptanacak hedefler konusunda alınan kararlar, grafik tasarımın da faaliyet alanını besleyen endüstri toplumunun oluşturulmasına yöneliktir. (Armutçu, 2006:30)

Türkiye'de endüstrileşme çabalarının başlamasıyla artan üretim, grafik tasarım alanına yansımaktadır. Eli Acıman ve arkadaşları Faal Reklâm Ajansını kurarak 1940'lı yıllarda Koç şirketinin tanıtım çalışmalarını yürütmüştür. Latin abcesine geçişle birlikte hızlı bir değişim yaşanmış olmasına karşın, hat sanatında geleneksel kaligrafi ustalarının çalışmaları bir süre varlığını sürdürmüştür. Hattat Hamit Aytaç, bu kaligraflardan en önemlisidir. Bu geleneği sürdüren diğer önemli sanatçı Emin Barın'dır. Türkiye'de grafik tasarım eğitimine ise ilk kez 1933 yılında Güzel Sanatlar Akademisi'nde Mithat Özar öncülüğünde açılan, Afiş Atölyesinde başlanmıştır. (Becer, 2005:114)

Mithat Özar, 1924-27 yılları arasında Beyoğlu'ndaki atölyesinde sinema kapılarına çok büyük boy sinema afişleri yapmıştır. 1932 yılında Güzel Sanatlar Akademisi Afiş Atölyesinin başına getirilmiştir. 1937'de Güzel Sanatlar Akademisinin düzenlemiş olduğu sergide Mithat Özar'ın, Güzel Sanatlar Akademisi sergi afişi ve Florya afişi, akademik ortamda yaratılan ilk sanatsal ve profesyonel afiştir. ("Sanal", 2018:7) Türkiye'nin sanayi ve ticari alanlarında yeni atılımlara girişmesi, grafik sanatının yeniden önem kazanmasına ve dolayısıyla afiş atölyesinin çeşitli yenilikler yapmasını gerektirmiştir. Bunların en önemlisi, 1956'lardaki isim ve biçim değişikliğidir. Böylece Afiş Atölyesi artık bir grafik tasarım kavramının biçimine dönüşmüştür. Bu dönemler, grafik tasarımcısının önemli kişiliğinin anlaşıldığı tarihlerdir. Yayın olanaklarının artması, Türkiye'deki hızlı değişim ve her kesimin grafiğe verdiği önemin artması bunu büyük oranda desteklemiştir. Ayrıca bu dönem, ünlü fotoğraf sanatçıların da kişiliklerini ortaya koydukları dönemdir. (Becer, 2005:114)

Uzun yıllar Tekel Genel Müdürlüğünde ressam ve dekoratör olarak çalışan Atif Tuna da grafik sanatı tarihi içinde anılması gereken isimlerden biridir. 1938 yılında

Samsun sigarasının amblem ve tüm ambalaj tasarımlarını yapan sanatçı yalnızca bu çalışmalarıyla değil, posta pulu ve amblem konularında ödüller kazanmıştır. (“Sanal”, 2018:7)

Münif Fehim ve İhap Hulusi ile aynı kuşaktan olan Atıf Tuna, Tekel idaresi için hazırladığı Rize Çayı afişinde, siyah beyaz tekniğiyle yazıyı 1960’lı yıllara göre çok daha iyi çözümlenmiştir. 1950’li yıllarda Selçuk Önal, Mesut Manioğlu, Fikret Akgün çalışmalarıyla grafik sanatında, İstanbul ortamında etkili olmuşlardır. Mesut Manioğlu, 1946 yılında Birleşmiş Milletler, 1952 yılında Basın Yayın ve Turizm Bakanlığı, 1954 yılında Yapı Kredi Bankası ödüllerini almıştır. 1958 yılında Fikret Akgün, Paul Colin’in atölyesinde beş yıl çalıştıktan sonra, yurda dönüşü ortama renk katmıştır. Fransız etkisinde çalışmalar yaparak profesyonel ortamı zarif çalışmalarıyla etkilemiştir. Mengü Ertel ve Yurdaer Altıntaş, tiyatroyla kurdukları yakın iletişimle grafik tasarımların içeriğini zenginleştirmişlerdir. Açtıkları sergiler alanın profesyonelleştiğini, sorunlarının da bu bağlamda gündeme geldiğini göstermektedir. (“Sanal”, 2018:7)

Tarım ülkesi olmaktan sanayi ülkesi olmaya doğru atılan adımlar, yatırım programları, makineleşme, artan üretim ve lüks tüketimin yaygınlaşmasıyla grafik tasarım alanında özellikle 1960’lardan sonra bir hareketlenme başlamıştır. Pazarlama ve reklamcılık faaliyetleri hızla gelişmiş, duyuru ve tanıtım işlevlerini yürütmek üzere ofset sistemiyle çalışan birçok matbaa kurulmuştur. (Becer, 2002:29)

1960’larda ekonomik alandaki gelişmelerin etkisiyle afiş, ilan, pano ile gazete ve dergilerdeki reklamlarda artma ve nitelik değişmesi olmuştur. (Temel Britannica, 1992:224) Büyük Avrupa ülkelerinin pek çoğunda olmayan “renkli basın” ülkemize girmiştir. Tanıtım alanındaki boşluklara adam yetiştirmek için Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu, Uygulamalı Endüstri Sanatları Yüksek Okulu kuruldu. (Bayık, 1985: 58) Akademiye bağlı olarak 1971 yılında yeniden açılan “Uygulamalı Endüstri Okulu”nun, “Grafik Sanatlar Bölümü”, çağdaş yönden geliştirilmiştir. Amacı; her dönemin, her ölçekte ve değerdeki grafik tasarım sorununu çözümlenecek “çağdaş grafik tasarımcıyı” yetiştirmek olan bu bölümün temelini sinema, televizyon vb. tüm çağdaş görsel olaylar oluşturmaktadır. (Ceran, 2014: 38)

1970’lerde ise televizyon yayınlarının başlamasıyla reklama yönelik çalışmalarda grafik tasarım ağırlık kazanmıştır. Hızlı kentleşmenin sonucu olarak kent içi reklam ve tanıtım konusunda yeni yollara başvurulmuştur. “Billboard” denilen dev reklam panoları grafik tasarım için yeni bir uğraş alanı yaratmıştır. (Temel Britannica,

1992:224) Sadık Karamustafa'ya göre 1970'li yıllar ile 90'lı yıllar arası Türk grafik tasarımının kendini ispatlama yılları olarak kabul edilmelidir. Karamustafa, 1970'den sonra Türkiye'de grafik tasarım alanında en belirleyici değişimin, teknolojiye ve buna bağlı olarak üretim ilişkilerinde yaşandığını, 80'lerin ikinci yarısından itibaren bilgisayarın Türk grafik tasarım dünyasına girmesi ile grafik üretim teknolojilerinin de hızlı bir şekilde farklılaştığını söylemiştir. 1970-1980 yıllarının teknolojik olanaklarının kullanıma girmesiyle grafik tasarım ve reklamcılık açısından dönüm noktası olmuştur. Büyük boy afişler (bilboard-demir ve alüminyumdan imal edilen, araç ve yaya trafiğinin yoğun olduğu yollar ya da kavşaklara konumlandırılan reklam araçlarıdır) ve reklam panoları grafik sanatlar için ülkemizde ilk kez 1985 yılında kullanılmaya başlanmış ve yeni bir ilgi alanı yaratmıştır. Dönemin grafik ürünlerinde ağırlıklı olarak el işçiliği kullanılmıştır. İllüstrasyonlar airbrush tekniği ile yapılmıştır. Kullanılan tipografik çalışmalarda ise sınırlı yazı karakteri kullanılmıştır. (Becer, 2005:115)

1970'lerden sonra çoğalan reklam ajansları konuyu ekip çalışmalarıyla kişisellikten profesyonelliğe taşımışlardır. Ambalaj çalışmaları ve özel şirketlerin tanıtım çalışmaları grafik tasarım alanlarına girmiştir. Dünyada da farklı gelişmeler olmakta, sivil toplum örgütleri toplumsal yaşamda yerlerini almaktadır. Bu nedenle anılan sanatçılar, kutlanan önemli günler, anlam yüklenen yıllar, grafik tasarımlarının ufkunu açmaktadır. 1968 yılında, "Türkiye Grafik Sanatçılar Derneği" kurulmuştur. Dernek, o günlerdeki ilgisizlik ve bilinçsizlik yüzünden iki yıl sonra kapanmıştır. Grafikerler Meslek Kuruluşu (GMK) 1978 yılında grafik tasarımın gelişmesi, tasarımcıların bir araya gelmesi ve haklarının korunması amacıyla yeniden kurulmuştur. Grafikerler Meslek Kuruluşu (GMK) Kuruluşundan bu yana gerçekleştirdiği etkinliklerle tasarımcıları sanayicilerle buluşturmaya çalışmaktadır. Her yıl düzenlediği Grafik Ürünler Sergisi'nde, o yıl içinde üretilen grafik ürünleri sergileyen ve onları ödüllendiren GMK, 1993 yılından beri Uluslararası Grafik Tasarım Dernekleri Konseyi - Icoqrada (International Council Of Graphic Design Associations)'nın da üyesidir. ("Sanal", 2012:8)

1971 yılında Uygulamalı Endüstri Sanatları Yüksek Okulu'nun Grafik Sanatlar Bölümü'nün açılması da önemli olgulardan birisidir. Bu bölüm grafik tasarım olgusunun analizini yaparak çağdaş gelişmeleri uygulama alanlarına aktarmayı amaçlamıştır. Televizyon, sinema ve çeşitli çağdaş grafik tasarım alanlarının sorunlarına

çözüm getirmek üzere programlanan bu bölüm 1980’li yılların başında kapatılmıştır. Türk grafik sanatları asıl gelişimini 1980’ler den sonra sağlamıştır.

1980’li yıllarda dışa açılma politikasıyla, ürün tanıtımında kullanılan görsel malzemeler rekabeti getirmiştir. Yabancı ülkelerle yapılan etkileşim rekabeti doğurmuştur. Bu rekabet fotoğrafın kullanımını artırmıştır. Reklam fotoğrafları, yeni baskı teknikleriyle ilanlarda kullanılmıştır. Zamanla gelişen basım teknikleri reklam fotoğrafçılığının gelişerek afişlerdeki yerini almasını sağlamıştır. Ancak Türk grafik tasarımının Macintosh bilgisayar ile tanışması hemen hemen 1980’lerde olmuştur. Fakat Türk grafik tasarım sanatçılarının, bilgisayarın teknik olanaklarını verimli bir şekilde kullanmaları uzun zaman almıştır. (Akdenizli, 2008:101)

1980 sonrasında dış dünyaya açılım hız kazanmış, serbest piyasa ekonomisi reklam ajanslarının önünü açmıştır. Bunun üzerine çok uluslu şirketlerle ortaklıklar yapılmıştır. Böylece farklı ülkelerin grafik sanatı etkileşimleriyle birlikte iş hacmi artmış, artan talepleri karşılamak üzere de sadece tasarım işleriyle uğraşan grafik tasarım ajansları kurulmuştur. Gelişen medya araçları ile reklam ajanslarının görevleri artmış ve reklam dışında da tasarım işlerine ihtiyaç duyulmuştur.

1990’larda çok uluslu şirketlerin marka ve kurumlarının Türkiye’de görülmesi, grafik tasarımının önemini artırmıştır. Kurum kimliği çalışmaları Türkiye’de de yapılmaya başlanmış, sadece özel sektör değil, kamu kurum ve kuruluşları da grafik tasarımdan faydalanmıştır. Tipografi kendi başına çalışma alanı olmuştur. Bu dönemin sanatçılarının bilgisayarı daha yetkin kullandıkları bilinir. Grafik tasarım çalışmalarında fotoğraf kullanımı artarak farklı yazı karakterleri tercih edilmiştir. İllüstrasyonlarda bilgisayar programları kullanılmış, televizyon reklamcılığıyla birlikte storyboard çizimleri ve animasyonlar yer almıştır. Daha önce el ile çizilen animasyon ve illüstrasyonlar bilgisayar programları ile yapılmaya başlanmış, fotoğraflar üzerinde de istenilen etkileri oluşturmak için bilgisayarın teknik olanakları kullanılır olmuştur. Günümüzde artık grafik tasarım sanatı ülkemizde yoğun bir biçimde yaşanan bir olgudur. Uygulama alanlarının artması sonucunda birçok reklam ajansının kurulmasıyla, grafik ürünlerine gereksinim duyulmuştur. Bu nedenle birçok kuruluşun, teknik bilgiye ve donanımına kavuşması, birçok sanatçının karşılıklı etkileşimiyle birlikte grafik sanatındaki hareketlilik hız kazanmıştır. (Yıldırım, 2012:170) Bilgisayar sanatı/dijital sanat sıfır ve birlerin oluşturduğu yapıların kullanılarak ekran, yüzey ve farklı baskılar aracılığıyla fiziksel olarak görüntüler elde edilir. Dijital sanat yapıtları

sanatçının hayal gücü ve kodlar, algoritmalar ve programlar kullanarak oluşturulan kompleks yapılardır. Görsel sanatlar alanında birçok dijital sanat internet ve dijital yapının kullanılmasıyla farklı formlardan meydana gelmiştir. Örnek olarak Generative Art (Üretken Sanat), Net Art (Ağ Sanatı), Processing (İşleme Sanatı) gibi sanat formları verilebilir. (Tuğal, 2018:114-115) Türkiye'nin Cumhuriyet Dönemi'nden başlayarak çağdaş uygarlık ilkelerini toplumsal yaşama geçirmek üzere Batı'ya yönelmesine paralel olarak, grafik tasarımda da çağdaş anlamdaki çalışmaların ilk örnekleri ortaya çıkmıştır. Türkiye'de çağdaş anlamdaki grafik tasarımın ilk örneklerini, 1925'te Almanya'daki eğitimini bitirerek yurda dönen İhap Hulusi Görey'dir. Yurda döndükten iki yıl sonra, 1927'de Güzel Sanatlar Akademisi'nde eğitimci Weber yönetiminde bir afiş atölyesi kurulmuş, bu atölye 1950'lerin sonuna doğru Grafik Bölümü'ne dönüştürülmüştür. (Bektaş, 2008:624)

Cumhuriyet döneminde en çok tanınan ve çok sayıda grafik tasarım ürünü veren sanatçılardan olan İhap Hulusi, bu dönemde afiş üzerinde uzmanlaşarak, afiş tasarımında kendine özgü bir üslup yaratmıştır. Ayrıca bir dış macunu afişiyle atıldığı asıl mesleğinde, mesajı kısa ve kesin yoldan verecek bir yöntemi benimsedi. Milli Piyango ve Tekel'de uzun yıllar hizmet verdi, bu kurumların afişlerini yaptı. Afişçiliğin, Türkiye'deki öncüsü olmuştur. Afişlerinde kullandığı sloganlardan birkaçı şöyledir: "Martı, nasıl su geçirmiyorsa, Beykoz ayakkabıları da geçirmez", "Kumbara bire bin veren tarladır", "Bir bilet, hayatınızın rotasını değiştirebilir."(Özsezgin, 1994: 100)

Resim 25: İhap Hulusi Görey, “Vatandaş”, Afişi

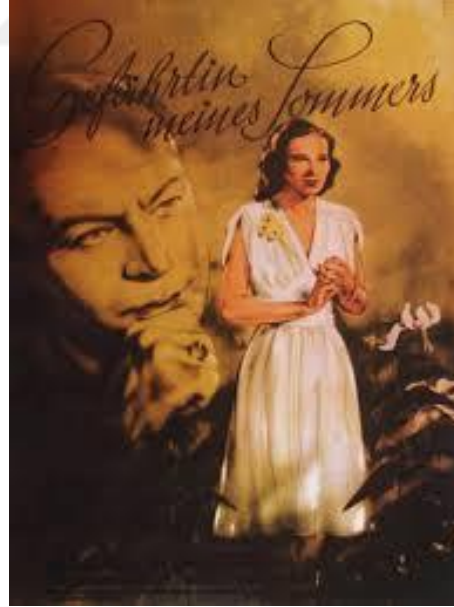

Resim 26: İhap Hulusi Görey, “Türkiye Ziraat Bankası için Kumbara Afişi”

Resim 27: İhap Hulusi Görey, Afiş Tasarımları

İhap Hulusi gibi Almanya’da öğrenim görmüş, diğer Türk tasarımcı da Kenan Temizan’dır. 1943’de yurda döndükten sonra GSA moda Resimleri bölümünde görev almıştır. (Bektaş, 2008: 624)

Resim 28: Kenan Temizan, Kitap Kapağı Tasarımı

Resim 29: Kenan Temizan, “Hab Mich Lieb”, Ufa Film için afiş, 1940’lı Yıllar

1932’de resim eğitimini Paris’te tamamlayan ve yurda dönen Mithat Özar (1902-42), GSA Afiş atölyesinin başına geçmiş, 1940’a kadar sürdürdüğü görevi ilk Türk eğitimci ünvanını almıştır. 1930-45 arasında modern sanat hareketlerini grafik tasarıma uyarlayan ünlü Fransız afiş tasarımcısı Cassandre öncülüğünde afiş estetiğini benimseyen Türk tasarımcılar 1950’lerden başlamak üzere bu görsel anlatım yaklaşımını kendi yetenekleriyle birleştirerek yeni ürünler vermişlerdir. Bu dönemin tasarımcıları Selçuk Önal, Mesut Manioğlu ve Fikret Akgün’dür. 1959’da batıda ki uygulamalı sanat örnek alınmış, Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu’nda uygulama ağırlıklı eğitim düzeniyle, grafik tasarımcısı yetiştirmiştir. (Bektaş, 2008: 624)

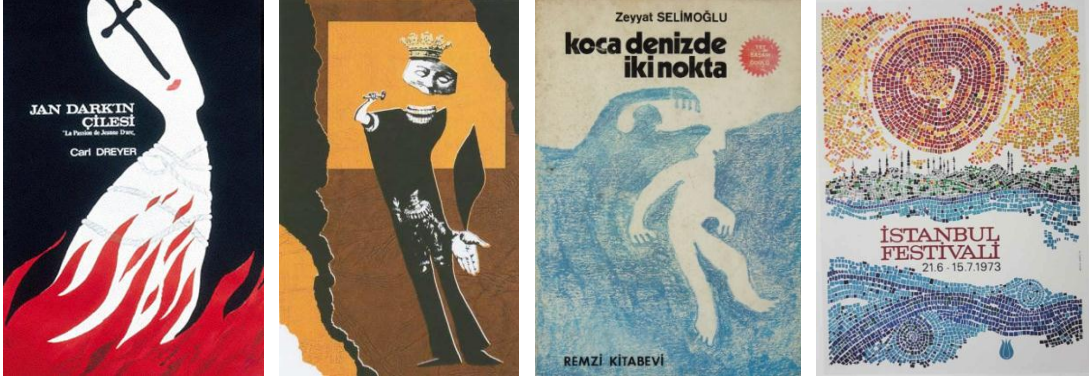
Resim 30: Mesut Manioğlu, Tasarımları

Sanayi Nefise Mektebi'nde öğrenim görmüştür. Tiyatro dekorları, afiş ve reklam işleri yaptı. Bazı filmlerde senaryo, dekor ve kostüm hazırlamıştır. Çeşitli gazete ve dergilerde çalışmış, “Kelebek” adlı mizah dergisi çıkarmıştır. (Bektaş, 2008: 624)

Resim 31: Münih Fehim, Kitap Kapağı Tasarımları ve Lale Devri Tablosu

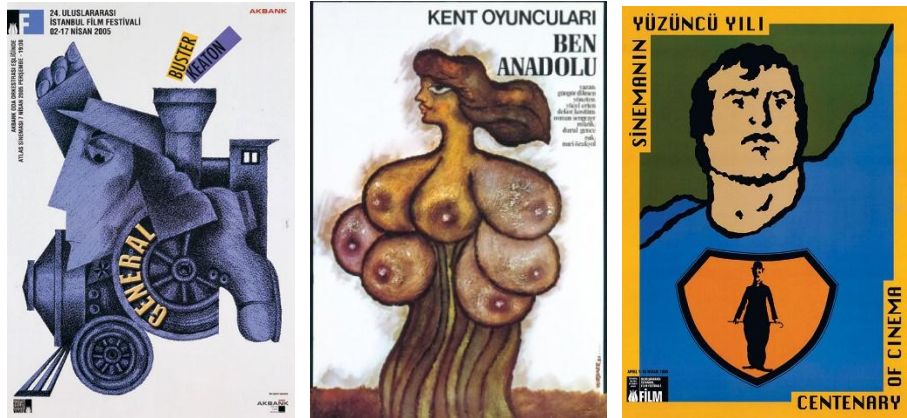
1960'larda baskı tekniğindeki gelişmeler ve özel sektörün desteği grafik tasarımcı talebinin artmasına yol açmıştır. Yurdaer Altıntaş ve Mengü Ertel, Türk grafik tasarım dünyasına yeni bir soluk getirmişlerdir. Bu iki sanatçı tiyatro afişi konusundaki çalışmalarıyla Türkiye'deki tasarımın çağdaşlaşması yönünde önemli rol oynamışlardır. Mengü Ertel, sinema ve tiyatro afişlerinde etkinlik göstermiştir. Çalışmalarında verdiği mesaj ile uyum sağlayacak özgün, estetik ve öz anlatım şeklini simgelerle oluşturmuş, renklere anlam katmıştır. 1973 yılında İstanbul Festivali için mozaik tekniğiyle afiş yapmıştır. (Bektaş, 2008: 624)

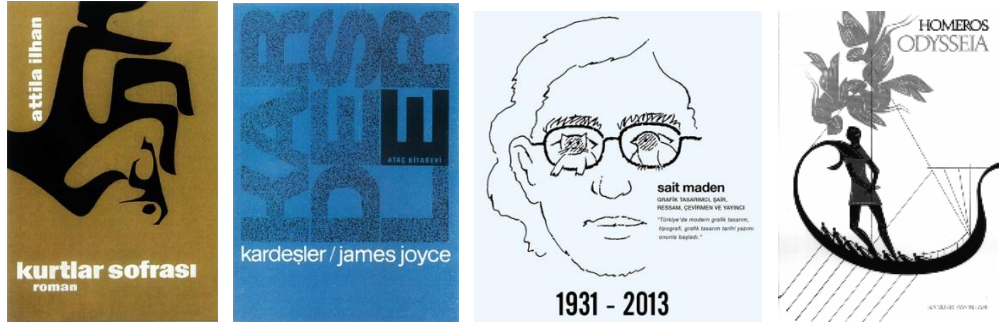
Resim 32: Münih Fehim, Kitap Kapağı Tasarımları

Resim 33: Mengü Ertel, 22. Moskova Olimpiyatları Afiş Yarışması'nda Üçüncülük Ödülünü Alan Çalışması, 1980

Resim 34: Yurdaer Altıntaş, Afiş Tasarımları

Resim 35: Sait Maden, Kitap Kapağı ve Afiş Tasarımları

1960’larda kitap kapağı tasarımında özgün çalışmalarıyla ortaya çıkan Sait Maden logo, tanıtım grafiği ve güzel yazı konularında Türk grafik tasarımına katkıda bulunmuştur. Bu dönemin tasarımcılarından Turgay Betil (1940-92) ve Erkan Yavi’de illüstrasyon alanındaki çalışmaları ve teknikleriyle dikkat çeken isimler olmuşlardır. (Bektaş, 2008: 624)

Resim 36: Erkal Yavi, Afiş ve Kitap Kapağı Tasarımları

Resim 37: Turgay Betil, Afiş Tasarımları

Türkiye’de grafik konusunda ilk çalışmalar 1968’de Yurdaer Altıntaş, Ahmet Güleriyüz, Mengü Ertel ve Sait Maden tarafından Türkiye Grafik Sanatçılar Derneğinin kurulmasıyla başlamıştır. 10 yıl sonra bu dernek Grafikerler Meslek Kuruluşu olmuştur. Birçok çalışmalar yapılmış ve sergiler düzenlenmiştir. (Bektaş, 2008: 624) Türkiye’nin endüstrileşme sürecinde reklam sektörü de grafik alanında dikkat çekmiştir. 2000’li yıllara gelindiğinde İstanbul başta olmak üzere, büyük kentlerdeki sanat ve kültür ortamının canlılık kazanması, grafik tasarımın da çağdaş bir çizgide gelişmesini teşvik etmiştir. (Bektaş, 2008: 625)

Selçuklularda Ahilik, Osmanlılarda Lonca teşkilatı ve Nakkaşhaneler sanat eğitimi adına önemli bir adımdır. Türk sanat eğitimi aslında, 1793 yılında büyük ölçüde Batılı eğitim ve öğretim sistemlerini esas alan Müderrishane-i Berr-i Hümayunu’nda ilk resim dersleri verilmeye başlanmıştır.1834 yılında Mekteb-i Fünun-i Harbiye (Kara Harp Okulu) açılmıştır. Askeri okulların programlarında resim, perspektif, desen gibi ders ve konular bulunmaktadır. Batılı anlamda resim eğitimi bu yolla Türk sanatına girmiş olmaktadır. 1848’de Darülmualimin-i Rüşdi, yani ilk kez bir öğretmen okulu açılmıştır. Bu okul ileride Satı Bey’in müdürlüğü, Baltacıoğlu’nun öğretmenliği döneminde resim eğitimi açısından önemli etkinlikler göstermiştir. 1883’de Sanayi-i Nefise Mektebi Alisi (Güzel Sanatlar Akademisi) kurulmuştur. Akademik sanat eğitiminin temelleri atılan bu okulun ilk müdürü Osman Hamdi Bey olmuştur. Bu

okuldan mezun olanların büyük bir bölümü Avrupa'ya giderek resim eğitimi almışlardır. Bazıları da mezun oldukları okula hoca olarak atanmışlardır. (Artut, 2004:106) 1915 yılında İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun resim öğrenimi için Almanya'ya gönderilmiştir. 1924'te Amerikalı ünlü eğitimci John Dewey Türkiye'ye getirilmiştir. Dewey, sanat etkinliklerinde; 4-16 yaş gruplarına yönelik kollektif atölye çalışmalarında “yaparak öğrenme” yi savunmuş, disiplinin yerini sorumluluk, ezberciliğin yerini yaratıcılığı hedefleyen Dewey, Atatürk'ün isteği üzerine “Türk Eğitim Sistemi- Türk Maarifi” hakkında raporunu hazırlamıştır.

1926 yılında resim derslerinin düzenlenmesi ve programlarının geliştirilmesi amacıyla sanat eğitimcisi Stichler ülkeye getirilmiş ve Gazi Terbiye Enstitüsü açılmıştır. 1932'de Gazi Terbiye Enstitüsünde Resim-İş Eğitimi Bölümü kurulmuştur.

1940 yılında ise Köy Enstitüleri kurulmuş, sanat derslerine geniş yer verilmiştir. 1949'da ortaokul programlarına İş bilgisi ve yazı dersleri konularak, 1952'de liselerde iki saatlik resim ve müzik derslerinin seçmeli bir ders olarak Resim, Müzik ve yabancı dil görülmüştür. Ayrıca resim alan öğrencilere Edebiyat bölümü son sınıfta, bu desin bir saati, Sanat Tarihi olarak uygulanmıştır. 1962 yılında öğretmen okullarında Resim-İş semineri açılmıştır. 1973'te ise sınıf öğretmeni yetiştiren iki yıllık Eğitim Enstitüleri açılmıştır. Bu kurumlarda bir dönem üç saat süreli Resim-Yazı ve İş dersi müfredat programında yer aldı.

1978 yılında liselerde zorunlu olarak “Sanat Eğitimi” dersi konulmak istenmiştir. Kuramsal olarak verilmesi düşünülen bu ders sonradan “Turizm” dersine dönüştürülerek vazgeçildi.

1982'de 2547 sayılı YÖK yasası ile üç yıllık Eğitim Enstitüleri fakültelere dönüştürülerek, Resim Bölümlerinin ders içerikleri yeniden gözden geçirilip, dört yıllık lisans programlarına göre düzenlenmiştir.

1983 yılında 2547 sayılı YÖK yasasının 5(1) ve 67. Maddesine göre üniversitelerde seçimlik, güzel sanatlarla ilgili derslerin konulması kararlaştırılmıştır. 1990 yılında Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri açılmıştır. 1992'de MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 25.07.1991 tarih ve 3786 sayılı onayı ile İlköğretim “Resim-İş Dersi Öğretimi” programının geliştirilerek yürürlüğe konulmuştur.

1997'de YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında 1994-1997 yılları arasında yürütülen Eğitim Fakültelerinin yapılanması yeniden düzenlenerek Güzel Sanatlar Eğitimi ve İlköğretim Bölümlerinde okutulacak, sanat

derslerine yönelik kaynak öğretim materyali niteliğinde kitaplar hazırlanarak uygulamaya konulmuştur. 1997 de ise MEB: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 10.03.1998 tarihinde lise Resim Öğretimi programlarını yeniden geliştirerek 1998-1999 öğretim yılından itibaren 2487 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. (Artut, 2004:106-107)

21. yüzyıla doğru, Türkiye’de yükseköğrenim kurumlarında yavaş ilerleyen bir gelişimden sonra, özel üniversitelerin açılmasıyla beraber önemli adımlar atılmıştır. Ülkemizde üniversitelerde verilen grafik tasarım eğitimi, üniversitelerin Güzel Sanatlar Fakülteleri ve Eğitim Fakültelerinin Resim Öğretmenliği bölümlerinde okutulmaktadır. (Ertosun, 2006: 78) Grafik tasarım bölümündeki öğrencilere, bir yandan grafik tasarım eğitimi verilirken, bir yandan da sanat konularında çağdaş bilgiler verilmesi amaçlanmaktadır. Üniversitelerde verilen grafik tasarım eğitimi, teknolojik gelişmelerin grafik tasarım mesleğinde yol açtığı değişime göre de düzenlenmelidir. Türkiye’deki güzel sanatlar eğitimi veren üniversiteler de, bu köklü ve anlamlı değişime ayak uyduracak önlemleri almaya çalışmalıdırlar. Gelişmiş iletişim teknolojileri çağının öncesindeki programlarla eğitim yapmak, çağın gerisinde kalmak anlamına gelmektedir. (Ceran, 2014:40-41)

2.3.1. Günümüz Grafik Sanatçıları

1990 yıllarından sonra grafik tasarımcılarından Şükrü Ertürk, Hasip Pektaş, Zafer Lehimler ve Beşir Güvener gibi isimler öne çıkmıştır. Türkiye’deki grafik sanatını uluslararası boyuta taşıyan, grafik tasarımcılarımızdan bazılarıdır.

2.3.1.1. Şükrü Ertürk

Gravür sanatçısı olan Şükrü Ertürk, 1947 yılında Şebinkarahisar Tamzara Mahallesi’nde doğmuştur. Sanatçı İlköğrenimini Şebinkarahisar’da, orta öğrenimi Sivas Selçuk ortaokulu ve Sivas Lisesinde tamamladıktan sonra Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş bölümünü bitirerek, 1969 yılında resim-iş öğretmenliği bölümüne başlamıştır. Sırası ile Diyarbakır Dicle İlköğretmen Okulu Suşehri Lisesi resim iş öğretmenliğinden sonra, 1974 yılında da Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölüm asistanlığı görevlerini yapmıştır. 1977 yılında Merkez Bankası Banknot Matbaası Gravür atölyesinde sanat yaşamına devam eden Ertürk, 1977’den 2005 yılına kadar tedavüle çıkan TL banknotları için gravür çalışmaları yapmış; 1990 yılından itibaren 2005 yılına kadar

tedavüle çıkan banknotların önyüzünde yer alan Atatürk portrelerinin çelik kalıplar üzerine orijinal gravürlerinin çizimini gerçekleştirmiştir. Bu çalışmaların yanı sıra portre ağırlıklı gravürler ile posta pulları için gravür çalışmaları yapmıştır. 1997 yılında Ankara’da kurulan Ekslibris Derneğine üye olarak yurt içinde ve yurt dışında açılan ekslibris sergilerine katılmıştır. 2003 yılında Banknot matbaasından emekli olarak, aynı yıl özel gravür atölyesini kurarak gravür çalışmalarını burada sürdürmektedir. Şükrü Ertürk, T.C. Merkez Bankası Gravür Atölyesi’nde Gravür Sanatçılığı yapmıştır. 1990-2005 yılları arasında dolaşıma çıkan banknotlarda bulunan Atatürk Portresi gravürlerini yapmıştır. (“Sanal”2019:12)

Sanatçı, 1977’de 10 TL arka yüz için Atatürk ve çocuklar, 1980’de taille-douce tekniğinde 5.000 TL arka yüz Mevlana Türbesi, 1983’de 100 TL arka yüz Mehmet Akif Ersoy portresi, 1982’de Devlet Tahvili banknotları için Atatürk portresi gravürleri yapmıştır. PTT için Atatürk’ün ölümünün 50.yılı anısına blok pul ve lokomotif serisi ve diğer posta pulları yapmıştır. 20 milyon, 20 YTL banknotun arka yüzündeki Efes Antik kentin taille-douce tekniğinde gravürlerini yapmıştır. (“Sanal”2019:13) Tasarımcının bazı önemli çalışmalarından örnekler şunlardır: (Bkz. Ek 3)

Resim 38: Şükrü Ertürk, Tasarımları

2.3.1.2. Hasip Pektaş

Hasip Pektaş, 20 Mart 1953'de Ermenek-Karaman'da dünyaya gelmiştir. 1971'de Akşehir İlköğretmen Okulu'ndan ve 1974'de Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümü'nden mezun olmuştur. 1982 yılına kadar Öğretmen Okullarında ve Orta Öğretimde resim öğretmeni olarak görev yapmıştır. 1982-1987 yıllarında Samsun Ondokuzmayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim Bölümü Grafik Anasanat Dalı'nda çalışmıştır. 1987-2007 yıllarında Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev alan sanatçı, Işık Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak halen çalışmaktadır. Türkiye'de Ekslibris'in tanınması ve yaygınlaşması için çok çaba harcamaktadır. 1996'da "Ekslibris" hakkında bir kitap yazmış ve çalışmaları Danimarka, Belçika ve İtalya'da Ekslibris Müzelerine kabul edilmiştir. Yirmi üç kişisel sergi açarak, yurtiçi ve yurtdışında çeşitli yarışmalara, karma sergilere katılmıştır. Ekslibris konusunda çok sayıda seminer vermiş ve workshop yapmıştır. Erasmus programı çerçevesinde Belçika Gent Güzel Sanatlar Akademisi'nde dersler vermiş, 2003 ve 2007'de 1. ve 2. Uluslararası Ekslibris Yarışmalarını organize etmiştir. Ankara Ekslibris Derneği Başkanı ve İstanbul Ekslibris Müzesi müdürüdür. Ödülleri; 1974 Ressam Şeref Akdik Resim Yarışması, Baskiresim "Özel Ödülü", 1988 Fotograf Dernekleri 1. Ulusal Yarışması, Saydam "Başarı Ödülü", 1989 AFSAD 7. Ulusal "Bilim ve Sanat İnsanlarımız" Fotograf Yarışması, Renkli Baskı, "Kültür Bakanlığı Özel Ödülü", 1996 III. İtalya - Türkiye Ekslibris Bienali, "Birincilik Ödülü", Ortona – İtalya, 2006 IV. Uluslararası Grafik Bienali "Mansiyon". Francavilla al Mare – İtalya, 2007 Hacettepe Üniversitesi 40. yıl logo tasarımı "Birincilik"(Akdenizli, 2008:63) Önemli bazı çalışmalarından örnekler: (Bkz. Ek 4)

Resim 39: Hasip Pektaş'ın Ekslibris Çalışmaları

2.3.1.3. Zafer Lehimler

1974 yılında Erzurum’da doğan sanatçımız, 1998 yılında Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü’nde Lisans eğitimini tamamladı. Aynı yıl Araştırma Görevlisi olarak çalışmaya başladı. 2004 yılında Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsünde Yüksek Lisans eğitimini tamamlayarak, 2008 yılında Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Grafik Bölümü’ne ‘Sanatta Yeterlik’ eğitimi için görev alan sanatçı; 2015 yılında Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Grafik Ana Sanat Dalı’nda ‘Sanatta Yeterlik’ eğitimini tamamlamıştır. 2015’ten bu yana Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi’nde Yardımcı Doçent olarak görev yapmaktadır. Ulusal ve uluslararası sanat-tasarım aktivitelerinde yer alan sanatçımız ödüller kazanmıştır. (“Sanal”2019:14) Zafer Lehimler, afiş, kitap, dergi ve sanatsal tasarımlarda öne çıkan isimlerdendir. Tasarım çalışmalarından bazı örnekler şunlardır:(Bkz. Ek 5)

Resim 40: Zafer Lehimler’in Sanatsal Çalışmaları

2.3.1.4. Beşir Güvener

Beşir Güvener, 1975 yılında Malatya’da doğdu. 1997 yılında İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi Grafik Ana Sanat Dalı’ndan mezun oldu. 1998–2001 yılları arasında Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim Bölümü’nde yüksek lisans yaptı. Yüksek lisans tezi ile Türkiye’de ilk kez internette grafik tasarımın kurallarını ve sınırlarını çizdi. 2003–2006 yılları arasında Beykent Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi’nde öğretim görevlisi olarak sektör deneyimlerini öğrencilerle paylaştı. Üniversite’den mezun olduğu 1997 yılından itibaren profesyonel reklamcılık

kariyerine başlayan Beşir Güvener, gerek akademik gerekse reklamcılık kariyerinde kristal elma ödülleri de dahil olmak üzere bir çok tasarım ve reklamcılık ödülü kazandı. 2006 yılında kendi yaratıcılık ofisi olan Refleks'i kurarak Türkiye reklamcılık sektörünün en prestijli ajanslarından biri haline getirdi. Reklamcılık hayatında İstikbal, Bellona, Mondı, Egepen, Falken, Dunlop, Starmaxx, Süvari, Yatsan, Kuveyt Türk, Türkiye Finans, Vakıfbank... ve daha bir çok ulusal markanın reklam stratejisine yön verdi. Azerbaycan, Ukrayna, Gürcistan, Almanya ve İtalya gibi ülkelerde birçok yerli ve yabancı markanın o bölgelerdeki reklam çalışmalarını hayata geçirdi.

Grafik anlayışını etkileyen sebepler ve grafik tasarımındaki üslubu: Beşir Güvener'in doğuda doğup büyümesi, batıda ise grafik sanatını icra etmesi ona daha geniş ve daha vizyoner bir bakış açısı kazandırmıştır. Grafik sanatının duygusal bir tepkimenin sonucu olduğunu varsayarsak yaşanmışlıkların derinliği ve çeşitliliği size kendinizi daha iyi ifade etme üstünlüğü sunar. Üniversite hocaları tarafından fark edildikten sonra tamamen grafik tasarıma yönelen Beşir Güvener kendisine ait özel çalışma alanları oluşturup mesleki alanda ilerlemeye başlamıştır. Zaman içinde renklerin daha az kullanıldığı, lekesel ağırlıkların ön plana çıktığı kendi tarzını oluşturmaya başladı. Logodan afişe, lekesel simetriyi çalışmalarında net olarak ortaya koyar. Tasarımsal dengelerin ve görseldeki dağılımların kişide yarattığı tepkime veya iz düşüm önemlidir. (Röportaj:Güvener, 07/02/2019)(Bkz. Ek 6)

Resim 41: Beşir Güvener, starmaxx Reklamı

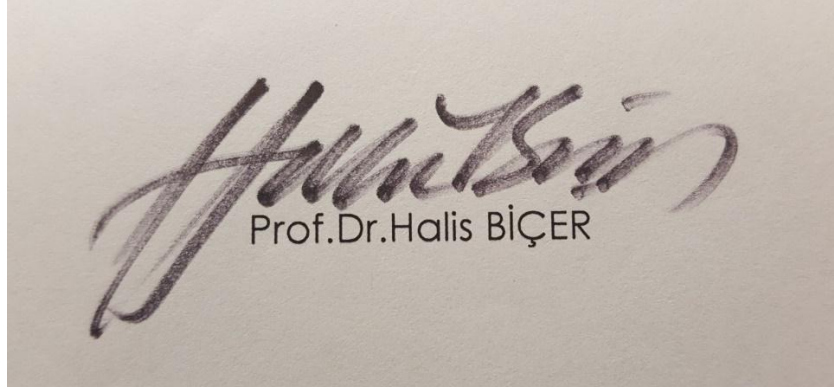
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

III. HALİS BİÇER'İN ÖZGEÇMİŞİ ve SANATI

3.1. Halis Biçer'in Özgeçmişi

Resim 42: Halis Biçer, Portresi

Resim 43: Halis Biçer, İmzası

Grafik tasarım sanatçısı Halis Biçer, 1940 yılında Nallıhan'da doğmuş, evli ve iki çocuğa sahiptir. 1946-1958 yılında, Bağlıca Köyü ve Nallıhan İlkokulları'n da

ilkokula başlayan sanatçımız, 1952-1958’de, ortaöğretimini Ankara Hasanoğlan, Atatürk İlköğretmen Okulu'nda tamamlamıştır.

Resim 44: Halis Biçer’in Doğduğu Ev

Daha sonra 1958-1961 yıllarında yükseköğrenimini, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü’n de tamamlayarak Resim-İş öğretmeni olmuştur.1981-1982 yıllarında ise, İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu’n da lisansını tamamlamıştır.

Resim 45: Halis Biçer, Öğrencilik Yıllarında Sahne Dekoru İçin Yaptığı Resim

İlk tayin yeri Diyarbakır Erkek İlköğretim Okulunda göreve başlayan Halis Biçer, 1961-65 yıllarında görev yaptığı bu yerden Adana İmam Hatip Okulu'na resim öğretmeni olarak atanmıştır. Kısa bir süre sonra Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Grafik Sanatlar Bölümü asistanlık sınavını kazanarak İstanbul'a yerleşmiştir. 1966-1970 yıllarında İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu'n da asistanlık ve öğretim görevliliği yapmıştır. 1974-1977 yıllarında Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulunda grafik sanatlar bölüm başkanlığı yapan sanatçımız, 1978-1979 da Güzel Sanatlar Akademisi Uygulamalı Endüstri Sanatlar Yüksekokulunda öğretim görevliliği yapmıştır. Daha sonra Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi grafik ana sanat dalında öğretim görevliliği, 1970-1982 yıllarında ise İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu'n da öğretim üyeliğine, 1983 yılında Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Ana Sanat Dalı'n da "Sanatta Yeterlilik" olarak, 05.06.1986'da doçentliğe, 04.07.1989 yılında İnönü Üniversitesi'nde profesörlüğe yükselmiştir. 1983-1988 yıllarında Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Matbaa Eğitimi Bölümü Başkanlığı ve anabilim dalı başkanlığı yapmıştır. Sonrasında Marmara Üniversitesi Uygulamalı Güzel Sanatlar yüksekokulu ve Açıköğretim Fakültesi İletişim Sanatları Bölümlerinde öğretim üyeliği (2 yıl) yapmıştır. Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü ve Sosyal Bilimler Enstitüsü öğretim üyeliği, 15.09.1989-1995 yıllarında, Malatya İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Resim-İş Eğitimi Bölümü Başkanlığı yapmış, Yıldız Teknik Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Serigrafi Programı yürütücülüğü ve Yıldız Teknik Üniversitesinde beş yıl çalıştıktan sonra 1999 yılında emekli olmuştur. 2005-2007 yılları arasında Beykent Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Tasarım Bölümü, öğretim üyeliği ve dekan yardımcılığı da yapmıştır. Emekli olduktan sonra Beykent Üniversitesi, Okan Üniversitesi ve İstanbul Aydın Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinde Grafik Tasarımı ile ilgili dersler de vermiştir. Sanatçımızın uzmanlık alanları ise, kaligrafi, yazı tasarımı, grafik tasarım (grafikerlik), fotoğrafı, grafoloji ve matbaacılık (dizgi ve baskı teknikleri)'tır. Sanatçımız ilkokul yıllarında yaptığı resim çalışmalarıyla ödül kazanarak, kendini ileriki yıllarda çok başarılı bir grafiker sanatçısı olarak göstermiştir.

Resim 46: Halis Biçer, Hasanoğlan Köy Enstitüsü 1956

Prof. Halis Biçer ayrıca özel sektörlerde ve kurumlarda da görev yapmıştır. Bunlar, Atatürk Kültür Merkezi Sanat Danışmanlığı, Grafikerler Meslek Kuruluşu Başkanlığı, Renda Reklam Ajansı'nda grafikerlik, 5 adet broşür tasarımı, fotoğrafları ve baskı uygulamaları, İstanbul Pendik Tersanesi Amblemi ve açılışında çıkarılan hatıra pulu tasarımı, Galatasaray Lisesi 100. Yıl hatıra pulu tasarımı, kitap kapakları tasarımı, gazete ve çok renkli dergi ilanları tasarımı, Yesa firmasına ait çok renkli broşür ve slaytlar (çekim ve basım), çeşitli kuruluşlara yapılan toplam 600 m² fotoğrafik panolar, 3000 kare seçilmiş renkli slayt, çeşitli zamanlarda slayt gösterileri, Bern ve Selanik kentlerinde, Suudi Arabistan'da açılan fuarlara yapılan stantlar, metal döküm yazı uygulamaları, 1975-1981 yılları arasında açılan İzmir Enternasyonel Fuarı'nda fotoğrafik pano, stand ve bunların grafik tasarımları, 1994 İnönü Üniversitesi saydam gösterisi, Yıldız Teknik Üniversitesi sanatçı öğretim üyeliği, Tolga Reklamcılık ve Matbaacılık Organizasyonu Ltd. Şti.'de grafikerlik, Yesa Yapı elemanları A.Ş.'de danışmanlık, serbest grafikerlik ve profesyonel fotoğrafçılık, 33 yıl İstanbul ve Malatya Adliyelerinde “Grafoloji Uzmanı” olarak bilirkişilik yapmıştır.

Yaşamını ve yıllarını dolu dolu geçiren sanatçımız sanatını en güzel şekilde icra etmiş ve grafik sanatına hayatını adanmıştır. Halis Biçer, birçok yönüyle kendini göstermiş (grafik tasarım, kaligrafi, logotype, fotoğrafçılık, broşür, kitap kapağı,

fotoğrafik panolar, gazete ve dergi ilanları tasarımı vs) ve başarılı bir grafik sanatçısı, aynı zamanda da iyi bir tasarımcıdır. Aldığı eğitimde bu yöndedir. Çalışmalarıyla bize örnek bir kişilik olmuştur ve bu konuda tanınan bir şahsiyettir.

3.2. Gerçekleştirilen Grafik Ürünler Yarışmalar-Ödüller, Karma Sergileri ve Diğer Çalışmaları

- ❖ Yazı Tasarımları Sergisi (1970)
- ❖ Asistanlar Sergisi
- ❖ AKBANK Fotoğraf Yarışması (2. Ödül), (1978)
- ❖ Kadıköy Belediyesi, Evlendirme Dairesi Salonu'nda "Köy Enstitüsü Kökenli Sanatçılar Sergisi" 17 Nisan 2000
- ❖ Ankara Soyut Galerisi'de "Köy Enstitüsü Kökenli Sanatçılar Resim-Heykel Sergisi" 13-26 Nisan 2001
- ❖ Eskişehir Scala Sanat Galerisi'nde "Köy Enstitüsü Kökenli Sanatçılar Resim Sergisi 3-21 Nisan 2003
- ❖ Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Galerisi'nde "Üç Kuşak Gazililer" Resim ve Heykel Sergisi (80. Yıl) Ankara, 2006
- ❖ Karma Resim Ve Fotoğraf Sergileri
- ❖ İnönü Üniversitesi, Resim Bölümü Öğretim Elemanları Karma Sergisi, 1990
- ❖ Karma Resim Sergisi, 1996
- ❖ "Sanata Evet" Afife Jale adına düzenlenen Karma Resim Sergisi, 1996
- ❖ Yıldız Teknik Üniversitesi, Serigrafi Programı Saydam (Slayt) Gösterisi, 1996
- ❖ 20 adet İlaç Ambalajı ve Endüstri Ürünleri Tasarımı
- ❖ 22 Firmaya Ait Amblem ve Logotype'lar
- ❖ Tez Çalışması; "Eski Sanat Yazısında Türk'e Özgü Ana Kurallar ve Öğretim Metotları" (100 Adet Eski Yapıtlara Ait Slaytlı)

3.4. Halis Biçer'in Mülakat Sorularına Verdiği Cevaplar

Tezin bu bölümünde, günümüz grafik tasarım sürecinde yaşanan değişimi ve bunun sonucunda ortaya çıkan sorunlara karşı farklı bakış açısına sahip ve yeniliklere açık olan, uyum sağlayan, araştıran, yapılan özgün grafik tasarım işlerinin sosyal,

ekonomik ve kültürel açıdan ne düzeyde olduğu ile ilgili yönelttiğimiz mülakat sorularına hocamız Halis Biçer'in değerli görüşlerini sunduk.

1.Sanat dili hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bizim dilimiz sanat dilidir. Bazı insanlar öğrenmek istese de öğrenemez, yani sanat dilini öğrenmek yetenekle ilgilidir. Yeteneği olmayan grafikte, güzel sanatların herhangi bir dalında başarılı olamaz. Görmüyorsa, görsel algı aksıyorsa, onu algılaması, yapması, aktarması çok önemli ve bu görme olayı gösterilemez. Herkes onu görmez ve onu da gösteremezsiniz. O da bir yetenek, onu zorla yaptırılmazsınız.

2.Sanat eğitimi üzerine çalıştınız mı?

Biz sanat eğitimcisi olarak yetiştirildik. Ben Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Öğretmenliği mezunuyum. Bu anlamda kendini geliştirmek çok önemli. Bizde, Resim-İş eğitimi bölümlerinde çoğunlukla resim ağırlıklıydı. Tabi bunun yanında grafik dersi ve fotoğraf dersi de vardı ama yetersizdi. Bize hep, “Siz eğitimci olacaksınız, sanatçı olmayacaksınız” derlerdi. Sanki dezavantajmış gibi, hep kulağımıza böyle fısıldarlardı. “Siz öğretmen olacaksınız, siz sanatçı olmayacaksınız.” hep tekrarlarlardı. Bazı elimizde kalan çalışmalar var, o zamandan yapılan işleri, şimdi gördüğüm zaman, komik ve kötü geliyor. Grafikle hiçbir ilgisi yok. Aldığımız eğitim, resim ve yazı ağırlıklıydı. Ben kendi kendimi hep çalışarak geliştirdim. Ben hala çalışıyorum. 78 yaşındayım, yine çalışmaya devam ediyorum. Ancak yetiştirdiğiniz öğrencilerle, yaptıklarıyla başarılar değer kazanıyor. Mesela yaptığınız bir çalışmada sayfa düzeni rastgele yapılmaz. Metinlerin yerleri, karakterleri rastgele yapılmaz. Estetik bir değeri var.

Resim 47: Halis Biçer'in Kartvizit Tasarımı

Resim 48: Halis Biçer, Logo-Amblem Çalışması

Bu çalışma (Resim:48), 45'lik plak ortası tasarımıdır. Şarkıcı adı, şarkı adı yazılıyor. Halis Biçer'in Şahinler plak şirketi için yaptığı plak tasarımı.

Resim 49: Halis Biçer, Yesa Firması İçin Yaptığı Tasarım

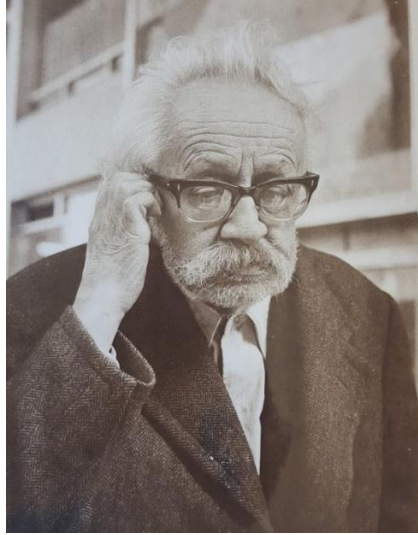
Yesa firmasının (Resim:49), danışmanıydım ve grafik işlerini yapıyordum. Yapılan bu çalışmalarda sayfa düzeni önemlidir. Bunun da bir estetik değeri var. Yazıların, metinlerin yerleri, büyüklükleri, karakterleri... Bunu belirlemek için kendinizi geliştiriyorsunuz. Dizayn, tasarım dediğimiz olayın bir kuralı var, ama bu kural sınırlı değil, o size bağlıdır. Bir yazı tasarımında göze güzel görünmesi için kendinizi geliştirmeniz gerekiyor ve her zaman yanınızda sizi yönlendirecek biri olmayacak. Soldan blok mu, sağdan blok mu, simetrik mi onu belirlemek size bağlıdır. Göze güzel görünecek şekilde tasarlamak, büyüklüklerini saptamak bu bir birikim sonucu ortaya

çıkar. Yapılacak çalışmalarda yapılan tasarımlar birikim sonucu ortaya çıkar. Kendi kendinizi eğitmeniz gerekiyor. Kendi kendini yetiştirmek çok önemli ve bir alanda ilerleyecekseniz kendinizi bu alanda yetiştirmelisiniz. Hocamızın, sanat ve grafikerlik hakkında bizimle paylaşmış olduğu yorumları ise şöyledir;

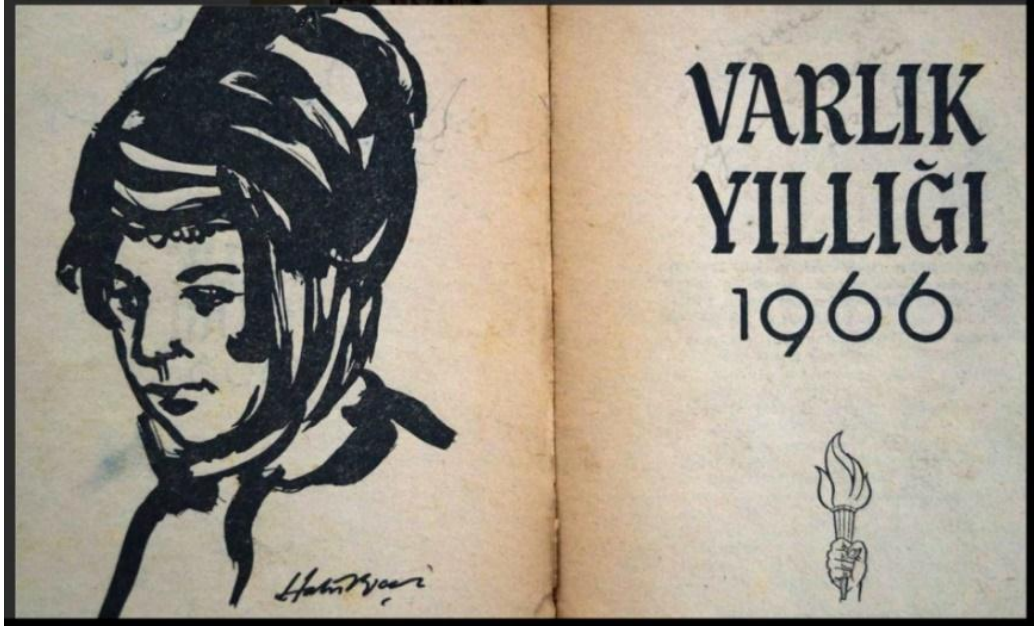

Resim 50: Halis Biçer'in Yazı Tasarımı

Halis Biçer, köy enstitüsü eğitimi alan hocalarımızdandır. *Resim, grafik sanatlara ve yazıya-çizime merakım, 12 yaşında başladı. Sürekli resim çalışmaları yapıyordum. Ortadır de okuduğum kitap sayısı 50 idi. 5. sınıfta okulda 60 adet resimden oluşan bir sergi açtım. Yapılan bir yarışmada 1.lik ödülü aldım. Köy Enstitüsünde verilen sanat eğitimi sayesinde, Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Eğitimi Bölümüne girdim. Orda eğitim aldıktan sonra Resim-İş öğretmeni oldum.*

Resim 51: Halis Biçer, Tarihçi-Yazar Reşat Ekrem Koçu (Akbank Fotoğraf Yarışması İkincilik Ödülü) 1978

Resim 52: Halis Biçer, Dergi Tasarımı

Grafik Sanatı ile ilgili çok az ve ilkel diyebileceğim bir eğitim aldık. Haftada 4 saat Grafik, 2 saat Fotoğraf dersi vardı. Tüm ağırlık resim derslerindeydi. Bir de yazı dersi vardı. Onun dışında kendi kendimi geliştirdim. Sanat olayı bireysel bir olaydır. Grafik tasarımcılığı diye bir meslek yoktu diyebilirim. Yazı yazarlar birçok işi yaparlardı. Tabela işi yapanlar da vardı, onların yaptıkları işler çok ilkeldi bence. Hocamız, 1975-1980 yılları arasında Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulunda grafik, desen ve yazı dersleri vermiştir. Türkiye'nin en yetenekli öğrencileri okula (Tatbikiye) giriyorlardı. Çok başarılıydılar. Tabii ki arada duruma ayak uyduramayan, tembel, diploma almayı amaçlayan kişiler de vardı. Bugünkü ortamda eskisi gibi bir eğitimin olmadığını görüyorum. Üniversitelerin Güzel Sanatlar Fakültelerinde eğitimci çok önemli. Eski Tatbiki ruhu, o zamanın eğitimcilerinin ciddiyeti, görev anlayışları şimdilerde maalesef yok. Yeteneği olmayan öğrencilerin Vakıf Üniversitelerine alınmasını da doğru bulmuyorum. Matematik bilmeyen bir öğrenci nasıl mühendis olamazsa; Tıp fakültesini bitiremeyen nasıl doktor olamazsa; yeteneği olmayan da güzel sanatlar öğrencisi olamaz. Halis Biçer Hoca'ya göre, günümüzdeki grafik eğitiminin ve öğrencilerin başarılı olması için, yetenek sınavları ciddiyetle yapılmalıdır. Bu nedenle ortaöğretimde sanat eğitimi dersleri yeniden etkinleştirilmelidir. Ama bunların gerçekleştirilemeyeceğini de biliyorum. Sözde Devlet Üniversitelerine yetenekli öğrenciler alınıyor. Ama açtıkları sergilerden anlıyorum ki bir ciddiyet yok. ("Sanal", 2018:11)

Resim 53: Halis Biçer, Karakalem Çalışması

Bir grafik tasarım öğretim elemanının taşıması gereken özelliklerden bazıları; iyi bir eğitimci olması, deneyimli ve üretken, yeniliklere açık, ileri görüşlü, öğrencilerine değer veren, sabırlı, espri yeteneğine sahip, branşıyla ilgili çok okuyan, araştıran ve çağdaş fikirlere sahip olmasıdır. Grafik tasarımında çağdaş olmak zorundayız. Aslında grafik tasarım sanatımız çağımızın en etkili ve en uygulanabilir bir sanat dalıdır. Görsel algısı olmayan birisi başarılı bir tasarımcı olamaz. Resim çizmesini bilmeyen biri yeni şekiller ve biçimler üretemez. Grafik için de bu geçerlidir. Ressamlıkla grafikerlik aynı değildir. Grafik için resim kullanmak illüstrasyon yapıldığını gösterir, bu da serbest grafiktir, amblemdir, logodur, kaligrafidir.

Resim 54: Halis Biçer, Kaligrafi Çalışmalarından Örnekler

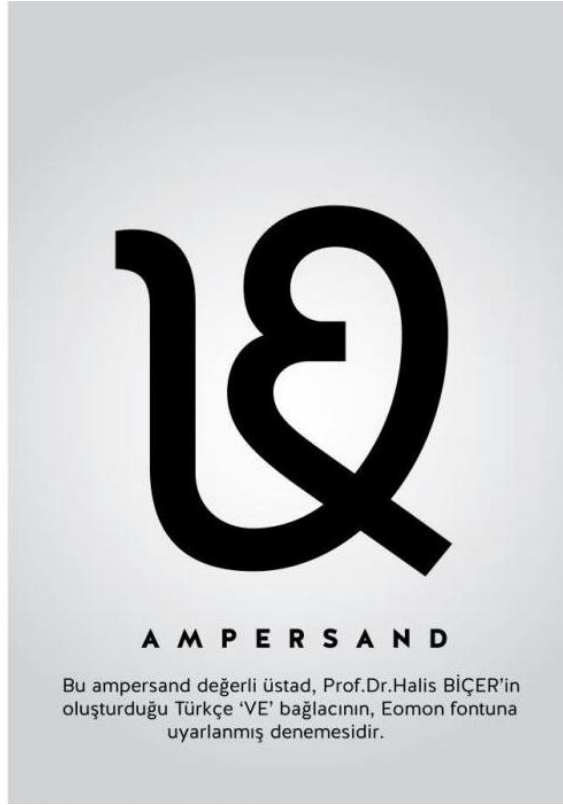

Resim 55: Halis Biçer, Yazı Çalışmalarından Örnekler

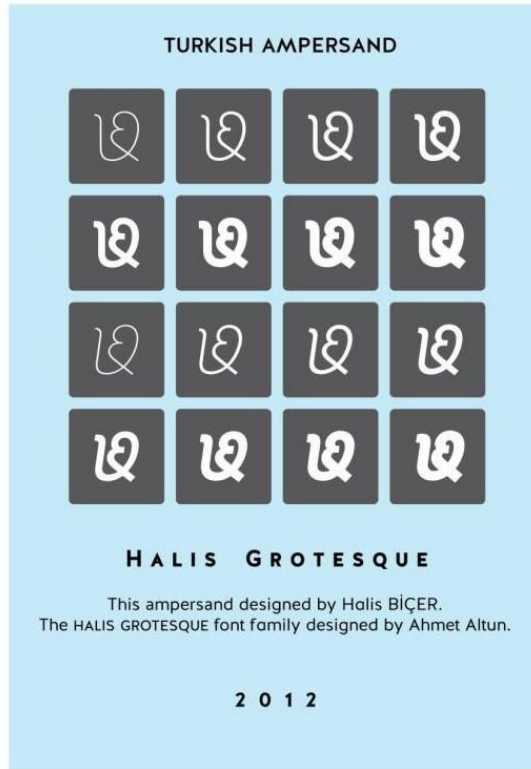
Daha dinç kalabilmek, birikimleri yeni kuşaklara aktarabilmek için çalışmaya devam ediyorum. Meslek hayatında tecrübe çok önemli. Bu nedenle etrafımdaki meslektaşlarımı da izliyorum. Her şeye rağmen yenilikçi davranışlar, örnekler, usta-çırak ilişkisini ortaya koymak beni mutlu ediyor. Yüzlerce kişi üzerinde bıraktığım etkileri aldığım mesajlardan anlıyorum.

Resim 56: Halis Biçer, Yazı Çalışmalarından Örnekler

Resim 57: Halis Biçer'in "Ve" Bağlacının Tasarımı

Resim 58: Halis Biçer, "Ve" Bağlacının Tasarımı

3. Günümüzdeki grafik üzerine çalışmalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Her şeyde olduğu gibi şu düzeyi sağlayan biziz. Yani grafik eğitimi veren Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu, şimdiki adı Marmara Güzel Sanatlar Üniversitesi, akademik kurum ve birde daha sonra açılan grafik bölümleri bizi temel alarak grafikte çok başarılı çalışmalar yapılmıştır. Şu anda Türkiye'nin grafik tasarım çalışmaları eskiden beri üst düzeydedir. Önceleri çok daha kaliteliydi. Vakıf Üniversiteleri açıldıktan sonra, yetenekli öğrenciler alınmadığı için yalnızca, grafiğin kalitesi düştü, ama kaliteli eğitim veren, yetenekli öğrenciler çağdaş tasarımlar yapanlar da var. Ama bunların yanında birçoğu da diplomalı cahillerdir. Sadece diplomalı olmak için okuyanlar da var. Onların yaptıkları çalışmalar oldukça kötüdür. Ülkemizdeki grafik tasarım seviyesinin diğer yabancı ülkelere hiçbir farkı yoktur. Bunun için bunu izah edebilmemiz gerekiyor. Bu arada diplomalı cahillerin yetişmesine engel olmamız gerekiyor. Pozitif gelişmeleri de sabote edenler var.

4. Teknolojinin etkisini nasıl değerlendirirsiniz?

Grafik tasarım eskiden elle yapılırdı ve bilgisayarlı grafik tasarım yoktu. Bilgisayarlı grafik tasarım 90'lı yıllarda başladı. Bilgisayar grafik tasarım çalışmalarını yapmayı kolaylaştırdı. Bilgisayar gelişmiş bir alet. Bilgisayarın kendisi tasarım yapmaz. Bilgisayarın önündeki veya arkasındaki kişi önemlidir. Yani o kişi kendisini geliştirmemişse o bilgisayar bir işe yaramaz. Ama kolaylık sağlar. Bu arada bazı çalışmaları bilgisayarla yapamazsınız. Mesela kaligrafi ve illüstrasyonun bazı çeşitlerinde sulu boya görünümü veren o fırça izlerinin hoşluğunu bilgisayarla yapamazsınız. Tasarımla ilgili bazı grafik programlarını öğrenen kişiler, kendilerini grafiker sanıyorlar. Ama olamazlar. Dershanelerde, grafik programıyla ilgili kurslar veriliyor. Bu tür kurslar eğitim alan kişilere ancak verilmelidir. Eski tarihlerde "Meslek Edindirme Kursu" biz de açtık. Ancak biz o kurslarda pikaj, montaj ve benzeri şeyleri öğretiyorduk. Alaylı grafikerlikle mücadele edilmesini öneriyorum. Grafik tasarımcısı için, en tehlikeli kişiler onlardır. Grafik hakkında halkta güvensizlik ve yanlış izlenim oluşturuyorlar. Mesela ben, bir kurşunkalemle dünyanın harikasını yaratabilirim, bilgisayar bir alettir. Onu kullanan önemli, kurşunkalemi bile kullanmak çok önemlidir. Eskiden bir afişi yapmak 1 hafta, 10 gün sürerken, şimdi 2 saatte bir tasarım yapılabilir. O işi kolaylaştıran bir sistemdir. Renkleri beğenmiyorsanız şimdi anında değiştire biliyorsunuz ve sonucu hemen görebiliyorsunuz. Bilgisayar işleri

kolaylaştırıyor. Mesela çekimini yapmış olduğum bir çatı malzemesi fotoğrafıdır. Grafikteki çizgi çalışmalarına benzer bir örnektir. İşte bunu görmek çok önemlidir.

Resim 59: Halis Biçer'in Çatı Malzemelerinin Raftaki Fotoğraf Çekimi

Değerli hocamızın engin bilgilerinden faydalanarak yapmış olduğu fotoğraf çekimlerinin mükemmelliği, siyah-beyaz orantısının gözde bıraktığı etki ve yansımalar muhteşem bir görüntüye sahiptir. Grafikte çizgi çalışmalarını anımsatan bu fotoğraf, ışık-gölge olayı çok estetik bir görünümde. Bu açıdan görsel algı çok önemlidir. *Herkesteki değişik duygular, yetenekler farklıdır. Herkes farklı görür ve farklı değerlendirir. Görsel algı dediğimiz olay budur. Tanrı her türlü değişik duyguları ve yetenekleri vermiş.*

5.Etkilendiğiniz veya sizi etkileyen sanatçı var mı ya da sizi etkileyen bu sanatta neler oldu?

Yaptığım resim çalışmalarım da figüratif ve soyut resimde yapıyorum. Soyut olanlar da Almanya'dan gelen Adnan Turani, hocam olmadı ama Gazi Eğitimde görev yaptığı sırada ondan etkilendim. Ama grafikçi olarak pek kimseden etkilendiğimi söyleyemem. Ben onların yaptıklarının ötesinde bir şeyler yapmaya çalıştım. Ben birilerini etkiliyorum, diye düşünüyorum. Teknolojinin ilerlemesiyle dünyanın bütün ülkelerinde yapılan grafik çalışmaları, yazı tasarımları, reklamlar, televizyon yayınlarından etkileniliyor. O yeniliklerin ötesine geçme azmi geliyor.

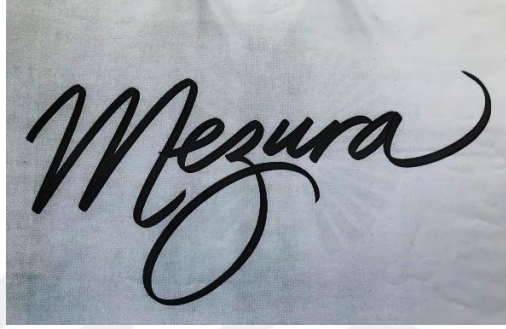
Resim 60: Halis Biçer ve İhap Hulusi

İhap Hulusi, Türkiye'deki ilk grafik tasarımcısıdır. Öğrenciyken o bizim idolümüzdü. İstanbul'a gelince hocamı buldum, sergisini açtım ve onu tekrar gündeme getirdim. Sıkıntıları vardı. Birtakım aletlerini, fotoğraf makinasını ben satın aldım. Tüm çalışmalarını topladım elindeki işleri değerlendirmesini sağladım. Ailece de görüşüyorduk.

Resim 61: Halis Biçer ve İhap Hulusi'den Kareler

Yazı tasarımında yeni karakterler, font tasarımını her öğrencime en az bir tane mutlaka yaptırırdım. Yeni karakterler oluşturma olayı aslında. Şimdiye kadar 4000 civarında dünya çapında font tasarımı var. Biz bunların dışında da bir şeyler yapmalarını sağlamak için yeni bir tasarım oluşturmak bir de yapılanları görsünler diye, amaç onlara incelemek ve yeni bir şeyler yapmaya çalışmaktır. Kendi el yazınla bir firma adı veyahut da kendi adını yazdığında bu dünyada tek olur, özgün olur. Özelliği o, birbirine benzeme olayıdır.

Resim 62: Halis Biçer'in Serbest El Yazı Tasarımı

Bir örnek olarak mezurayı söyleyeyim. Mesela "MEZURA" öyle bir karakter bilgisayarda yok, o benim el yazımın en güzel şekilde o harfleri yan yana getirilip yazılmasından sonra ortaya çıkmıştır. Kendine özgü karakter en güzel şekilde ortaya çıkarmak çok önemli, logotype bir yazı stili yaptığınızda bu dünyada tek olur.

6.Tasarım sanatı sizce ulusal bilince katkı sağlıyor mu?

Ulusallık bu tarz şeylerde öne geçtiğinde kısıtlanmış oluyor. Her ulus kendi çapında farklı şeyler yapmıştır. Mesela Arapların belli yazı stilleri var. Rusların kendine özgü stilleri var. İşçi resimleri, zinciri kıran resimler yapılıyordu. Dünya çapında Osmanlı dönemindeki yazı sanatı en uç noktaya gelmiştir. Osmanlı sanatında yazı sanatı, en ulusal en evrensel sanattır. Ulusallık söz konusudur. Sanatçıların hat sanatı, yazı sanatı üzerinde çalışmaları en uç noktaya gelmiştir. Dünya çapında kendini gösteren bir tarz oluşturmuştur ve evrenselleşmiştir. Şimdi bunların kopyaları yapılıyor, taklidi yapılıyor. Taklidin daha kötüsü yapılıyor. Sanat evrenseldir. Sanat özgürlüktür. Moda da bu böyledir. İnsanın giysi özgürlüğü bile onu evrenselleştiriyor. Onu kısıtlarsan, kendi kabuğunda yaşarsın.

7.Sanat-sanatçı eğitimi çok da iyiye gitmiyor dediniz, nasıl düzeltilebilir?

Yeteneklileri alıp geliştirmek, çözüm budur. Güzel sanat eğitimi iyi alsınlar. Eskiden 5000 kişi içinden 250 kişi alıyorduk. Şimdi özellerde her başvurunu alıyorlar. Gelişim olmuyor.

8.Bu kadar yeni üniversitenin açılmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Planlı-programlı yapılmayan her şeyin sonucu kötüdür. Belli bir planlama yapmazsan ona göre yönlendirme yapmazsa yönetim yetkilileri, işsizler ordusu ortaya çıkar. Meslek eğitimi verilecek ki kısa sürede kalifiye eleman yetişsin. Herkes üniversite mezunu olmak zorunda değil ve mezun çok olduğu için iş bulamıyor. Mesela, benim evime çok karmaşık bir onarım yoksa, usta girmez, ben her şeyimi kendim tamir ederim ve kendim yaparım. Her şeye ilginin olması iyi bir eğitim almış veya iyi eğitim veren kurumların etkisidir.

9.Sanat dışında bir uğraşınız var mı?

Yazın bahçemle ilgileniyorum. Yazlığımda çiçek yetiştiriyorum. Onların fotoğraflarını çekiyorum. Yüzüyorum. Eşimle denize giriyoruz, bisiklete biniyoruz. Yazlığım tam bir uygulama alanı benim için.

10. Grafik sanatçısı olan Halis Biçer'i nasıl tanımlarsınız ve grafik tasarımları yapmaya ne zaman başladınız?

Asistanlığımdan önceki maceram köy enstitüsünde başladı. Meslek seçimimde başlangıç olarak orada başlayan çalışmalarım oldu. Güzel sanatlar eğitimi veren yüksek bir kurumda devam ederek, İstanbul sanatın başkentinde bütün çalışmalarını izleyerek, bizden önceki güzel sanatlar eğitimi veren kişileri izleyerek, Almanya'dan gelmiş öğretim üyelerini izleyerek, onların yöntemlerini görerek kendisini geliştirmiş bir kişiyim. Meslek yüksekokulunda güzel sanatlarla ilgili bir üniversite ile eşdeğer bir yüksekokulda yeniden bir eğitim alarak, onları izleyerek, yenilikleri görerek ve uygulayarak, hem piyasada hem de özelde yaptığım çalışmalar beni geliştirdi. Ayrıca bir grafik sanatçısı iyi resim yapmak zorundadır. Bunları başardıktan sonra kendisini geliştirmiş olur. Ülkenin grafik ile ilgili sorunlarını çözebilecek kişiler yetiştirirken, aynı zamanda kendisi de piyasada işler yaparak, uygulamalı, yani yalnızca bu işin eğitimciliğini değil bir de piyasada grafik uygulamalarına katkıda bulunmaya çalışan

bir kişi olarak yıllarca katkıda bulundum ve devam ediyorum. Hem eğitim olarak hem de birtakım siparişler de yapmak suretiyle ve özgün çalışma yaparak, yaptırarak buralara geldik. Öğrencilerimizi de o şekilde içlerinde bu işe yatkın olanlar yahut da arkadaşlarının önüne geçenlere daha çok katkıda bulunarak, onların iyi birer tasarımcı, çağdaş bir tasarımcı olmalarını sağlama yolunda çalışmalar yaptım.

12. Grafik tasarım sanatçısı olan Halis Biçer'in sanat anlayışı nasıldır ve ne tür çalışmalar yapmıştır?

Çalışma dediğimiz şey özgün olmalıdır. Temeli resimdir. Öğretmen okulunda 60 resimle sergi açtım. Yani lise dönemimde 60 resimle sergi açmış birisiyim. Ortaöğretimde Diyarbakır Öğretmen okulunda çalışırken de yazı çalışmaları, resim çalışmaları ve atölye de öğrencilere iş teknik dersleri hafta da 3 saat, 3 saat de resim dersi ve onlara sürekli olarak bildiklerimi anlatarak, ilkokul öğretmeni olacak kişilere bile sanat eğitimi dersi vererek geçti. Ondan sonra yükseköğretime geçince de bunu geliştirdim ve sanat alanında hem resimsel çalışmalar hem de grafik ile ilgili bütün dallarda ambalaj tasarımı dahil, reklam işleri, yazı tasarımı, font tasarımı ve her türlü grafik ile ilgili her branşta illüstrasyon dediğimiz kitap resimleme, modelden resim dersleri vardı, çıplak model ve doğadan resim dersleri vardı. Onların hocalığını yaparak, eğitimini vererek kendimi geliştirirken, aynı zamanda öğrencilerimi de yetiştirmiş oldum.

İş teknik dersi dediniz de bu ders kaldırıldı, yerine sadece resim dersi getirildi, bu konuda ki düşünceleriniz nelerdir? Resim dersi diye çok dar bir çerçevedeydi, sonra sanat eğitimi konusunda bir değişiklik yapıldı. Aslında güzel sanatlar eğitimi, resim-iş eğitimi bölümlerinde, bunların gelişmişide güzel sanatlar eğitimi veren güzel sanatlar fakültesinde olmamalıdır. Ben bildirim de bunu anlatıyorum. Prof. Halis Biçer'in bildirisinde yazdıkları ektedir. (Bkz. Ek-1)

İki tür tıp eğitimi var mı, iki tür makine mühendisliği var mı? Eğitimler tek olmalı. Güzel sanatlar eğitimi de güzel sanatlar fakültelerinde adam gibi yetiştirildikten sonra, öğretmen olmak isteyenler pedagojik formasyon derslerini alarak eğitimci olmalı ve eğitimini tam almalıdır. Hiçbir şey yarım yamalak yapılyorsa amacına ulaşmaz. Ama ben ne yapıyordum, öğretmen okulunda, öğretmenken bile sanki güzel sanatlar fakültesi öğrencisiymiş gibi onların derslerini gereği gibi yapıyordum.

13. Halis Biçer'in Türk grafik sanatındaki yerini nasıl değerlendirirsiniz, çalışmalarının özgünlüğünden, düşüncelerinden, sanatından ve yaptığı yayınlardan nasıl faydalanmalıyız?

Dosyamda her şey var. Kitap yazmadım ama bildiri şeklinde, sergilere katılarak, sergiler açarak çalışmalarımı sundum. Tabi grafiğin sergisi çok fazla olmadı. Ben bir ara Grafikerler Meslek Kuruluşu Başkanlığı yaptım. Orada biz bütün grafikçilerin 1 yıl önce yaptıkları ve uygulanmış eserlerini sergiliyor ve ödül veriyorduk. Bu ödülü de katılanlar kendi işleri dışındaki işlere puan vererek yapıyorlardı. Bu, belli bir kurulun değerlendirmesi değil. Bu kuralı ben koydum. Diğer sergiye katılanlar değerlendirme yapıyorlardı. Mesela bu, grafiğin ileriye götürülmesi için bir uygulamadır. Bu tür kuruluşlar şu anda da var. Özgün işler yapmaya, ortaya koymaya çalışıyoruz. Şu anda iletişimin çok ileri düzeyde olması, Whatsapp'la, Messenger yoluyla ve çeşitli programlarla bir sergiyi o yöredeki insanlar görebiliyorken, şimdi dünyadaki bütün çalışmaları, sergileri ortaya dökerek iletişim sağlıyoruz. Benim bütün yaptığım çalışmalarımı Amerika'da ki, Almanya'da ki öğrencilerim görebiliyor. Ben de onların yaptıkları sergileri, çalışmaları görebiliyorum. Bu da serginin en kapsamlı, en geniş yoludur. Bu şekilde eskiden yapılanları ve yeni yaptıklarımızı tekrar ortaya dökerek bir iletişim sağlıyoruz. Onların gelişmelerini sağlıyoruz, önlerini açıyoruz. Eski öğrencilerimiz bile yeni bir şeyler yaparken bizim yaptığımız yenilikleri görebiliyorlar. Ve ben bu ara kaligrafi, özgün logotype, yazı çalışmalarını sürekli yapıyorum. 24 Kasım öğretmenler günü için davet edildiğim, Malatya'daki yemekte 55 kişiye hepsinin adlarını yazdım.

Resim 63: Halis Biçer 24 Kasım 2017 Öğretmenler Günü dolayısıyla Malatya'daki

Davetten Resimler

Benim yaptığım o tarzı taklit ederek, geliştirmeye çalışarak yeni şeyler oluşturabilirler. Yani etkileşim olayı, benim yaptıklarından yararlanmak olayı budur. Resimlerimde fotoğraflarını çekerek yayınlıyorum. Oradan görüyorlar. Sergilerin kısıtlı bir seyirci kesimine hitap etmesinden dolayı bu şekilde yararlanıyorlar.

14. Halis Biçer'in grafik tasarım eğitiminde farklılığı anlatması açısından geçmiş kültür birikiminden yararlanma düşünceleri öğrenciye ne gibi katkılar sunar?

Benim girdiğim fakültelerde teorik derslerde vardı. Grafik tasarım tarihi, bir dönem dünya grafik tasarım tarihi, bir de Türkiye'de ki grafik tasarım tarihi derslerini canlı bir eğitimci olarak birebir o işleri yaşamış kişi olarak anlatıyordum.

15. Halis Biçer'in grafik tasarım eğitiminde eserlerinin etkisi ne olur?

Yaptıklarımı veya daha önce yapılmış başka işleri öğrencilerime gösterip, yorumluyorum. Diyorum ki, bu iş yapılırken şu estetik kurallar çerçevesinde yapılmıştır. Bu yazı-yani font-şu nedenle seçilmiştir. Yani bir kadınla ilgili veya kozmetik ile ilgili bir reklamda, kalın kalın ve siyah harflerle değil, daha zarif fontlar seçilerek yapılmalıdır. Gördüğümüz reklamlarda bu var. Zarif bayan fotoğrafları, güzellikle ilgili birtakım şeyler, sloganlar seçerek yapılmalıdır. Yazı seçiminde kötü yapılan çalışmaları örnek göstererek yanlışı anlatıyorum. Bir çilek firmasına ince ince yazılarla değil, kalın yazılarla, fontlarla bir slogan yazılabilir. Yani reklamı yapılan, tanıtımı yapılacak branşların nelere dikkat edilerek yapılması, gerçekleştirmesi gerekir, bunu anlatıyorum. Bilgisayarda örnek bulma olayı o yüzden güzel. Bizim dönemimizde bu kadar seçenek yoktu. Renkleri görme, yazı çeşitleriyle bir şeyler yapmaya çalışıyoruz ama görmediğimiz içintekrar tekrar yapıyorduk. O dönemde renkli birtakım yabancı dergiler geliyordu ve bu dergilerin ikinci ele düşmüşlerini alıp bakıyorduk. Etkilenmek için inceliyorduk. Herkes yapmıyordu. Biz farklı birşeyler yapmaya çalışıyorduk. Onların dışında birşeyler yapmaya yahut da onlara uymaya çalışıyorduk. Teknoloji geliştikçe bu daha da kolaylaştı, etkileşim olayı gelişti. Bir sanatçının yaptığı eseri yorumlamak çok önemlidir. Bir şey yapılırken, o düşüncenin alt yapısı çok önemlidir. Karşınızda eğiteceğiniz kişiye bunları anlatırsanız ve örnek üzerinde konuşursanız, iyi çalışmalar çıkarabilirsiniz. Öğrenciler, yaptığınız çalışmaya, bu resim nedir, diye sorarlar. Hocam bu ne? Bu bir resim."Şimdi bir ressama sormuşlar, bir balık tablosu, balıklar var. Demişler ki sayın sanatçı bu bir balık değil, balığa pek benzemiyor. Demiş

ki o balık değil, o resim”. Şimdi resimdeki balık, sanatçının yorumuna göre değişir ve figüratif olsa bile farklı yorumlanmış olabilir. Mesela bazıları, “Picasso nedir ya, bunlar nedir böyle, ben bile yaparım”, der. Hayır sen yapamazsın. Onun alt yapısı klasik resmin en uç noktasına kadar ulaşmış ve onu yapmış. Ondan soyutlamış, onları farklı yorumlamış, ondan sonra farklı biçimler oluşturmuş, öyle Picasso olmuş. Onu küçümsemek, o cehaletin dik alasıdır. Yani bende onun gibi yaparım demek olmaz, çünkü yapamazsın.

16. Halis Biçer’in özgün grafik çalışmalarının temel tasarım ve sanat eğitimindeki önemi nedir?

Sanatın sınırı yok. Eskiden bana laflar edilirdi. Sanat sanat içindir, diye. Sanat sanat için değil, sanat insanlar için, toplum içindir. Öyle laf olsun diye sanat yapılmaz. Bir resim yapıyorsan, yeni biçimler, yeni renkler, yeni uygulamalar yaparsın, yeni teknikler denersin, o teknikler yetmez ve tabiki oradaki yorum önemlidir. Yani her resmin altına bir açıklama eklenmez. Resim kendisini anlatmak zorundadır. Yahut bir amblem kendisini anlatmak zorundadır. Eskiden yarışmalar yapılırdı. yarışmaya katılanlardan rapor istenirdi. Ben bu amblemi şunu düşünerek yaptım, diye. Böyle saçmalık olmaz. Kurullarda bunu söyledim. Bende jüri üyesi olarak diyordum ki, bu ne saçmalık. Bir amblem yaptın ve bu her yerde kullanılacak, her birinin altına bu raporu mu ekleyeceksin. O kendisini anlatmıyorsa raporlamı anlatacaksın. İnsanlarımızı sanat eğitiminde eğitmemiz gerekiyor. Amblem nedir, nasıl olur, grafik nedir? En azından fikri olacak ve sanatçıya saygı gösterecek. Sipariş aldın diyelim. Kesinlikle arasına kötü örnekleri içlerine koymuyordum. Çağdaş bir tasarım yapıp koyuyordum, beğenirse beğenir. İnsanlar sanatçının saygınlığına saygı göstermek zorunda yahut da onun yaptıklarını çağdaşsa onu uygulamak zorunda kalmalıdır. Şimdi geleneksel olarak her tarafta aynı benzer şeyler yapıldı. Mesela “Pendik Tersanesi” amblemi ve pul tasarımını bana sipariş verdiler ve ben yaptım.

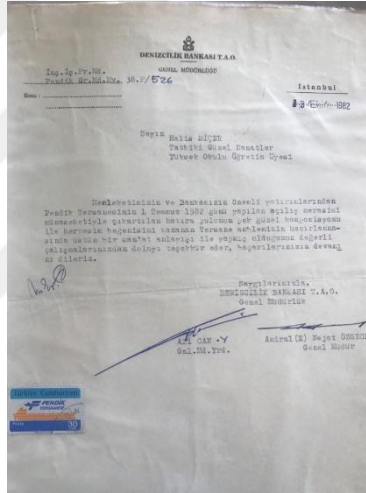

Resim 64: Halis Biçer’in İstanbul Pendik Tersanesi Pul Tasarımı

Resim 65: Halis Biçer'in İstanbul Pendik Tersanesi Logo-Amblem Tasarımı

Ondan sonra dosyamda teşekkür yazısı var. En güzel şekilde yaptın diye ve çok beğenildi, uygulandı. Ama şimdi kapatıldı.

Resim 66: Halis Biçer'in İstanbul Pendik Tersanesi İçin Yaptığı Çalışmadan Aldığı Teşekkür Yazısı

17. Yaptığınız tasarım çalışmalarında tercih ettiğiniz renkler var mı? Varsa sebebi nedir?

Sanat çalışmasında renk kısıtlaması olmaz. Her konuya göre bir renk veya o renklerin tonları seçilerek kullanılır. Mesela kırmızı kullanılması gereken bir yerde ya ben kırmızı sevmiyorum. Ben şu rengi kullanayım, olmaz. Nasıl biçimler üzerinde bir özgünlük, bir yenilik düşünüyorsak, renklerde de öyledir. Öyle bir kısıtlama olmaz. Yerde hangi renk daha uygun düşünürse onu kullanmak en iyisidir.

18. Grafik tasarımlarınızda hangi ebatlarda çalışıyorsunuz? Tercih ettiğiniz ölçüler var mı? Varsa sebebi nedir?

Renk seçimi gibi, ebatta işin özelliğine göre değişiyor. Yani amblem yapıyorsun, 1m kağıda amblem yapıyorum diye bir şey olmaz. Amblem nerde kullanılacaksa, büyütüldüğü zaman detay kaybetmeyecek şekilde küçük yapılmalıdır ve onun fotoğrafı çekilip, büyütüldüğünde fluluk oluşmayacak. Mesela fotoğraf, hangi boyutta fotoğraf çekilir? Şimdi telefonda ve makinada çekiyoruz. Ama bir duvara bir poster yapılacaksa o da büyütüldüğü zaman detay kaybetmeyecek şekilde yapılmalıdır. Şimdi renkli posterler yapılıyor, ben daha önce siyah-beyaz yapıyordum. Kaydettiğim 600m² siyah-beyaz fotoğrafım var. Bana Atatürk fotoğrafları gibi, birtakım siparişler gelirdi, onları ben salonda projeksiyon gibi agrenizatör büyüteç ile duvara büyüterek-tabii ozaman siyah-beyaz- duvar kağıdı şeklinde 1m'ye 10m fotoğraf kağıtları vardı. Şimdiki posterleri basıyorlar ya, onların siyah-beyazını yapıyordum. Vakko'nun, Kip mağazalarının amblemlerini büyüterek dekoratif olarak duvarlara yapıştırıyordum. Boyut yapacağın işin özelliğine göre değişebilir. O da renkte olduğu gibidir. Fotoğraf makinamla çektiğim bir fotoğrafımı göstereyim.

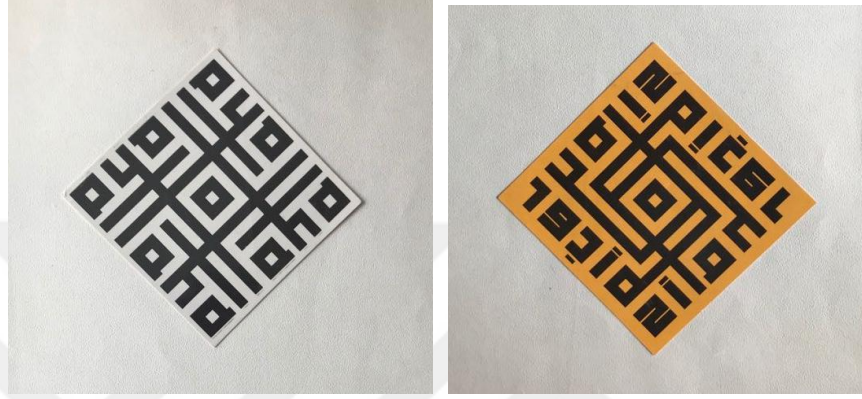
19. Grafik tasarım çalışırken hangi görsel kaynaklardan (gözlem, fotoğraf, basılı ya da digital yayım) etkileniyor sunuz?

Herşeyden yararlanılmalıdır. Fotoğraflar, başkalarının yaptığı grafikler, başkalarının yaptığı amblemler, bunları görmeden yaparsanız benzerleri çıkabilir. Özgün olsun diye, bütün o konuda yapılmış amblemleri-logotype çalışmaları incelersin. Onların ötesinde yeni bir biçim oluşturma gerçekleşir ve aklına bazı şeyler gelir. Yani çağrışım yaptırır. Mesela bazı şeyler insanın aklına gelebilir. Dünyanın bir başka yerinde birisinin de aklına gelmiştir. Aklın yolu birdir diyelim. Orda da bir biçim oluşturmuş olabilir. Çok rastlıyoruz. Bu olmasın diye özgün olsun diye herşeyi inceliyoruz. Öncelikle o konudaki olanları özellikle inceliyoruz. (14 Nisan 2018 tarihinde, sanatçının “Yenişehir Mah. Baraj yolu Cad. No:9 Palandöken Sitesi A1 Blok Kat:4 No:17 Ataşehir / İstanbul” adresindeki evinde kendisiyle yaptığımız görüşmeden derlenmiştir.)

3.5 Halis Biçer'in Tasarım Çalışmaları (Katalog)

3.5.1. Halis Biçer'in Yazı Tasarımları

Değerli hocamızın yaptığı bu çalışmalarda gördüğümüz özgünlük, denge ve espas ayarlarının mükemmelliğiyle uyumu göze çarpmaktadır. Ortadaki simetrik şeklin devamını sağlayarak bir döngü içerisindeki harflerde bir bütünlük sağlamaktadır. Kapalı bir kare kompozisyon içinde düzenli harf uyumu sağlanmıştır. (Bkz.Resim 67)

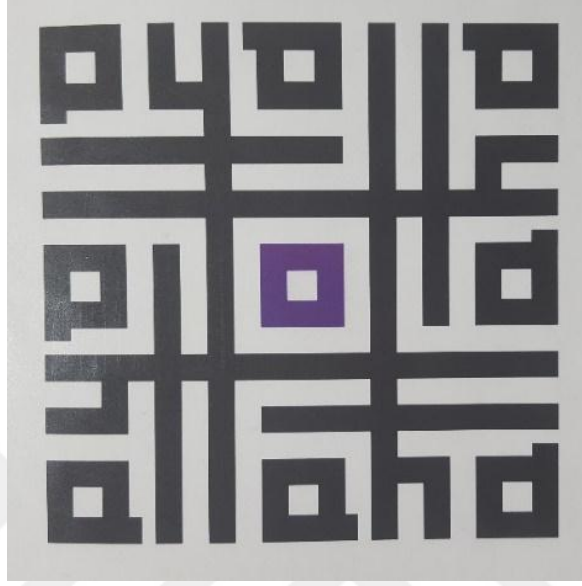
Resim 67: Yazı ve Harflerin Orantılı Uyumu

(Bkz.Resim 68) Kırmızı bir merkez etrafında siyah yazıların ahenkli uyumları dikkat çekmektedir. Harflerin birbirini engellemeden bütüncül bir hareket sağlaması ve espas ayarlarının orantısı da gözden kaçmamaktadır. Yazılar bir denge ve harfler arası uyum içerisinde birbirine bağlanmıştır. Kare içine alınmış bir yazı stilidir. Simetrik yazı tarzı uygulanmıştır. Bu yazı tipi hocamızın kendi oluşturduğu bir yazı stilidir. Times news roman yazı stilinin kalın bold halinde yazılmış şeklini andıran bir yazı gibi görünse de Halis Biçer'in kendi yazı stilidir.

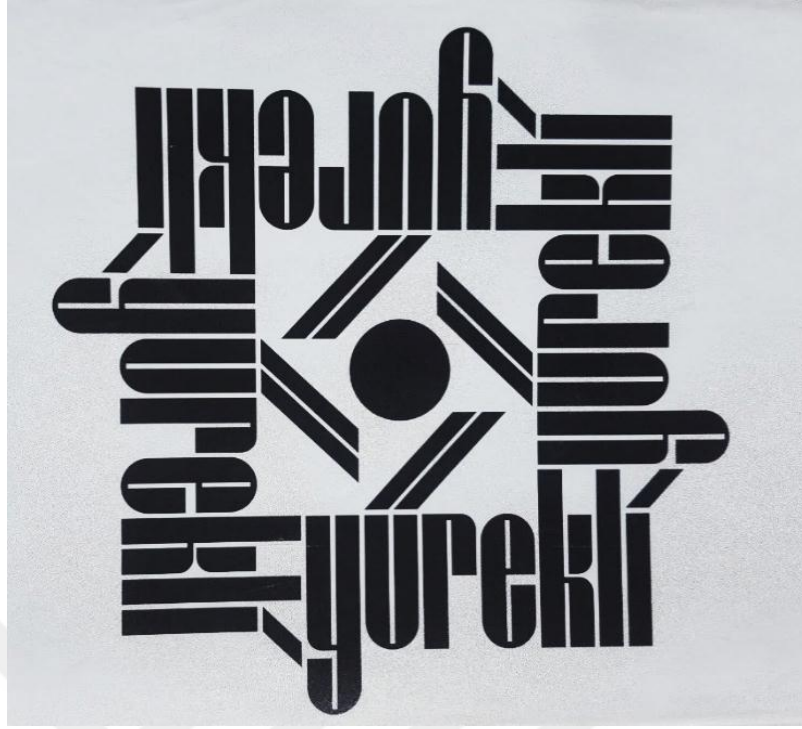
Resim 68: Yazı Karakterlerinin Uyumlu Bütünlüğü

(Bkz.Resim 69) Sert bir yapıya hakim olan bu yazı stilinde geometrik formlar dikkat çekmektedir. “a” ve “y” harflerinin keskin dönüşleri birbiriyle uyumlu ve estetikdir. Mor renkli bir kare form etrafında dengeli bir dağılım sağlanmıştır. Oldukça estetik bir görünüm sağlayan geometrik formlar birbirini tamamlamaktadır.

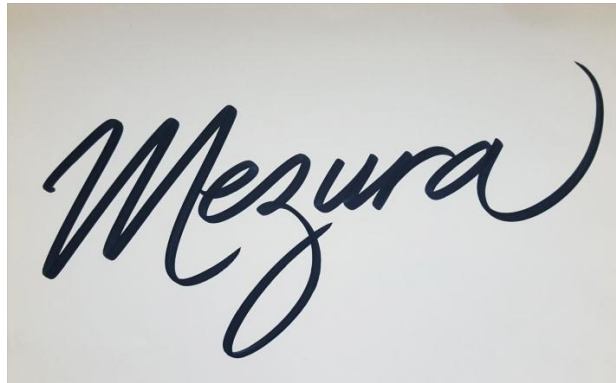
Resim 69: Halis Biçer'in Kendine Özgü Yazı Tasarımı

(Bkz.Resim 70) Seçilen odak noktası etrafında dönen grafiksel bütünlük sağlanmıştır. Biçimsel, görsel ve estetik kombinasyon açısından görselliği çok iyidir. Espas ayarları yerinde kullanılmış ve strüktür (yapı), tipografik açıdan düzenleme sağlam yapılmıştır. Kare formda dairesel form hakimdir. Ortada bulunan yuvarlak form adeta bir gözü anımsatıyor. Sanatçımızın fotoğraf dalında başarılı olduğunu bu çalışmasından da anlıyoruz. Fotoğraf sanatını kaligrafiye aktardığı bu çalışmasından da anlaşılır. Kendi vizöründen aktarmış gibidir. Sanki merkezde bir aile ve çevresinde koruyucu bir evin olduğu anlatılan, amblem ve logo ile iç yapıyla dış yapının örtüşmekte olduğunu bu çalışmaya çok iyi bir dinamizm katmaktadır.

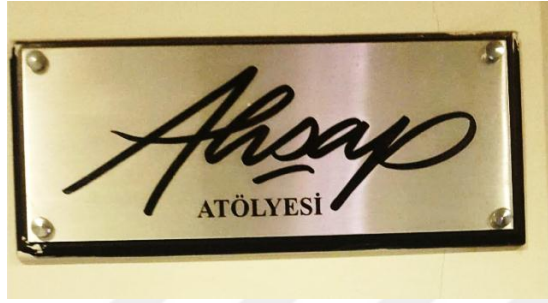

Resim 70: Halis Biçer Yazı Tasarımı

(Bkz.Resim 71) Hocamızın kendine ait el yazısıyla yazdığı “Mezura” yazısı çok estetik ve kıvrımlı bir yazı stildir. Kendine ait olan bu yazı stilini ustaca kullanmıştır. Uzunluk ölçü biriminin verdiği o incelik anlatılmıştır. M-z ve a harflerinin kendi içinde dönen kıvrımlı açılımı oldukça estetik görünümde olup, ölçü birimini tam anlamıyla anlatmaktadır.

Resim 71: Halis Biçer’in Kendi El Yazısı

Resim 72: Halis Biçer'in Okan Üniversitesi İçin Yaptığı El Yazısı Tabelası

(Bkz. Resim 72) Ahşap yazısının sert bir malzemeyle kullanıldığı “a” ve “p” harflerinden anlaşılmaktadır. Hocamızın “a” ve “p” harflerini sert bırakmıştır. Kaligrafide yapının formunu anlatmak için ambleştirerek kullanmış ve ahşabın dokusunu vermiştir.

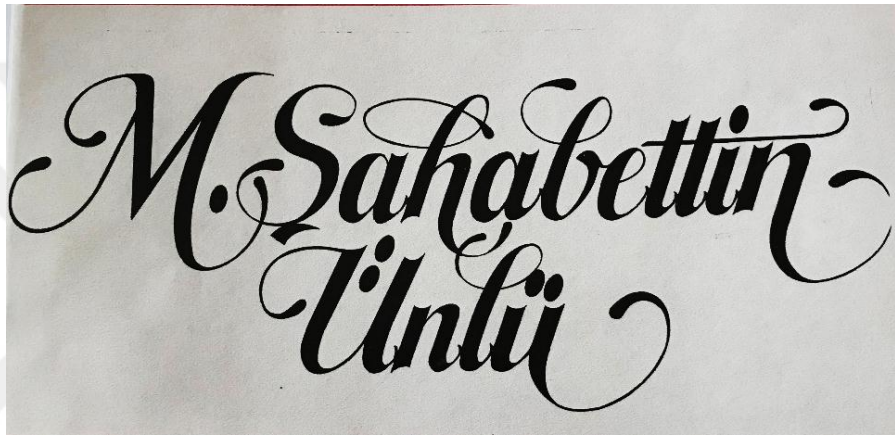

Resim 73: Halis Biçer'in El Yazısı

(Bkz.Resim 73) Kendine ait olan bu yazı stiline mizanpaj (düzenleme) bütünlüğüne ulaşmış, kullanılan estetik ve yuvarlaklık yazıya güzel bir yön vermiştir. Bu yazı tasarımında harfler birbirleriyle ilişkili ve bağlantı sıralaması dengelidir. Metin üzerindeki görsel vurgu, yazıya estetik bir biçim ve tasarım düzeni sağlamıştır.

Bu resmin ayrıntısından alınan parçadan anlaşılacağı üzere, pistole cetveli ve rapidonun ustaca kullanılması da dikkatlerden kaçmamaktadır. Harflerdeki kıvrımların ustaca kullanılması ve incelik-kalınlık noktasında yazıya estetik görünüm vermiştir. Yazıdaki kıvrımlara bakıldığında kişiyi rahatsız etmemektedir. O estetik yapı yazıya orijinallik katmıştır.

Resim 74: Halis Biçer'in El Yazısı

Resim 75: Halis Biçer'in Serbest El Yazısı

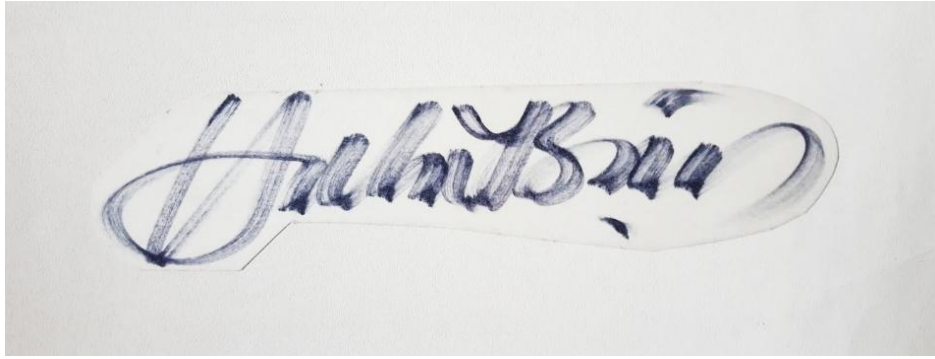
Resim 76: Halis Biçer'in El Yazısı

(Bkz. Resim 77) İsim ve soyadı tek bir bütün içinde değerlendirilmiştir. Noktalama harfi diğer harflerin uzatmasıyla oluşturularak hem estetik hem de görsellik sağlamıştır. Bir kesik diğerinin üzerinden geçerken boşluk bırakarak farklı bir estetik yapı oluşturmuştur. Bu yazı espas ayarlarıyla ve estetik dönüşümleriyle muhteşem bir çalışma örneğidir.

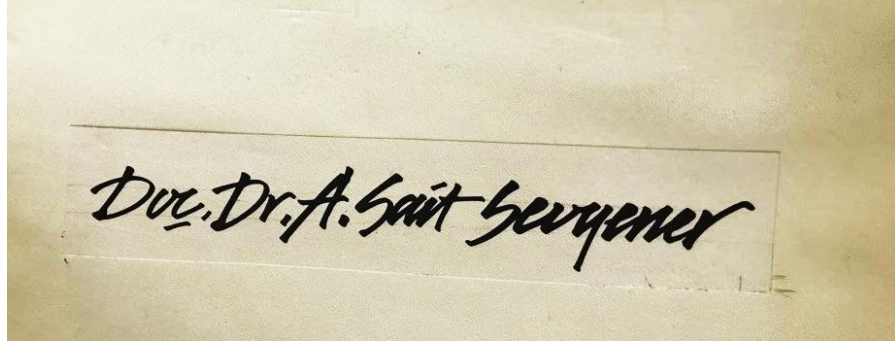
Resim 77: Halis Biçer Yazı Tasarımı

(Bkz.Resim 78) İsim ve soyadı büyük harfle başlamış ve tek bir yazı bütünlüğü sağlanmıştır. Aslında “B” harfinin büyük yazılmış olması isim ve soyadın ayrı ayrı kullanıldığını göstermektedir. Ancak bu yazı stilini kullanarak büyük bir ustalıkla birleştirmiştir.

Resim 78: Halis Biçer'in İmzası

(Bkz.Resim 79) Hocamıza ait bir serbest yazı stilidir. Kendi el yazısıyla yazmış olduğu bu yazı stiliyle harf uyumunun mükemmel birleşimi sağlanmıştır.

Resim 79: Halis Biçer Yazı Karakter Tasarımı

(Bkz.Resim 80) Renkli mürekkeplerle yazılan harflerin bold kullanımı oldukça başarılıdır. Birbiriyle uyumlu harflerin bir araya getirilerek birleştirilmesi estetik değer katmıştır.

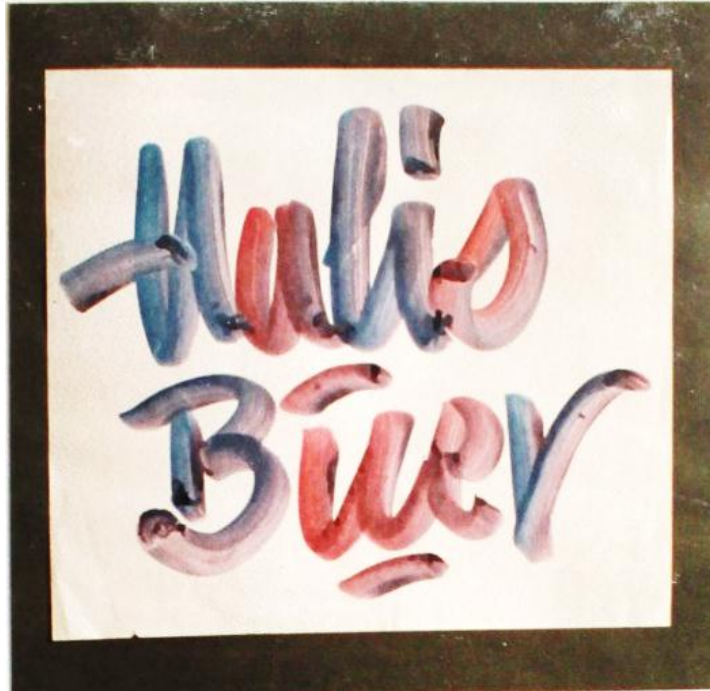
Resim 80: Halis Biçer Serbest Yazı Tasarımı

(Bkz.Resim 81) Değişik biçim ve formlarda kullanılan yazı stillerindeki geçiş gayet estetik ve yumuşaktır. Hocamızın kendine ait olan bu renkli çalışmalar sanatsal açıdan değer kazanan serbest bir yazı stilini oluşturmuştur.

Resim 81: Halis Biçer Serbest Yazı Tasarımı

(Bkz.Resim 82) Bu renkli yazı stilinde, yazıların alt alta yazılması sonucunda bütün bir blok hazırlanmıştır. Kendi isminin logosunu adeta bir mühür şeklinde kompoze etmiştir.

Resim 82: Halis Biçer Serbest Yazı Tasarımı

(Bkz.Resim 83-84) “Gökçe” ve “İmge” yazılarındaki “e” denemeleri hiç karşılaşmadığımız bir yazı tarzıdır. Okunurluğu arttırdığı gibi çok farklı bir gönderme yapmıştır. İmge yazısındaki “E” harfinin “İ” harfine gönderme yapması üçgen bir kompozisyon hareketi sağlamıştır. Birçok eserde gördüğümüz üçgen kompozisyonu çok başarılı bir şekilde sunmuştur. İmge yazılarında kullanılan negatif ve pozitif yazı karakterleri olağanüstü tasarımıyla farklı bir orijinallik ortaya koyulmuştur. Farklı ambiyans ve görsellik sunan yazı tasarımları estetik açıdan dikkat çekmektedir. Değerli hocamızın kendi el yazısıyla tasarladığı özgün yazı stilleri yaratıcılığını ön plana çıkarmıştır.

Resim 83: Halis Biçer Yazı Tasarımı

Resim 84: Halis Biçer Yazı Tasarımı

(Bkz. Resim 85) Sanatçımızın bu tasarımında yazıyı, büyük-orta-küçük boyutta çalışılmış olması çok iyi bir estetik görünüm sağlamıştır. Bir grafik sanatçısının eserinin büyütüldüğünde bile bozulmadığını ve ters orantı olarak çok küçültüldüğünde dahi okunurluğunun bozulmadığını bize bir kaligrafik eser olarak göstermiştir. Bu yazı tasarımı çok estetik bir şekilde kullanılmıştır. İsim ve soyadın baş harfleri büyü, diğer harfler küçük kullanılmıştır. Soyadı büyük başlar ve büyük devam eder. Soyada vermiş olduğu değerle büyük başlamış ve okuyucuya rahat okunurluk sağlamıştır. Eğer soyadı da bütün harfler büyük kullanılmış olsaydı, bir kargaşalık yaşanırdı. Grafikte sanat eserleri, izleyiciye, istekte bulunan şahıslara ve şirketlere bu şekilde sunulur. Bu nedenle sanatçının eserinin arkasında sınımsız durduğunu göstermektedir.

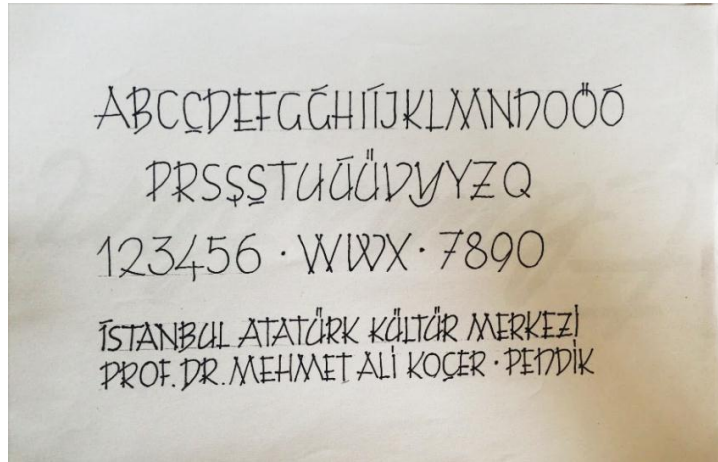

Resim 85: Halis Biçer El Yazı Tasarımı

Resim 86: Halis Biçer El Yazı Tasarımı

(Bkz.Resim 86) Hocamızın bu eşsiz çalışması, diğer çalışmalara rağmen daha sade bir şekilde yazarak net bir şekilde okunurluk sağlamıştır. “Günaydın” kelimesi sabah saatlerinde söylenen en güzel sözdür. Onun uzunluğunu “G” ve “N” harflerinde görmekteyiz. Renginin güne başlarken insan psikolojisindeki enerji yükünü kırmızıyla vermiştir. Güne günaydınla başlar, kahvaltıya otururuz. Hocamız bu rengi psikolojik olarak vermiştir. Aç karnına markete gidip, gördüğün kahvaltılıkları almak istersin ya, tıpkı bunu bize anlatıyor gibi gösteren, renklerle göze hitap edecek şekilde bir yazı karakteri oluşturmuştur. Sabahları kullandığımız ilk kelime her zaman “Günaydın” dır. Bu yazı karakteri güneşin doğuşundan kahvaltıya kadar uzanan bir maceranın uzantısı gibidir. Çok mükemmel bir yazı karakteri olan ve tek blokla yazılan, bize vermek istediği mesajı çok iyi anlatan bir yazı tasarımıdır.

Resim 87: Halis Biçer Kendine Has Serbest Yazı Karakteri Tasarımı

(Bkz.Resim 88) Bu yazı tasarımının da ise, birbirine kaynaşmaması için “O” harfini büyük yazılarak bir bütünlük sağlanmıştır. Aralarındaki espas ayarları mükemmeldir. “O” harfinde ara boşluk bırakmadan okuyucuya bırakmış ve espas değerini o anlamda mükemmel kullanmıştır. Okan Üniversitesi’nde kullanılan bu yazı tasarımları oldukça başarılı çalışmalardandır.

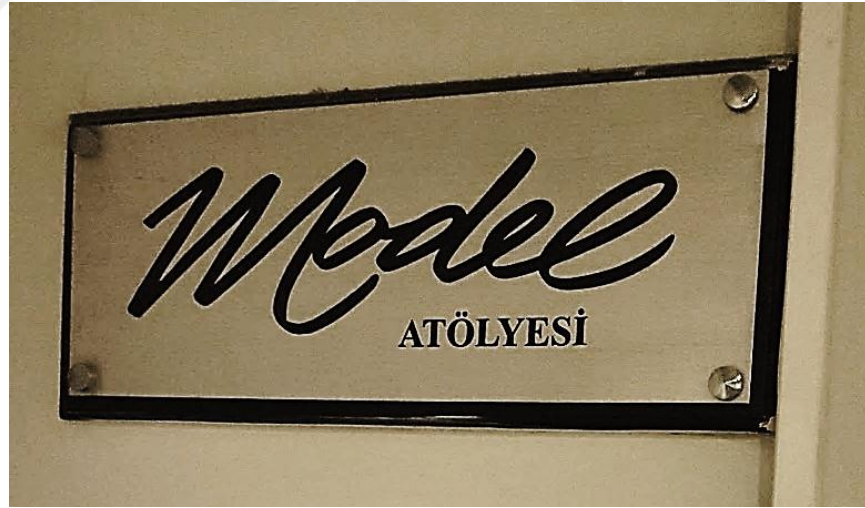
Resim 88: Halis Biçer’in Okan Üniversitesi İçin Yaptığı Kapı Tabelaları

(Bkz.Resim 89) “Arşiv” yazısındaki “A” harfinin alta taşması yazıya değişik bir biçim katmıştır. Yazıya farklı bir kaligrafik değer katmıştır. Köşede harfin dönmesi bir arap harfine benzer. Buna benzer bir başka yapı ise M. Kemal’in latin alfabesini kullanmadan önceki imzasını çağrıştıran resimlerle bağdaşmaktadır.

Resim 89: Halis Biçer Yazı Tasarımı

(Bkz.Resim 90) Çok iyi bir kaligrafi ustası olan sanatçımız, hiçbir eskiz yapmadan çalışma yapması, günümüz sanatçıların workshop yapmasıyla aynıdır. “Model” yazısında farklı karakterler kullanarak estetik bir görünüm sağlanmıştır. Dikdörtgen bir yazı modeli kullanılmıştır. “Model” yazısıyla “Atölye” yazısının bütünlüğü sağlanmıştır. Esnek ve kıvrak hareketler sağlayan harf karakterleri sanki bir dans edasıyla karşımıza çıkmaktadır. Espas ayarları mükemmel kullanılmıştır. Okan Üniversitesi duvarlarını süsleyen bu yazı tasarımları oldukça modernidir.

Resim 90: Halis Biçer Yazı Tasarımı ve Okan Üniversitesi İçin Yaptığı Tabela

(Bkz.Resim 90) Tıpkı “Model” yazısındaki bir yapıya sahiptir. Yazı karakterlerinin mükemmel birleşimi ve estetik değerleri oldukça iyi tasarlanmıştır. Sanatçımızın almış olduğu eğitimde farklı bir fotoğrafçı ve bir ressamın tualine dokunması gibi sanatını burada konuşturduğunu görüyoruz.İşta sanatçılığını bu eskiz ve tabelalar da görmekteyiz.

Resim 91: Halis Biçer, Özgün Yazı Tasarımları ve Okan Üniversitesi İçin Yaptığı Tabela

Resim 92: Halis Biçer Yazı Tasarımı

(Bkz.Resim 92) Üçlü bir kompozisyon oluşturulan bu yazı tasarımında, “O”, “H” ve “B” harflerindeki ara boşluklar estetik bir görünümde. “O” yüksek tutulmuş ve ara boşluğu fazla tutarak espas ayarları mükemmel kullanmıştır. “H” ve “B” arasındaki ara boşluk az tutulmuş ve espas ayarları müthiş bir sanat eserine dönüşmüştür. Muazzam bir yazı karakteri olan “Osman Hamdi Bey” “Konferans Salonu” ile birleştirilerek, izleyiciye bunun tamamını görsel olarak muhteşem bir yapı eşliğinde sunmuştur. Buz pateni yapan bir sporcu gibi düşünün. Pisti çok iyi kullanmıştır. Harflerdeki modernlik ve o kıvraklık adeta dans eder gibi müziğin ritmiyle hareketlenmiştir.

Değerli hocam Rüçhan Keçeci ile bu konu üzerine yaptığımız röportajımızda; *Halis Biçer hocamızın çok değerli bir grafik sanatçısı olduğundan bahsetti. Kendisinin de hocası olan sanatçımızın çok önemli bir kaligrafi ustası olduğunu söyleyerek sözlerine şunları ekledi: Köy enstitülerinden mezun olan hocalar çok donanımlı ve oldukça duyarlı, başarılı kişiler yetişmiştir. Ayrıca mükemmel bir seviyede aldığı eğitimi, sanatı yaşamına çok iyi yansıtmıştır. Bunu da çalışmalarının özgünlüğünden ve anlatmak istediğini karşıya çok mükemmel bir şekilde verdiğini görebiliyoruz. Çok mükemmel bir müzik kulağı vardır. Aynı duyguları çok başarılı şekilde tasarımlarına işlemiştir. Daima yapacağımız çalışmalara getirdiği farklı örnekler gösterip, iyi veya kötü olması önemli değildi, bu yüzden bize yol göstererek doğruyu bulmamızı sağladı. Bu da öğrencide özgüveni artırıyor. Yapılan çalışmaya, yapılan tartışma ve öğretmen gibi konuşmasını sağlıyor. Bizim ufkumuzu açan, göremediklerimizi bize gösteren çok mükemmel bir eğitimci olduğundan bahsetti. Ve ayrıca kendimize ait yazı tasarımları yapmamız için bizi zorlardı. Tabiki bunun meyvelerini şimdi topluyoruz. Bende kendi öğrencilerimde bu yolu izleyerek onları yönlendirmeye çalışıyorum.* (Röportaj;Keçeci, 11/01/2019)

Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü hocamız Rüçhan Keçeci tarafından, Prof. Halis Biçer'in resminin röproduksiyon çalışma örneği öğrencilerimize yaptırılmıştır. Şuanda da Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü duvarında asılı

bir örnek çalışmadır. (Röportaj;Keçeci, 11/01/2019)

(Bkz.Resim 93) Harflerdeki tasarım ve modernlik anlatımı güçlendirmiştir. “Tekstil Baskı” kelimesindeki “L” ve “B” kelimelerindeki espasda bırakmış olduğu boşluğun etkisini izleyiciye bırakmış gibidir. Harflerdeki uyum ve estetik görünüm bütünlük sağlayarak dikdörtgen bir yapı içinde sunulmuştur. “Mehmet Tülek” isminden önce işinin önemi vurgulanarak, kişiyle özdeşleştirilmiş ve vurgulanmıştır. Yapmış olduğu işin okunurluk sağlamasında öndedir. Harfin alta taşması estetik bir değer

kazandırmıştır. Neden teknisyen kelimesi üstte olmuş da diğerlerinde farklı bir biçim oluşturulmuştur? Bu soru sanırım izleyicinin takdirine bırakılmıştır.

Resim 93: Halis Biçer, Özgün Yazı Tasarımları ve Okan Üniversitesi İçin Yaptığı Tabelalar

(Bkz. Resim 94) Adeta müzik ritmiyle hareketlenen, profesyonel bir sanatçının kaleminden taşan modern bir tasarımdır. Almış olduğu eğitimde müthiş bir fotoğraf sanatçısı vizöründen baktığını görürüz. Bir müzisyen edasıyla harflerin ahenkle dans etmesini görürüz. Sanatçının özgün tasarımı olan bu tabelalar, bir müzede sergilenmek üzere koruma altına alınmalıdır, kanısındayım.

Resim 94: Halis Biçer'in Okan Üniversitesi İçin Yaptığı Tabelalar

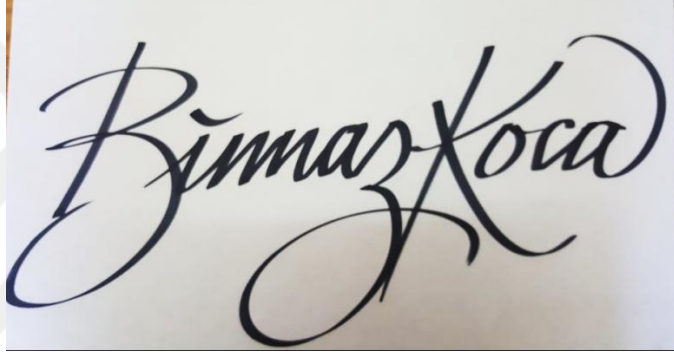
Resim 95: Halis Biçer El Yazısı Tasarımı ve Okan Üniversitesi Kapı Tabelası

Resim 96: Halis Biçer Yazı Tasarımı

Resim 97: Halis Biçer Kendi Adının Yazım Şekilleri

Resim 98: Halis Biçer Serbest Yazı Tasarımları

Resim 99: Halis Biçer Yazı Tasarımı

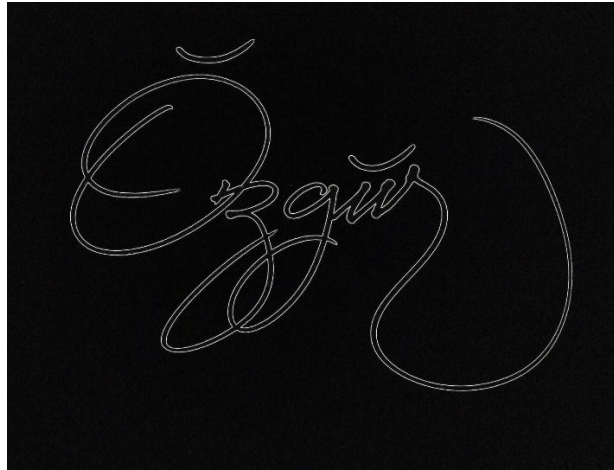
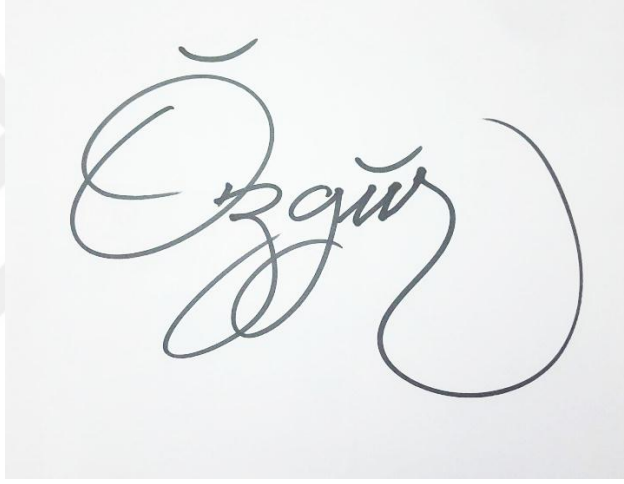
Resim 100: Halis Biçer Türkçede yanlış olarak kullanılan &, and işareti yerine “ve” tasarımı yaparak yazı diline önemli bir katkıda bulunmuştur.

Resim 101: Halis Biçer Özgün Yazı Tasarımı 1x1m Okan Üniversitesi Grafik Tasarım Bölümü Kapısı İçin Yapılan Çalışma ve Effect Etkili Görünümü

Resim 102: Halis Biçer'in El Yazısına Uygulanan Effectli Çalışması, 2018

Resim 103: Halis Biçer'in Son Çalışmalarından Özgün Tasarımlar, 2018

Resim 104: Halis Biçer'in Son Çalışmalarından Özgün Tasarım Örnekleri, 2018

3.5.2. Halis Biçer'in Amblem-Logo-Logotype Tasarımları

Günlük hayatımızda her zaman amblem ve logoyla her yerde karşılaşmaktayız. Çevremizde gördüğümüz her ürün veya tanıtım için üretilmekte olan amblem-logolar kuruluş ve şirketler için vazgeçilmezdir.

Halis Biçer bir grafik sanatçısıdır. Amblem-logo tasarımı, ciddi bir çalışma süreci gerektirir. Amblem ve logolar bir kuruluşun kendini tanıtım sürecinde oldukça önemlidir. Bu yüzden önemle üzerinde durulan bir konudur. Bir amblem üzerinde çalışırken anlatmak istediğiniz konuyu en sade şekilde anlatması gerekir. Çünkü grafik çalışmaları özenli ve itinalı çalışılmalıdır. Anlatacağınız konuyu bazen kelimelere gerek kalmadan da anlatmak gerekir. Halis Biçer'in grafik tasarımlarında şekiller, sözcükler kadar güçlüdür. Amblem ve logolarında biçim ve içeriği ustalıkla buluşturmuştur. Amblem ve logo çalışmaları özgün, anlaşılır ve sade olmalıdır. Yani anlatacağınız konuyu karşı tarafa en iyi şekilde sunmalıdır. Bundan dolayı amblem ve logolar ilgili olduğu ürünü temsil etmeli, dikkat çekici ve sade olmalıdır. Ayrıca yapılan çalışmalar küçültüldüğünde şekil, font ve espas ayarları bozulmayacak şekilde tasarlanmalıdır. Halis Biçer'in amblem-logo tasarımlarındaki tüm özellikleri çağdaş, anlatımı güçlü, kullanışlı ve akılda kalıcı çalışmalar olması nedeniyle dikkat çekicidir.

(Bkz. Resim 105) Sanatçımızın bu tasarımında, iki blok arasında yani deniz ve gökyüzü arasındaki gemiyi anlatmıştır. Açık mavi olarak kullandığı gökyüzü pozitif renklerle güçlülüğü anlatmıştır. Bırakmış olduğu boşluklarla denizi ve gemiyi birbirinden ayırmıştır. "Pendik" yazı tasarımının eğik yazılması kaligrafik bir düzen

oluşturmuştur. “P” harfinin okunurluğu, metal bir tekne edası için çok iyi dinamizm kullanmıştır. Soğuk-sıcak ilişkisiyle ortaya çıkmıştır. “Türkiye Cumhuriyeti” havayı örnek olarak kullanılmıştır. Orta blok olmasına dikkat edilmiştir. Işığın kırılması müthiş bir etki vermiştir. İstanbul ve deniz sevdalısı olarak bunu grafik sanatına çok güzel yansıtmıştır.

Resim 105: Halis Biçer İstanbul Pendik Tersanesi Pul Tasarımı, Amblem ve Logosu

Resim 106: Halis Biçer'in Pul Tasarımları

Resim 107: Halis Biçer Şirket Tasarım Amblem ve Logo Çalışmaları

Resim 108: Halis Biçer Amblem ve Logo Tasarımı

Resim 109: Halis Biçer Firma Tasarımı

Resim 110: Halis Biçer Firma Tasarımı

Resim 111: Halis Biçer Reklam Ajansı Kartvizit Tasarımı

Resim 112: Halis Biçer Kurumsal Kimlik Kartvizit Tasarımı

Resim 113: Halis Biçer Kurumsal Kimlik Kartvizit ve Zarf Tasarımı

Resim 114: Halis Biçer Amblem- Logo Tasarımı

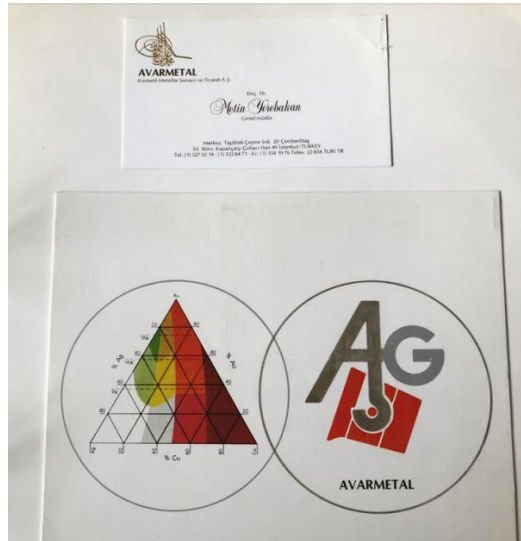
Resim 115: Halis Biçer Tasarım

Resim 116: Halis Biçer Şirket Amblem-Logo Tasarımı

Resim 117: Halis Biçer Firma Tasarımı

Resim 118: Halis Biçer Şirket Tasarımı

Resim 119: Halis Biçer Şirket Tasarımı

Resim 120: Halis Biçer İlaç Kutusu Tasarımı

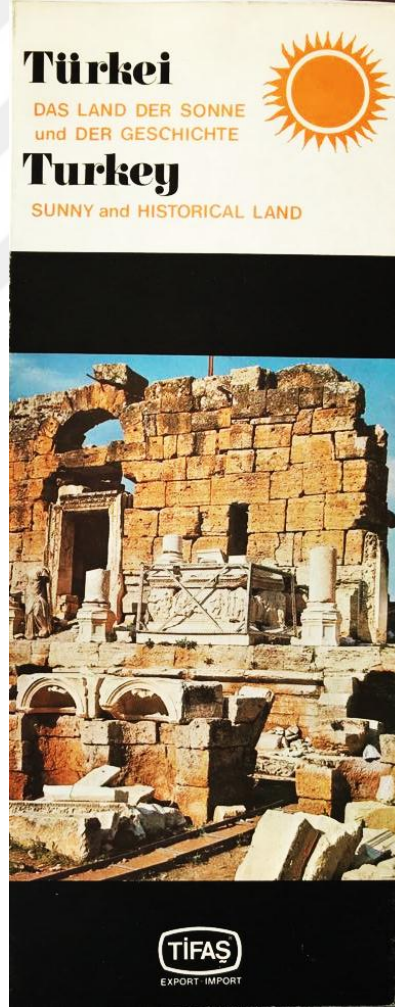
Resim 121: Halis Biçer Amblem- Logo Tasarımı

Resim 122: Halis Biçer Amblem-Logo Tasarımı

Resim 123: Halis Biçer Şirket Amblem-Logo Tasarımı

Resim 124: Halis Biçer Broşür Tasarımı

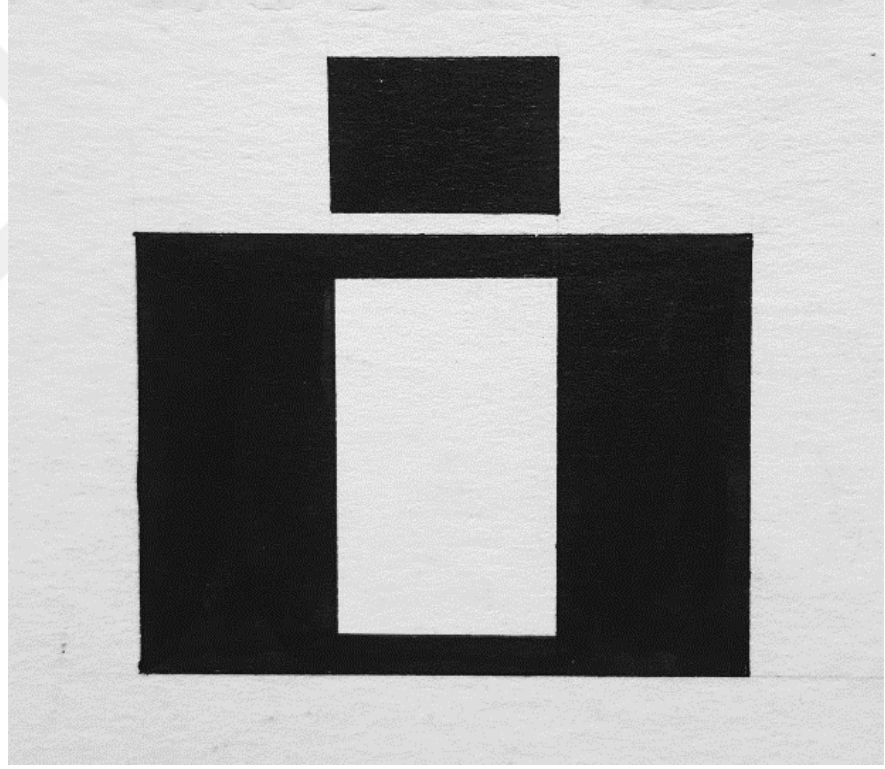
Resim 125: Halis Biçer İnönü Üniversitesi Amblem-Logo Tasarımı

Resim 126: Halis Biçer Tasarım

Resim 127: Halis Biçer Electro-Flex Ticaret Şirketi Amblem-Logo Çalışması

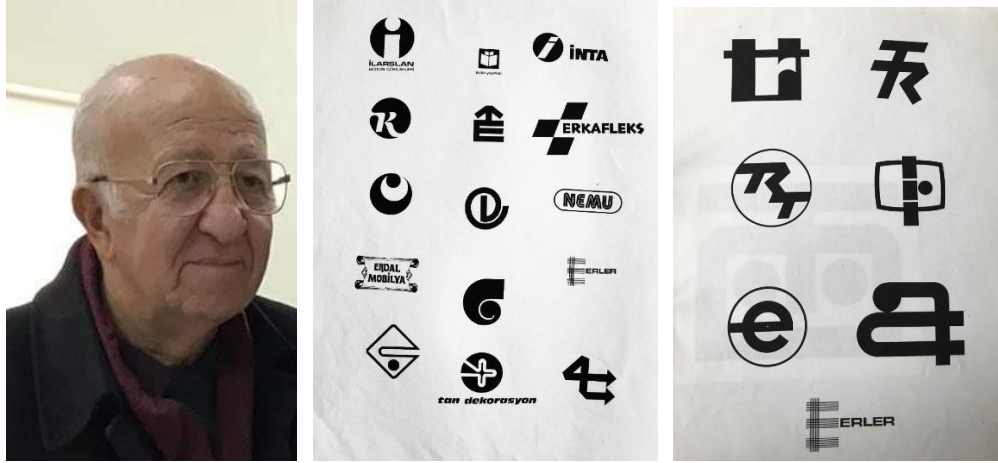
Resim 128: Halis Biçer İstanbul Operası Amblemi

Resim 129: Halis Biçer Amblem-Logo Tasarımı

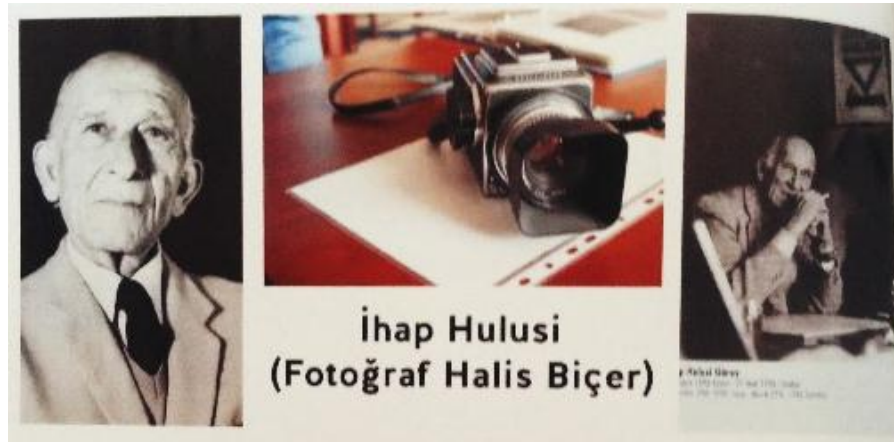
Resim 130: Halis Biçer Şirket Amblem-Logo Tasarımı

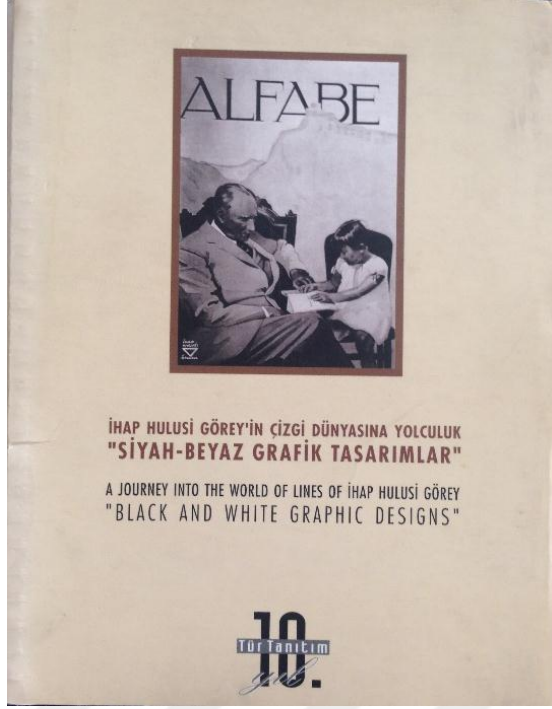
Resim 131: Halis Biçer Amblem, Logo ve Simge Tasarımları

(Bkz.Resim 158) Şirket, kurum, kuruluş ve firma gibi isimlerini taşıyan sözcüğün baş harfinin veya harflerinin kullanıldığı amblem ve logolardır. Kullanılan bu harf ve şekillerin yapısında değişiklikler yapılarak, geometrik formlardan da yararlanılmıştır. Düzenlenen amblem, logo ve logotype'dan dizayn edilen bu harfler dikkat çekici ve akılda kalıcı şekillerde yapmıştır. Tipografik şekilde oluşturulan amblem ve logolar, sadece tek harften oluşmuşsa veya yapılan harf alışılmışın dışında bir forma dönüştürülmek zorundadır. Ayrıca kullanılan bu harflerin alfabedeki harflerden ayrılması ve akılda kalıcı bir özelliğe sahip olmalıdır. Çok fazla harflerin yan yana gelerek oluşturduğu amblem ve logolar da ise en önemli özellik, harflerin birbiriyle ilgili olan espas ayarları, yapısı ve form birleşimi açısından yerinde kullanılmış olması gerekmektedir.

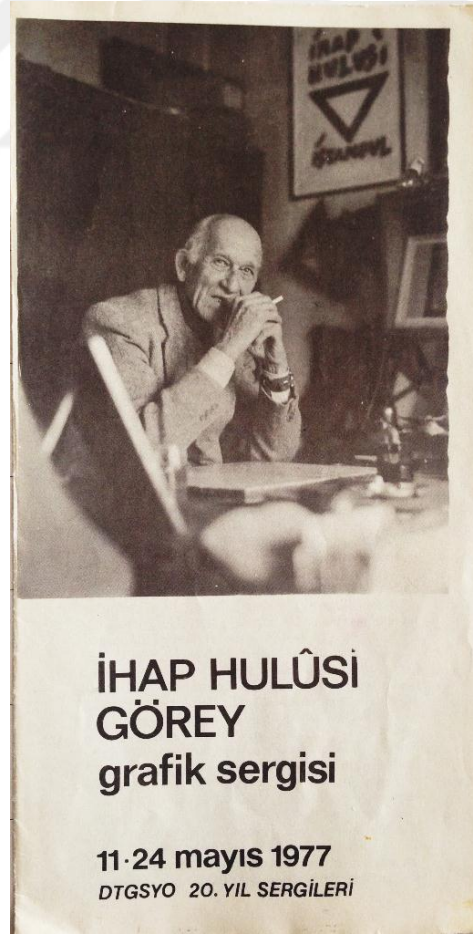
Grafik sanatçımız Halis Biçer hocamızın, İhap Hulusi için yaptığı çekimler, afiş ve broşür tasarımı;

Resim 132: Halis Biçer'in İhap Hulusi İçin Yaptığı Tasarım

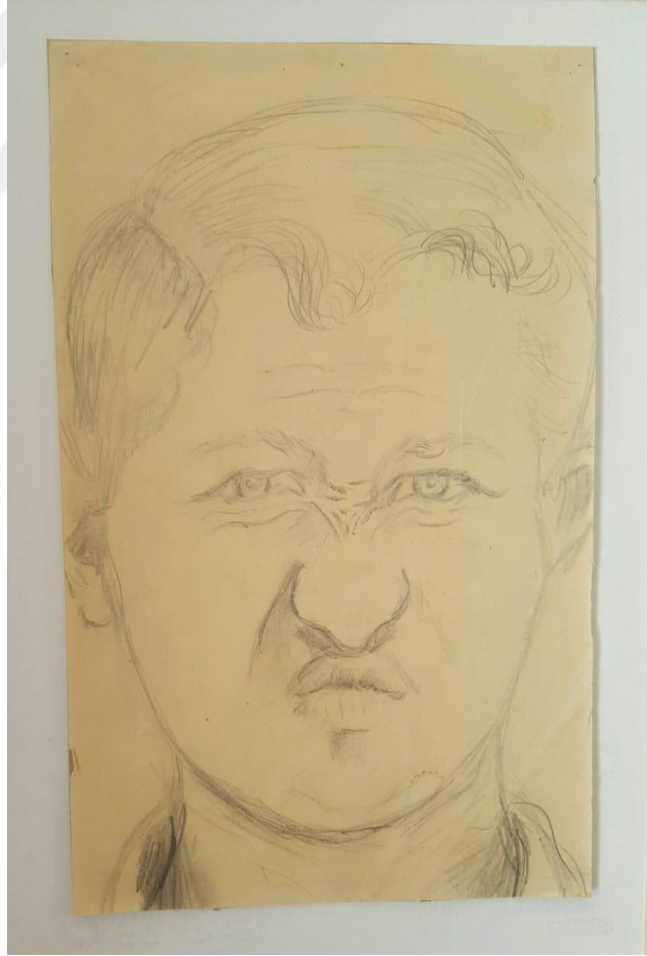
Resim 133: Halis Biçer'in İhâp Hulusî İçin Yapmış Olduğu Tasarım

Resim 134: Halis Biçer Broşür Tasarımı

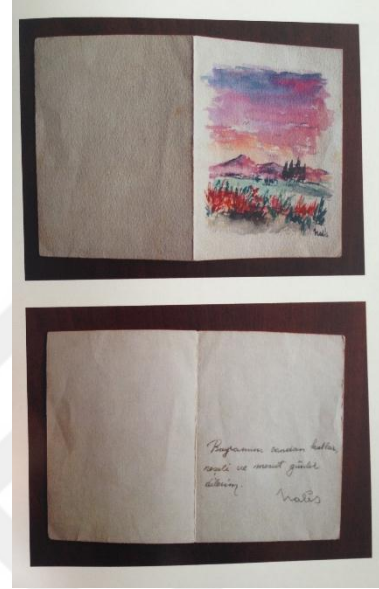
3.5.3 Halis Biçer'in Resim Çalışmaları

Resim sanatı herhangi bir konunun, bir düşüncenin ve bir kavramın çizgilerle, renklerle anlatım biçimidir. Resim duygularımızı anlatmanın en iyi yoludur. Karakalem olsun, suluboya, guaj veya yağlı boya olsun hepsinin verdiği haz, mutluluk ve renk armonisi çok farklıdır. O yüzden yapılan resimler sosyo-ekonomik açıdan, kültürel ve sosyal yapının elverdiği sürede duyguları, düşünceleri bilinçli ve kararlı bir şekilde dile getirmek gerekir. Hocamızın da yapmış olduğu resimler, kendine özgü stiliyle ve belli disiplin çerçevesinde seçtiği anlatım yoludur.. Halis Biçer'in yapmış resimler göz önüne alındığında günün koşullarına göre dikkate alınacak olursa grafik sanatçısı olaran sanatçımız, yapmış olduğu birçok resim ve eserde renk bütünlüğü, tasarlanan konunun soyutlanarak anlam kazanması oldukça dikkat çekicidir. Öğrencilik yıllarında yapmış olduğu portre resim karakalem çalışması olarak oran-orantı ve yalın ayrıntılarıyla çizgi etkileri çok başarılıdır. (Bkz.Resim 135)

Resim 135: Halis Biçer'in 15 Yaşlarında Aynaya Bakarak Yaptığı Portre Resim

(Bkz.Resim 136) Daha sonra hocamız Halis Biçer'in, eşi için yapmış olduğu suluboya resim de, renklerin biraraya gelmesiyle muhteşem bir manzara görüntüsü sağlanmıştır. Sanatçımızın sevmiş olduğu insana duyduğu samimiyetten kullandığı isim imzasını çalışmayla bütünleştirmiştir. Kağıdın beyazını ustalıkla kullanan sanatçı, paspartu boşluğunu muazzam bir şekilde kullanmıştır. Resimdeki renkler oldukça canlı ve birbiriyle uyumludur.

Resim 136: Halis Biçer Eşi İçin Yaptığı Suluboya Resim

(Bkz.Resim 137) Yapılan bu çalışmanın etrafında kontur etkileri vardır. Renkler uyum sağlamış ve ışık-gölge olayı mükemmel kullanılmıştır.

Resim 137: Halis Biçer 1982'de Yaptığı Suluboya Resim

(Bkz.Resim 138) Yatay ve dikeylerin bir arada kullanıldığı, renk uyumundaki açıklık ve koyuluk etkisi çok iyi verilmiştir.

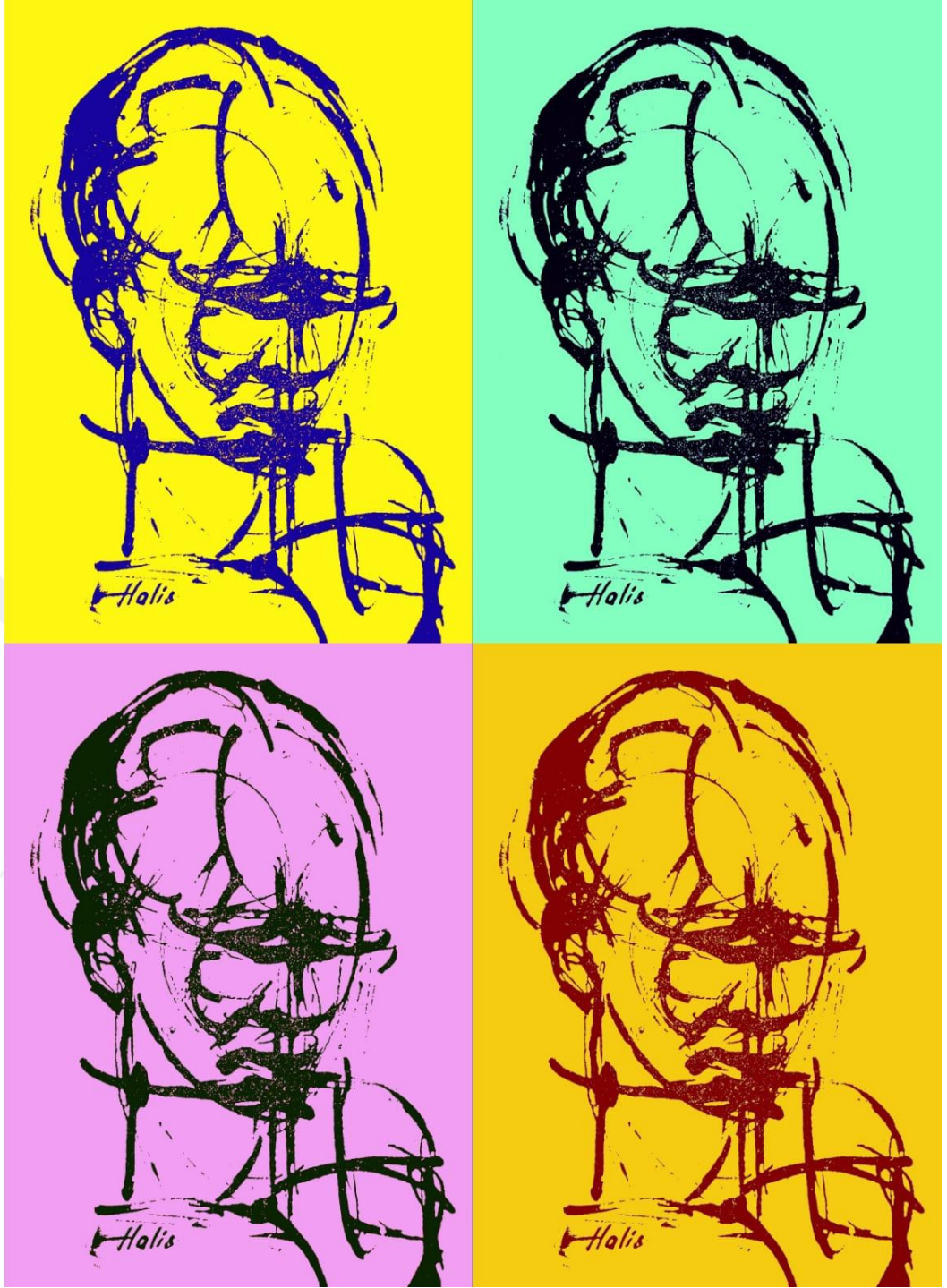

Resim 138: Halis Biçer'in 1989 da Yaptığı Suluboya Resim

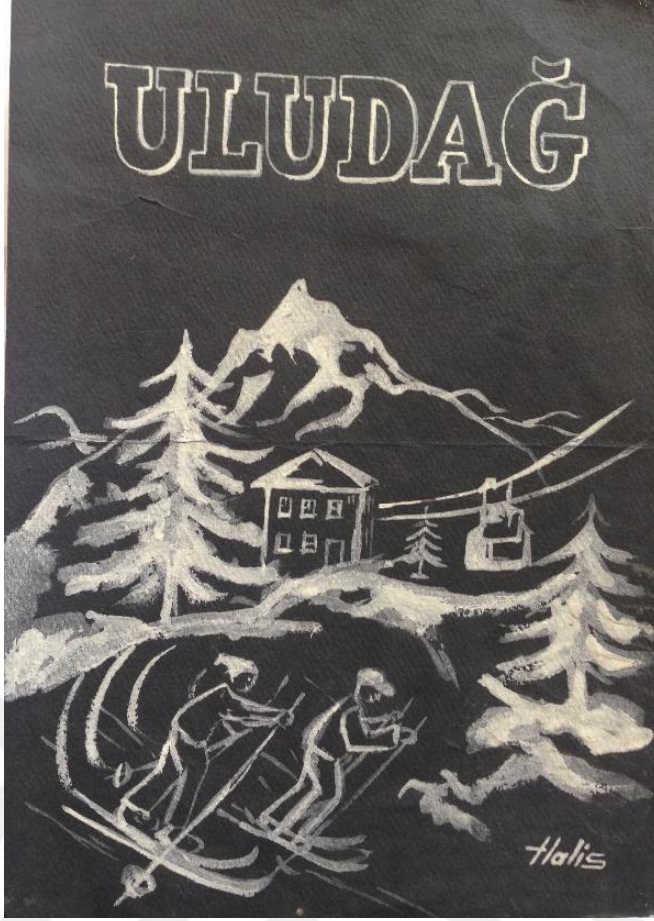
(Bkz.Resim 139) Mürekkebin etkisiyle yapılan portre çalışmasının etkisi mükemmel bir şekilde verilmiştir. Anlatılmak istenen izleyiciye çok estetik bir şekilde sunulmuştur. Fırça darbeleri muazzamdır. Bakıldığında ne olduğu hemen anlaşılan bir resim çalışmasıdır.

Resim 139: Halis Biçer'in Varlık Yayınları İçin Yapmış Olduğu Lavi Çalışması
Bayraklaşan Atatürk Kitabı, 1963

Resim 140: Halis Biçer'in Renkli Fon Kartonu Üzerindeki Lavi Çalışma Örnekleri

Resim 141: Halis Biçer Yazı ve Resim Efektinin Muhteşem Birleşimi

Resim 142: Halis Biçer Ağaç Oyma "Kendi Portresi"

Grafik sanatçısı olan Halis Biçer hocamızın yaptığı yağlıboya tablolarında ki renk geçişlerinin uyumu ve dağılımı muhteşem bir şekilde yansıtılmıştır. Bundan da anlaşılacağı üzere sanatçımız sadece grafik, amblem-logo, yazı, kaligrafi sanatçısı değil, bunun yanında suluboya, yağlıboya, oyma çeşitleri gibi bütün sanat eğitimi üzerine her türlü eğitimi almış bir kişidir. Halis Biçer'in çalışmalarında da görüldüğü üzere, her alanda kendini geliştirmiş, kültürlü ve eğitim düzeyi oldukça yüksek bir kişidir.

Resim 143: Halis Biçer Yağlıboya Tablo

(Bkz.Resim 144)Yapılan bu yağlıboya tablo çalışmasında, sanki Van Gogh'un buğday tablosunda uçuşan kuşları anımsatan renk armonisini görmekteyiz. Soyut bir etkiyle yapılan bu çalışma renk geçişinin mükemmel bir anlatımıdır.

Resim 145: Halis Biçer 1998'de yaptığı Renk Armonisi Yağlıboya Tablosu

(Bkz.Resim 146) Yataylar üzerindeki dikeyler, kaligrafik hareketleri soyut bir biçimde adeta tipografik dengeyi renkli bir biçimde tualde görmekteyiz. Aralardaki kontur etkileri muhteşem görünmektedir.

Resim 146: Halis Biçer Yağlıboya Tablosu

(Bkz.Resim 147) Sanatçımızın yapmış olduğu bu renkli çalışmalar, adeta bir dalganın içinde renkler ahenkle muhteşem birleşim sağlayarak dans ediyor. Renk uyumu mükemmel olup, geçişlerin yumuşak ve estetik açısından göze hoş bir görüntü sağlıyor. Grafik sanatçımız Halis Biçer hocamızın yağlıboya tabloda da çok başarılı olduğunu görüyoruz. Yapılan bu soyut resimdeki tarla etkisi inanılmaz güzeldir. Sanki bir rüzgarın, bir fırtınanın etkisini görürken, bazen bir kadeh etkisi görülür. İnsan figürünü anımsatan yatay ve dikeylerde yapılan yorumlar da her baktıkça değişir.

Resim 147: Halis Biçer Yağlıboya Tablosu

(Bkz.Resim 148) Bir bina etkisini veren bu yağlıboya tabloda yatay ve dikeyler sert kullanılmıştır. Renk uyumu mükemmeldir.

Resim 148: Halis Biçer Yağlıboya Tablosu

Resim 149: Halis Biçer Yağlıboya Tablosu

(Bkz.Resim 150) Sanatçının arayış içinde olduğunu gösteren soyut sanatın güzelliğini gösterir. Tek şablon üzerinde durmadığını hocamızın hangi duygularla yapmış olduğu belli değildir.

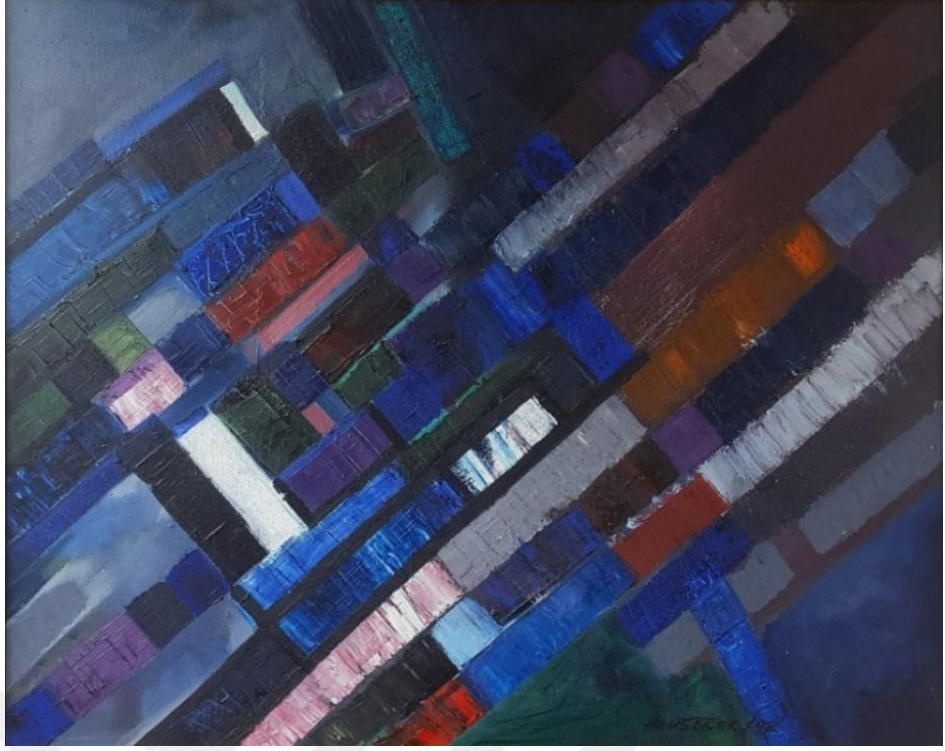

Resim 150: Halis Biçer Yağlıboya Tablosu

(Bkz.Resim 151) Sanatçımız sanki uçaktan tarlaları izleme etkisini vermek istemiştir. Kuşbakışı görüntünün renk geçişi olağanüstüdür.

Resim 151: Halis Biçer, 1991'de Yaptığı Yağlıboya Tablosu

Resim 151: Halis Biçer 1998'de Yaptığı Yağlıboya Tablosu

Resim 152: Halis Biçer Yağlıboya Tablosu

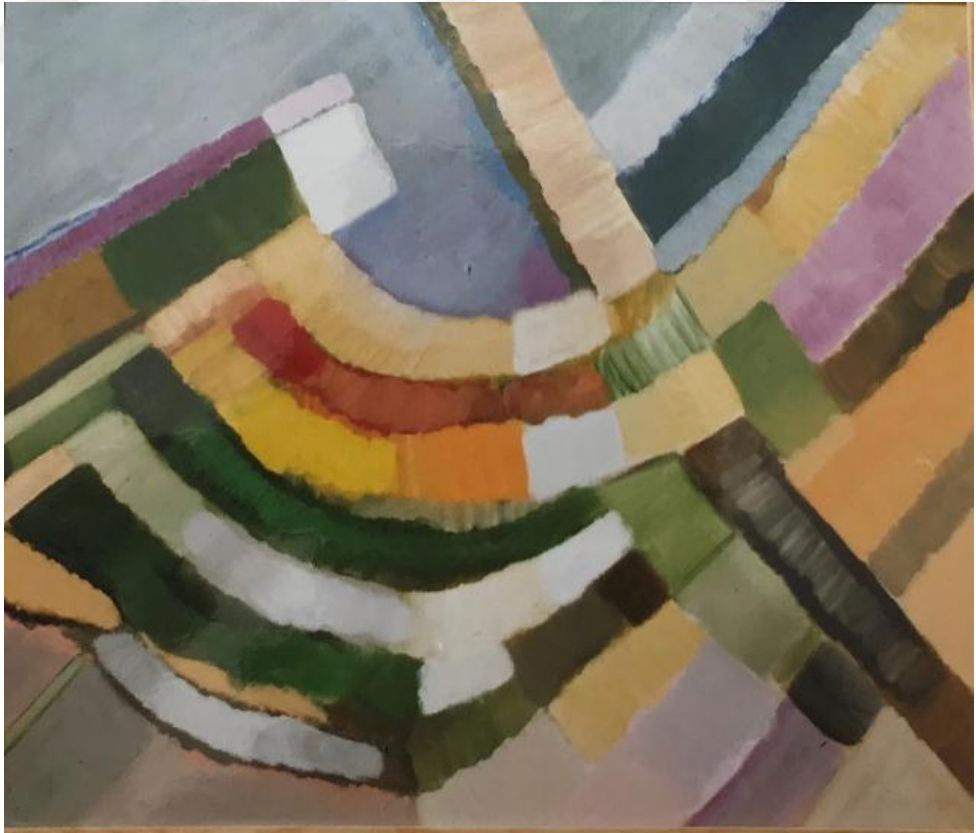
Resim 153: Halis Biçer Yağlıboya Tablosu ve Ayrıntısı

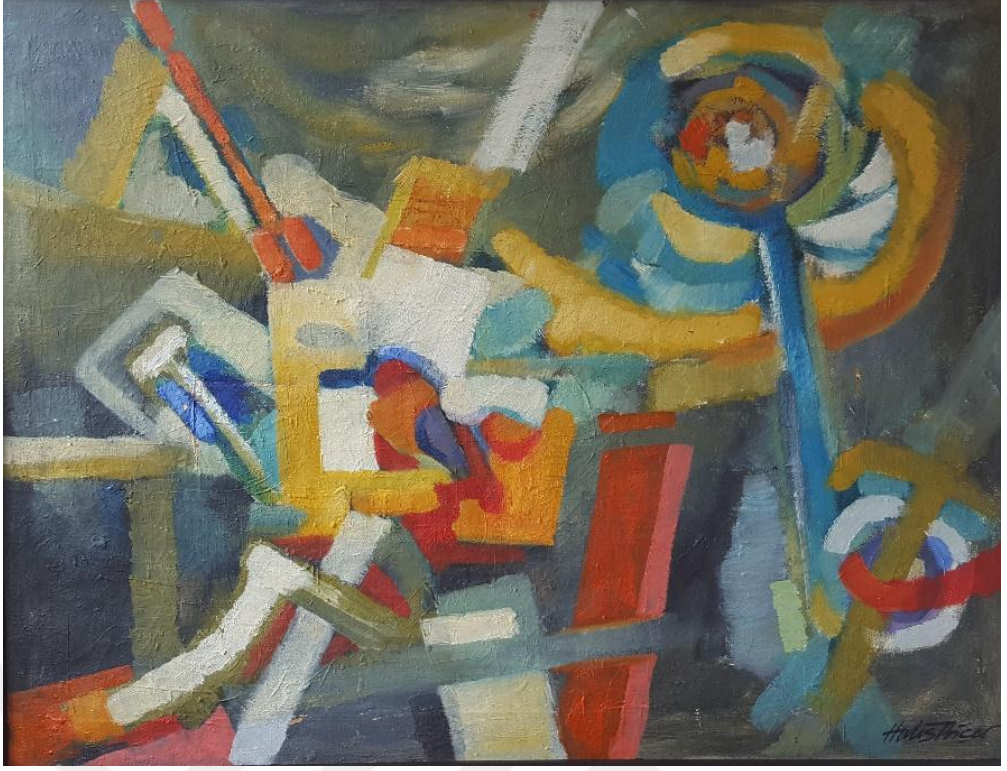
Resim 154: Halis Biçer Yağlıboya Tablosu

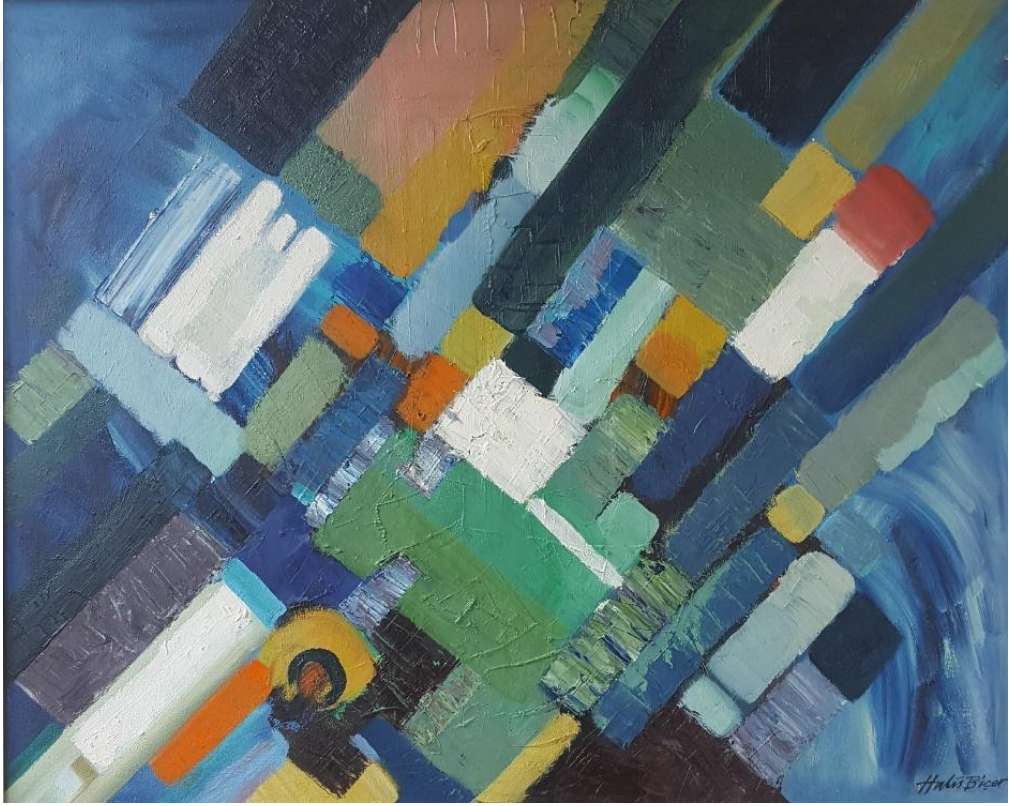
Resim 155: Halis Biçer Yağlıboya Tablosu

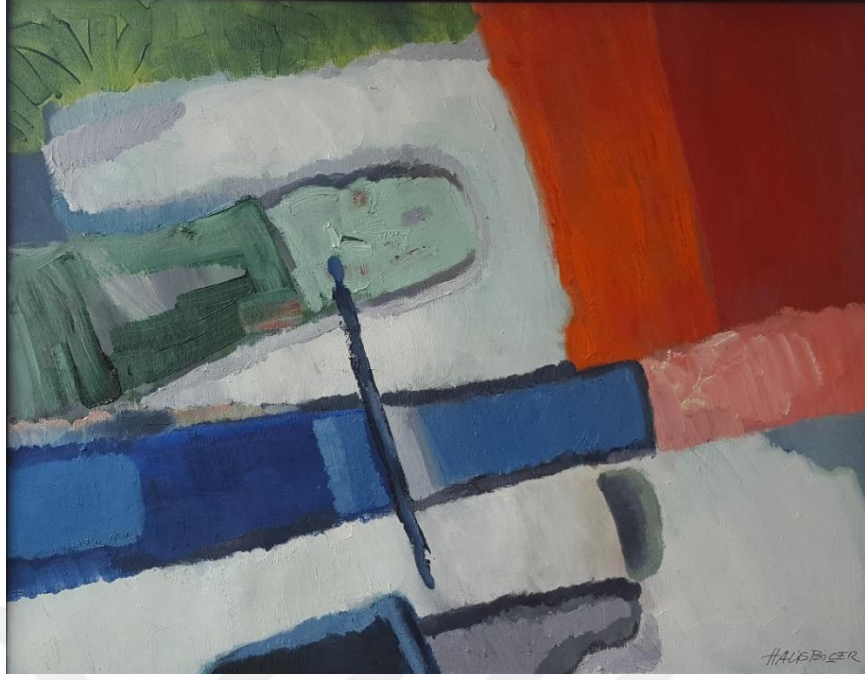
Resim 156: Halis Biçer Yağlıboya Tablosu

Resim 157: Halis Biçer Yağlıboya Tablosu

Resim 158: Halis Biçer Yağlıboya Tablosu

Resim 159: Halis Biçer Yağlıboya Tablosu

3.5.4. Halis Biçer'in Fotoğraf Çekimleri

Halis Biçer'in kendine ait olan bu fotoğraf çekimleri perspektif açıdan ışığı güzel yansıtmıştır. Grafik alanında nitelikli tasarım gücüne sahip olan sanatçının fotoğraf alanında da yaratıcı düşüncüyü ortaya koyduğu gözlemlenmiştir. (Bkz.Resim 160)

Resim 60: Halis Biçer 1958'deki Kendi Fotoğraf Makinası İle İlk Çekimi

Resim 161: Halis Biçer Fotoğraf Çekimi

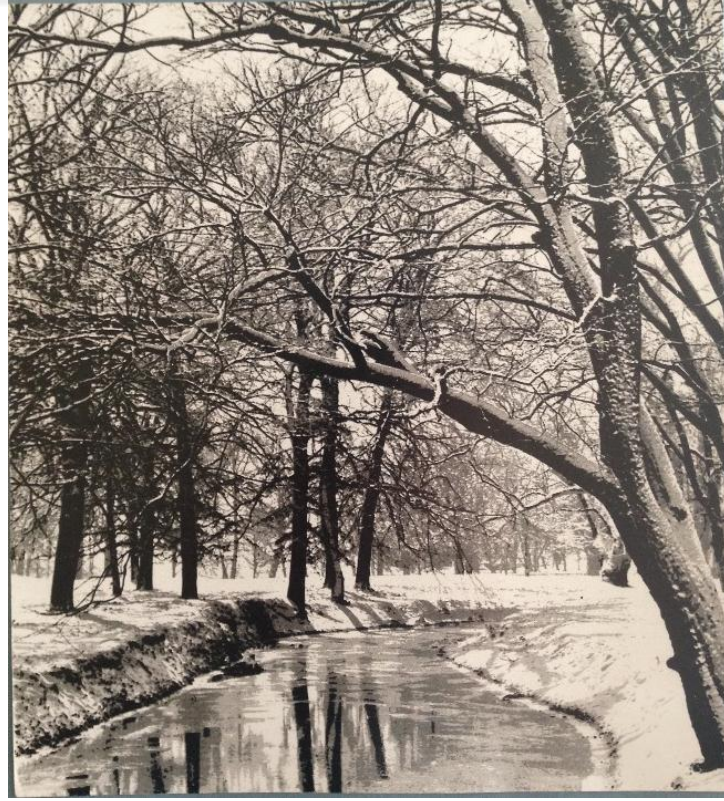

Resim 162: Halis Biçer Ayrıntılı Fotoğraf Çekimi

(Bkz.Resim 163) Uzak-yakın ilişkisi çok iyi yakalanmıştır. Balık tutan insanların denizdeki sandallarla olan kompozisyon dengesi mükemmeldir. Sandalın başında biten kompozisyon ve küreklerin yarım çekilmesi fotoğrafın akışını bozmamıştır.

Resim 163: Halis Biçer Çekimiyle, 1968'de Haliç Fotoğrafi

Resim 164: Halis Biçer Manzara Çekimi

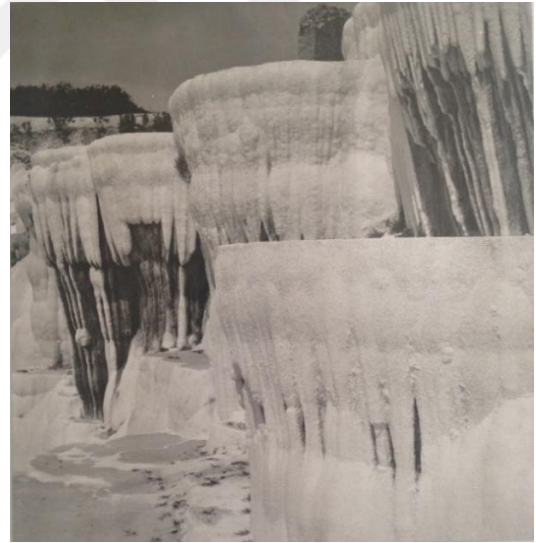
Resim 165: Halis Biçer Ayrıntılı Ağaç Fotoğrafi

Resim 166: Halis Biçer Fotoğraf Çekimi

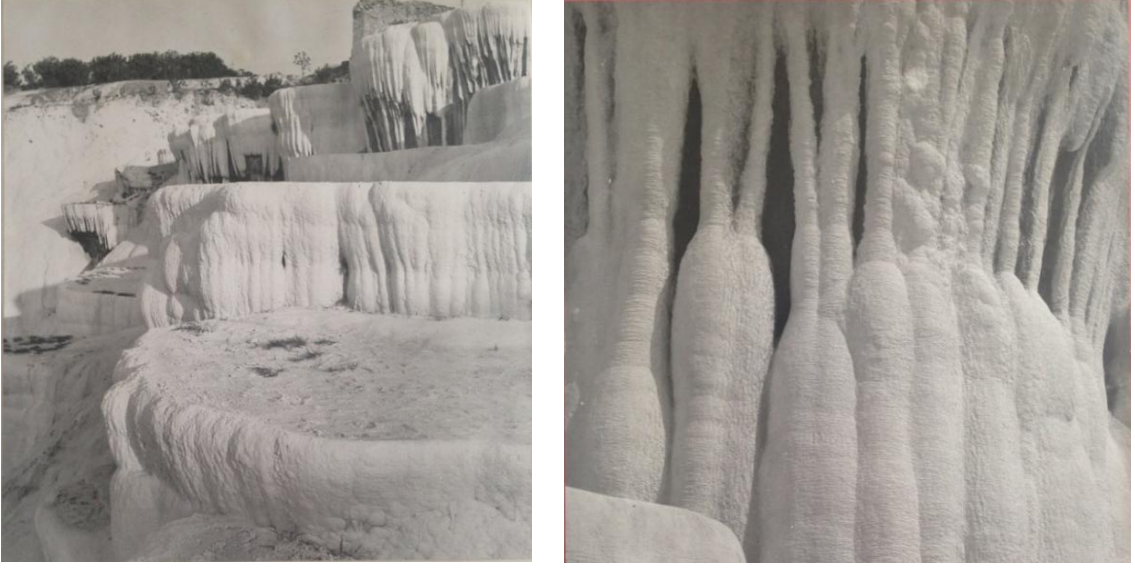

Resim 167: Halis Biçer in Kızının Fotoğraf Çekimi

Resim 168: Halis Biçer Pamukkale Travertenini Fotoğraf Çekimi

(Bkz.Resim 168) Hocamızın en büyük özelliği farklı gözle bakması ve görmesidir. Halis Biçer gözüyle görür. Halis hoca herkesin baktığı açıdan bakma derdi. Sızan şelaleyi herkes görür ve bakar ama farklılığı görmek ve yakalamak usta sanatçıların özelliğidir. Herkes geneli görür, ama sanatçı özeli görür. Sanatçımız fotoğrafta dengeyi iyi kurmuştur. (Röportaj; Keçeci, 11/01/2019)

Resim 169: Halis Biçer Pamukkake Travertenlerinden Fotoğraf Çekimi

Resim 170: Halis Biçer Ayrıntılı Fotoğraf Çekimi

Resim 171: Halis Biçer Ayrıntılı Fotoğraf Çekimi

(Bkz.Resim 172) Sıradan bir yapıyı, modern bir mimari gibi gören sanatçı, postmodern bir mimari gözüyle görmüştür. Işığın yukarıdan gelmesiyle aşağıdan bakılarak dikdörgensel bir yapıyla çekilmiştir. Çalışmanın yatay veya dikey kullanılması, herşeyden önemlisi siyah-beyaz dengesi çok güçlü kurulmuştur.

Resim 172: Halis Biçer Fotoğraf Çekimi

(Bkz.Resim 173) Sanatçımız, bu fotoğraf çekiminde yatay ve dikey kompozisyonları, ışık görüntü netliğini, siyah-beyaz dengesini, renk uyumunu ve hepsinden önemlisi mükemmel bir kompozisyonu yakalamıştır. Tripotu alarak, içerde ışığı kapatıp yağmuru saatlerce izleyen hocamızın, lojmandaki evinin penceresinden Turgut Özal Hastanesinin inşaat yapımını çekmiştir. Şimşeğin düşmesi önemli değil, dikey bir düzlemin yatay bir düzleme düşmesini izlemek çok önemli. Esas önemli olan o dönemde 36'lık çeken fotoğraf makinasıyla anı yakalamaktır. Muhteşem bir görüntü yakalayan sanatçımızın fotoğraf alanında da mükemmel olduğunu görmekteyiz. Hocamız bize daima farklı bir bakış açısı sunardı. Bu arada Ara Güler'in de fotoğraf için söylediği sözleri anmadan geçemeyeceğim. (Röportaj; Keçeci, 11/01/2019)

“En iyi makine en iyi fotoğrafı çekseydi, en iyi daktiloya sahip olan da en iyi romanı yazardı.”(“Sanal”, 10)

Resim 174: Halis Biçer Fotoğraf Çekimi

Resim 175: Halis Biçer Ayrıntılı Fotoğraf Çekimi

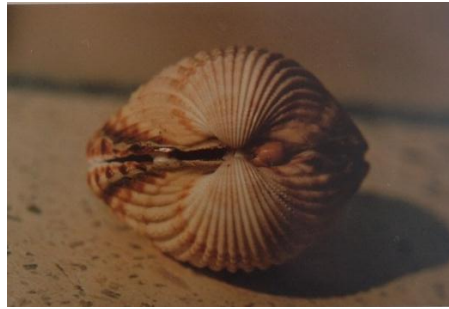

Resim 176: Halis Biçer YaprakFotoğraf Ayrıntısı

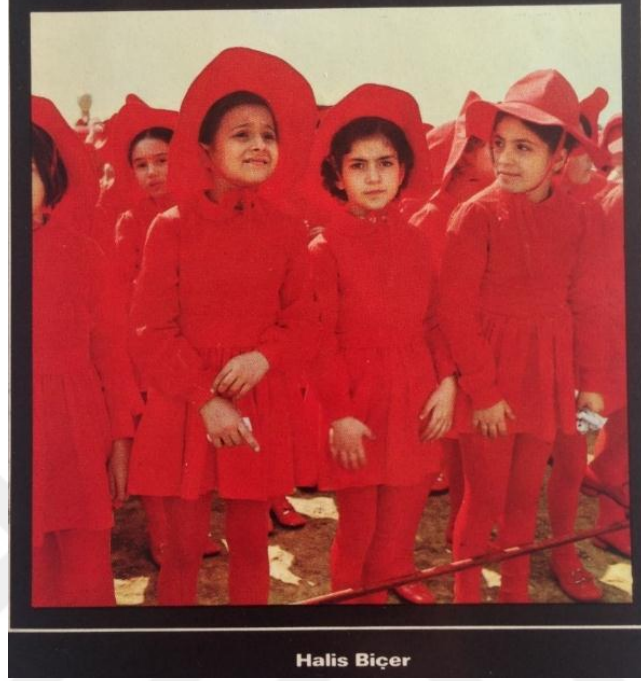
Resim 177: Halis Biçer Karlı Ağaç Dalı Fotoğrafi

(Bkz.Resim 178) Renk uyumu ve ışık dengesi mükemmeldir. Önemli olan farklılığı yakalamaktır. Sanatçımız da fotoğrafta harikalar yaratarak izleyiciye sunmuştur. Farklı bakış açısını yakalayan sanatçımız, deniz kabuğundaki ayrıntıyı çok iyi görselleştirmiştir.

Resim 178: Halis Biçer Deniz Kabuğu Fotoğrafları Çekimi

(Bkz.Resim 179) 23 nisan çocuklarını çok iyi gözlemleyen ve renk bütünlüğünün göze çarpmasıyla, fotoğraf karesindeki hareket profiline perspektifini farklı yansıtmıştır.

Resim 179: Halis Biçer 23 Nisan Çocuk Bayramı Fotoğrafından Bir Ayrıntı

Resim 180: Halis Biçer, Kendi Bahçesinden Fotoğraf Çekimi

Resim 181: Halis Biçer, Kendi Bahçesinden Fotoğraf Çekimleri

(14 Nisan 2018 tarihinde, sanatçının “Yenişehir Mah. Baraj yolu Cad. No:9 Palandöken Sitesi A1 Blok Kat:4 No:17 Ataşehir / İstanbul” adresindeki evinde kendisiyle yaptığımız görüşmeden derlenmiştir.)

SONUÇ

Grafik tasarım sanatının geçmişi binlerce yıl öncesine dayanmaktadır. Mağara resimleri, Sümerler'in kil tabletleri, Mısırlılar'ın papirüslerin yüzeyine yaptığı sembol ve harfler grafik sanatı tarihindeki çalışmalar olarak değerlendirilmektedir.

Avrupa'da matbaacılıkla birlikte 15. ve 16. yüzyıllarda oymabaskı tekniği geliştirilerek, grafik tasarım sanatına önemli örnekler verilmiştir. 17. yüzyılda bakır gravür ve 18. yüzyılın sonunda da taşbaskı (litografi) tekniği geliştirilerek grafik tasarımına yenilikler kazandırılmıştır. Daha sonra renkli taşbaskı geliştirilmiş, afiş ve etiket tasarımları grafik alanında önem kazanmıştır. 19. yüzyılın ortalarında Avrupa'da fotoğraf makinasının kullanılmaya başlaması, grafik tasarım sanatı açısından önemli bir gelişmedir. Bununla birlikte endüstri devrimi ile birlikte farklı alanlar ortaya çıkmıştır. Bu alanda William Morris'in öncüsü olduğu Arts and Crafts sanat akımı doğmuştur. Art Nouveau 1890 - 1910 yılları arasında Avrupa'da ve ABD'de grafik tasarım sanatını etkilemiştir. Grafik tasarımı, radyo ve sinema, 1. Dünya Savaşı yıllarında gelişim göstermiştir.

Bauhaus okulları 1919 yılında Almanya'da sanat ve tasarım alanlarında eğitim vermek amacıyla kurulmuştur. De Stijl 1917'de Hollanda'da, "İsviçre Tasarımı" veya "Uluslararası Tipografik Stil" 1950'lerde İsviçre'de yeni bir tasarım anlayışı oluşturmuştur. Müzik aletleri, motosiklet, otomobil ve kozmetik ürünlerinin tanıtımı yaygınlaşmıştır. Dünya'da 1960'lı yıllarda ekonomik büyüme ve ürün çeşitlenmesinin yanı sıra reklamcılık önem kazanması grafik tasarımın gelişmesinde etkili olmuştur. Aynı yıllardaki önemli gelişmelerden biri de bilgisayar teknolojisinin, grafik tasarımında hızlı bir şekilde kullanılmaya başlanmasıdır. Özellikle kitaplarda sayfa düzeni ve dizgilerin bilgisayarla yapılması grafik tasarım sanatında yeniliklere yol açmıştır. Dünyayı saran iletişim ağı sayesinde, Uzakdoğu Asya ve Ortadoğu'da meydana gelen bir olayın doğrudan Avrupa, Amerika ve Japonya'yı etkilemesi ile kavramsal yenilikler ve görsel buluşlar önem kazanmıştır. Amerikan Pop sanatının kitle iletişim alanlarında ön plana çıkararak sanatçı Andy Warhol, tüm yenilikleri reklamcılıkta kullanan bir sanatçıdır. ABD'li sanatçılar, 1970'li yılların sonlarından itibaren Post-Modernist yaklaşımlar üzerinde etkili olmuştur. Amerikalı grafik tasarımcılar, çalışmalarında Post-Modernist ilkelerini uygulamış ve derinliği ön plana çıkararak fotoğraflar kullanmışlardır.

1980-1990 yıllar arasında grafik ürünleri dijital bilgisayarlar ve lazer teknolojisi ile tasarlanmıştır. Günümüzün grafik ürünlerinde pop sanatı, yeni dışavurumculuk ve post-modernizm gibi birçok değişik stil ve üslubun etkileri görülmektedir. Yaratıcı düşünce, felsefe, bilimsel buluş ve teknolojiler de tasarım tarzlarını oluşturan etkenler arasındadır. Günümüzde film, video ve bilgisayar, grafik tasarımını biçimlendirmektedir. 20. yy da ofset baskının bulunmasıyla, serigrafi geliştirilmiştir.

Osmanlı'da ise M. 1727'de İbrahim Müteferrika tarafından matbaa kurulmuş ve dini olmayan kitaplar basılmıştır. Geç Osmanlı döneminde batı ile gelişen ilişkiler, Cumhuriyetin kurulmasıyla da devam etmiş ve toplumsal düzen zamanla değişmiştir. Ülkemizde matbaacılık alanındaki gelişmelerin en hızlı olduğu dönem 1860'lardır. İlk özel gazete olan Ceride-i Havadis, ilk Osmanlı Türk gazetesi Takvim-i Vekayi ve Tercümal-i Ahval dönemin önemli gazeteleridir.

Grafik sanatında uygulamaların ilk ciddi girişimi, 1909 yılında ‘İlancılık Kollektif Şirketi’nin kurulması olmuştur. Ülkemizde 1923 yılında Cumhuriyet ilan edilmiş ve 1928’de Latin harflerine geçilmiştir. İhap Hulusi Görey, Münif Fehim ve Ali Süavi gibi sanatçılar Cumhuriyet dönemi Türk grafiğine yenilik kazandırmışlardır. Türkiye’de artan üretim, grafik tasarım alanında, Eli Acıman ve arkadaşları Faal Reklâm Ajansını kurmuşlardır. 1940’lı yıllarda ise Koç şirketinin tanıtım çalışmalarını yapmışlardır. Latin harflerine geçilmesiyle değişim yaşanmış, hat sanatında kaligrafi ustaları olan Hattat Hamit Aytac ve sanatçı Emin Barın çalışmalarını sürdürmüştür. Türkiye’de Mithat Özar, Münif Fehim, Atıf Tuna, Selçuk Önal, Mesut Manioğlu, Fikret Akgün, Mengü Ertel ve Yurdaer Altıntaş gibi sanatçılar çalışmalarıyla grafik sanata öncülük etmişlerdir.

Türkiye’de grafik tasarım alanında özellikle 1960’lardan sonra bir ilerleme görülmektedir. Pazarlama ve reklamcılık faaliyetleri hızla gelişerek, duyuru ve tanıtım işlevlerini yürütmek üzere ofset sistemiyle çalışan birçok matbaa kurulmuştur. Afiş, ilan, pano ile gazete ve dergilerdeki reklamlar artmıştır. Daha sonra reklamcılıkta hızlı bir gelişme yaşanmış, duyuru ve tanıtma gereçleri (etiket, ambalaj kağıdı, kutu vb.) artmıştır. Bunların ardından ofset sistemiyle çalışan birçok basımevi kurulmuştur. Kaliteli eleman yetiştirmek için Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu ve Uygulamalı Endüstri Sanatları Yüksek Okulu kurulmuştur. 1971 yılında yeniden açılan ‘‘Uygulamalı Endüstri Okulu’nun, Grafik Sanatlar Bölümü’’, geliştirilerek, çağdaş grafik tasarımcılar yetiştirilmiştir.

1970'lerden sonra ambalaj ve özel şirketlerin lansman çalışmaları grafik tasarım alanlarında yer almıştır. Bu dönemin önemli gelişmelerden birisi de televizyon alanı olmuştur. 60'lı yılların ikinci yarısında Türk Grafik tasarımcılarının kendi meslek örgütlerini oluşturmuşlardır. İstanbul'da 1968 yılında, "Türkiye Grafik Sanatçılar Derneği" kurulmuştur. Dernek, o günlerdeki ilgisizlik ve bilinçsizlik yüzünden 2 yıl sonra kapanmıştır. Grafikerler Meslek Kuruluşu (GMK) grafik tasarımın gelişmesi amacıyla 1978 yılında yeniden kurulmuştur. GMK, 1993 yılından beri Uluslararası Grafik Tasarım Dernekleri Konseyi - Icograda (International Council Of Graphic Design Associations)'nın da üyesidir.

Türk grafik sanatları asıl gelişimini 1980'lerden sonra sağlamıştır. Bu yıllarda, reklam fotoğrafları, yeni baskı teknikleriyle ilanlarda kullanılmıştır. Afişlerde fotoğrafın ağırlık kazanması, reklam fotoğrafçılığının gelişmeye başlamasına yol açmıştır. Türk grafik tasarımı, ancak 1980'lerde Macintosh bilgisayar ile tanışmıştır. Fakat Türk grafik tasarım sanatçılarının, bilgisayarın teknik olanaklarını verimli bir şekilde kullanmaları uzun zaman almıştır. "billboard" denilen reklam levhaları grafik tasarım için yeni bir iş alanı oluşturmuştur. 1980'lerden sonra reklam ajanslarının önem kazanması, dış dünyaya açılmayla gerçekleşmiştir. Böylece birçok ülkede grafik sanatının etkisinin artmasına ve tasarım işleriyle uğraşan grafik tasarım ajanslarının kurulmasına sebep olmuştur. Medya aletleri geliştirilerek, reklam ajanslarının işleri artarak, reklam haricinde tasarım işlerine gereksinim duyulmuştur. 80'li yılların son dönemlerinden itibaren bilgisayarın Türk grafik tasarımında yer almasıyla, grafik üretim teknolojilerinde gözle görülür bir şekilde farklılaşma yaşanmıştır. Ülkemizde ilk kez 1985 yılında büyük boy afişler ve reklam panoları grafik sanatlar için kullanılmıştır. Dönemin grafik ürünlerindeki illüstrasyonlar, airbrush tekniği ile yapılmıştır.

1990'larda Türkiye'de karşılaşılan yabancı şirket markaları, grafik tasarımının önemini artırmıştır. Türkiye'de kurum kimliği çalışmaları bu yıllarda hız kazanmıştır. Böylece tipografi tek başına çalışma alanı olmuştur. Bu dönemdeki tasarımcılar, illüstrasyonda, hikaye anlatımında, animasyonda ve televizyon reklamcılığında bilgisayar kullanımını arttırmıştır. Daha önceleri, el ile çizilen grafik ürünleri bilgisayar programları ile yapılmaya başlanmıştır. Aynı zamanda fotoğraflar üzerinde bilgisayar teknikleri aracılığıyla etkili efektler kullanılmıştır.

Günümüzde, grafik tasarım sanatındaki uygulama alanları gittikçe artmaktadır. Grafiğe olan gereksinim arttıkça, çok sayıda reklam ajansı kurulmuştur. Bilgisayar ve

internetin yaygınlaşması, görsel sanatlarda yeniliklerin kullanılmasına hız kazandırmıştır.

2000'li yıllarda Türkiye'nin sanat ve kültüründeki değişimler, grafik tasarımın modern bir çizgide gelişmesini sağlamıştır. Bu yıllardan itibaren Türk grafik sanatımız Dünya ile yarışır hale gelmiştir. Bilim ve teknolojideki gelişmeler bilgisayarı araç olmaktan çıkarmış, tasarım ve üretimin önemli aracı haline dönüşmüştür.

Ayrıca bu yıllarda, Türkiye'deki sanat eğitiminde de önemli gelişmeler yaşanmıştır. Son yıllarda Ülkemizde üniversitelerin ve buna bağlı olarak da Güzel Sanatlar Fakültelerinde grafik ve endüstri tasarımları bölümlerinin açılması, ayrıca Eğitim Fakültelerinin Resim-İş Öğretmenliği bölümlerinin artması ile bu alanda yetişenlerin sayısı çoğalmıştır. Ayrıca grafik tasarım iletişimdeki yenilikleri de kolaylaştırmış ve görselliğin daha etkili hale gelmesine sebep olmuştur. Dijital çağın yaşandığı günümüzde sanal ortamda gelişen dünyayı izlemek oldukça önemlidir.

Günümüzde Türkiye'deki grafik sanatını uluslararası boyuta taşıyan, başarılı grafik tasarımcılarımızdan öne çıkan isimler vardır. Şükrü Ertürk, Merkez Bankası Banknot Matbaası Gravür atölyesinde, 1977'den 2005 yılına kadar tedavüle çıkan TL banknotları için gravür çalışmaları yapmış; 1990 yılından itibaren 2005 yılına kadar tedavüle çıkan banknotların önyüzünde yer alan Atatürk portrelerinin çelik kalıplar üzerine orijinal gravürlerinin çizimini gerçekleştirmiştir. Bu çalışmaların yanı sıra portre ağırlıklı gravürler ile posta pulları için gravür çalışmaları yapmıştır. 1997 yılında yurt içinde ve yurt dışında açılan ekslibris sergilerine katılmıştır.

Hasip Pektaş, Türkiye'de ekslibris'in tanınması ve yaygınlaşması için çaba harcayan sanatçılarımızdandır. 1996'da ekslibris hakkında bir kitap yazmış ve çalışmaları, Danimarka, Belçika ve İtalya'da ekslibris müzelerine kabul edilmiştir. Zafer Lehimler, ulusal ve uluslararası sanat-tasarım aktivitelerinde yer almış, afiş, kitap, dergi ve sanatsal tasarımlarda öne çıkan isimlerdendir. Beşir Güvener, gerek akademik gerekse reklamcılık kariyerinde kristal elma ödülleri de dahil olmak üzere bir çok tasarım ve reklamcılık ödülü kazanmıştır. 2006 yılında kendi yaratıcılık ofisi olan Refleks'i kurarak, Türkiye reklamcılık sektörünün en prestijli ajanslarından biri haline getirmiştir.

Bu tezde özellikle Prof. Halis Biçer'in yaptığı eserler incelenmiş, kendisiyle görüşülerek çalışmaları ve düşünceleri hakkında sorularımıza cevap alınmıştır. Grafik tasarım sanatçımız Prof. Halis Biçer, 1961 yılında Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'nden

Resim-İş öğretmeni olarak mezun olmuştur. 1981-1982 yıllarında ise, İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu'n da lisansını tamamlamıştır. Beş yıl öğretmenlik yapmıştır. 1966-1970 yıllarında İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu grafik sanatlar bölümünde asistanlık, 1970-1982 yıllarında ise İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu'n da öğretim görevliliği, 1983 yılında Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Anasanat Dalı'nda "Sanatta Yeterlilik" alarak, 05.06.1986'da doçentliğe, 04.07.1989 yılında İnönü Üniversitesi'nde profesörlüğe yükselmiştir. Yıldız Teknik Üniversitesinde beş yıl çalıştıktan sonra 1999 yılında da emekli olmuştur. Emekli olduktan sonra Beykent Üniversitesi, Okan Üniversitesi ve İstanbul Aydın Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinde Grafik Tasarımı ile ilgili dersler de vermiştir. Anlaşılacağı üzere önemli bir sanat eğitimcisi olarak görev yapmıştır.

Prof. Halis Biçer, grafik tasarım, kaligrafi, logotype, fotoğrafçılık, broşür, kitap kapağı, fotoğrafik panolar, gazete ve dergi ilanları tasarımları ile başarılı bir grafik sanatçısıdır. Kaligrafi alanında kendini ispatlayan ve birikimleriyle grafik tasarıma yön veren bir tasarımcıdır. Kaligrafilerinde, biçimsel formları, görselliği ve estetik kombinasyonu çok iyi kullanmıştır. Yazılarındaki espas ayarları ve strüktür (yapı), tipografik açıdan yaptığı düzenlemeler estetik değer taşımaktadır. Prof. Halis Biçer, çalışmalarıyla bizlere ve gelecek nesillere iyi örnekler bırakan önemli bir sanatçısıdır.

Mesleğinde tecrübeli, üretken, yenilikçi, sabırlı, sevgi dolu, ve çağdaş düşüncelere sahiptir. Her zaman yeni biçimler yaratma çabası güden, görsel algıda başarılı bir tasarımcıdır. Grafik alanında yeni şekiller, biçimler üreten önemli kaligrafi sanatçılarımızdandır. Ayrıca düşündüklerini geçmiş kültür birikimleriyle anlamlandırmış ve çalışmalarına yansıtmıştır. Grafik tasarım sanatında özellikle özgünlük ve özgün yaratıcılığın savunucularındandır. Biçer, grafik sanatında taklit ve kopyacılığa karşı çıkan, ulusallık ve evrensellik düzeyinde önemli adımlar atan bir sanat adamıdır. Türk grafik sanatını günümüze taşıyan usta-çırak ilişkisini bizlere öğreten önemli isimlerdendir. Ona göre "İyi bir grafiker olmak için resimden, yazıdan, tasarımdan ve tabii ki görsel algıdan anlamalıdır. Bu işte en iyi olmak için çaba göstermelidir. Aynı zamanda çağdaş, bilgili, geleceğe yönelik etkin ve uygulanabilir bir yaratma çabası olmalıdır." Halis Biçer hocamızın önceliği kendi kültürümüzdür. Köy enstitüsü mezunu olan sanatçımız, kendi kültürünü benimseyerek yola çıkmış, yaptığı çalışmalarda doğallığı ve içtenliği yakalamıştır. Grafik tasarımlarının yanı sıra iyi bir

kaligrafi sanatçısı olarak önemli saygınlık kazanmıştır. Türk grafik sanatının önemini vurgulayarak eğitimini sürdürmüş ve yeni nesillere çok iyi örnekler bırakmıştır. Çalışmalarından yararlanacağımız iyi bir grafiker, iyi bir sanat eğitimci ve çok iyi bir tasarımcıdır. Türk grafik sanatına yenilikler katarak, çağdaşlığı, özgünlüğü ve yaratıcılığı ön planda tutan bir hocamızdır.

Son söz olarak Türk grafik sanatının dünyadaki gelişimi matbaanın bulunuşuyla başlamış, sanat alanında önemli isimler ön plana çıkmıştır. Anadolu'dan ise sanat eğitimi için yurtdışına giden sanatçılarımız yurda döndüklerinde, aldıkları eğitimi en iyi şekilde icra etmişlerdir. Bu nedenle sanatçılarımızın sanat eğitimindeki asıl amacı, tasarım gücüyle bireysel yorum becerisini kazandırmak, farklı düşünceler üretebilmek ve özgünlük konusunda yaratıcı olmaktır. Bu konuda dünyayla yarışır hale gelen ülkemiz grafik konusunda son derece önemli bir konumdadır. İyi işler üreten, yeniliklere açık olan ve özgün tasarımlarda estetik görünümler kazanan grafik tasarımcılara sahiptir. Bunlardan biri de Prof. Halis Biçer olmuştur.

KAYNAKLAR

- Akdenizli, F., (2008), **1960 Sonrası Türk Grafik Tasarımında Ulusal Üslup Sorunsalı**, (Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Sanatta Yeterlilik Tezi), İzmir
- Akçeşme, O., Cabbar, B., (2010), **Türk Grafik Tasarımcıları 6**, Alternatif Yayıncılık, İstanbul
- Armutçu, E., (2006), **Eğitim Fakülteleri Grafik Tasarım Ana Sanat Atölyeleri Ders İçerikleri**, (Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi), İstanbul
- Artut, K., (2004), **Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri**, (3. Baskı), Anı Yayıncılık, Ankara
- Ashier, M., (1991), **Grafik Sanatlar Tarih ve Yorumlar**, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Ana Sanat Dalı Yayınları-2, İstanbul
- Aygenç, E., “Kültür ve Grafik Sanatı”, (4-6 Mayıs 1994), **4. Ulusal Sanat Sempozyumu, Kültürün Gelişiminde Sanatın Öncülüğü**, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları:14, Ankara, s.45-49
- Bayazıt, N., ” Tasarım”, **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, (2. Basım), C.3, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 2008, s.1476-1477
- Bayık, N., (Ocak-Şubat 1985), **Plastik Sanatlar Dergisi**, 1-2, 22, Mimar Sinan Üniversitesi Grafik Ana Sanat Dalı, İstanbul
- Becer, E., (2005), **İletişim ve Grafik Tasarım**, (4. Baskı), Dost Kitabevi Yayınları, Ankara
- Becer, E., (2002), **İletişim ve Grafik Tasarım**, (2. Baskı), Dost Kitabevi Yayınları, Ankara
- Bektaş, D., “Amblem”, **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, (2. Basım), C.1, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 2008, s.88
- Bektaş, D., “Grafik Sanatı”, **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, (2. Basım), C.2, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 2008, s.617
- Bektaş, D., “Grafik Tasarım”, **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, (2. Basım), C.2, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 2008, s.617

- Bektaş, D., “Türkiye’de Grafik Tasarımın Gelişimi”, **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, (2. Basım), C.2, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 2008, s.624
- Bektaş, D., “ Grafik Tasarım”, **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, (2. Basım), C.2, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 2008, s.617-625
- Bektaş, D., (1992), **Çağdaş Grafik Tasarımın Gelişimi**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul
- Bektaş, Dilek (2003), “Cumhuriyet’in İlk Döneminde Grafik Tasarım (1923-1943)”, **Sanat Dünyamız**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, (89), s.195
- Bilgin, H., (1988), “Çağdaş Teknoloji ve Sanat”, **Grafik Sanatlarda Üretim Teknikleri ve Çağdaş Teknoloji**, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları:8, Ankara, s.54
- Bilinmiyor, (2012), T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, **Grafik ve Fotoğraf**, Türk Grafik Sanatı Tarihi, (211GS0127), Ankara
- Bilinmiyor, (2013), T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, **Grafik ve Fotoğraf**, Grafik/Fotoğrafta Güncel Yaklaşımlar, Ankara
- Ceran, S., (2014), **Türk Grafik Sanatı Eğitimine Katkısı Açısından Grafik Sanatçısı Sait Maden’in Sanatı ve Düşünceleri Üzerine Bir Araştırma**, (Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi / Resim - İş Eğitimi, Yüksek Lisans Tezi), Konya, s.15-16-18-40-41
- Çam, A. Tekin, (2006), **Türk Grafik Tasarımcıları-Logo**, Alternatif Yayıncılık, İstanbul
- Çevik, S., (1999), **Siyasal İletişimde Bir Araç: Seçim Afişleri**, *Gazi İletişim*, Sayı:3, Ankara
- Demir, H. “Geçmişten Günümüze Grafik Tasarımın İşlevi ve Başlıca Gelişim Evreleri”, *dergipark.gov.tr/28826* (22.08.2010), İstanbul, (2018), s.60-61
- Dündar, B., (2005), **Matbaanın Bulunuşundan Bu Yana Batıda ve 1970 Sonrası Türkiye’de Grafik Tasarımda Tipografik Dil**, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi), İstanbul
- Ekici, N., (2004), **Grafik Eğitiminde Öğrencilerin Görsel Algı ve Algılama Farklılıklarının Afiş Tasarımları Yoluyla Saptanması**, (Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi), Ankara
- Ertosun, A., (2006), **Türkiye’deki Grafik Sanat Eğitimi İle Amerika’daki Grafik Sanat Eğitiminin Karşılaştırılması**, (Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim

- Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Öğretmenliği Programı, Yüksek Lisans Tezi), İzmir
- Erzen, J.N., “İllüstrasyon”, **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, (2. Basım), C.2, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 2008, s.733
- Güvener, B., (07/02/2019), Röportaj, Reflex Reklam Ajansı, İstanbul
- Keçeci, R., (2019), Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Ana Bilim Dalı’nda Öğretim Görevlisi, Röportaj (11/01/2019)
- Kılıçlıoğlu, S., Araz, N., Devrim H., “Afiş”, **Büyük Lugat ve Ansiklopedi**, 1.cilt, Meydan Yayınevi, İstanbul, (1990), s.104
- Lynton, N., (2004), **Modern Sanatın Öyküsü**, (Ed. Prof. Dr. C. Çapan, Prof. Dr. S. Öziş) (Üçüncü Basım), Remzi Kitabevi, İstanbul
- Maden S., (1989), “Ülkemizde Grafik Sanatının Dünü, Bugünü”, **Türk Grafik Sanatçıları**, (Ed. Y. Altıntaş), Mas Matbaacılık, Grafikerler Meslek Kuruluşu, İstanbul,
- Rona, Z., “Kaligrafi”, **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, (2. Basım), C.2, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 2008, s.810-812
- Selvi, S., “Prehistorik Sanat”, **Sanat Atlası**, Boyut Yayıncılık, İstanbul, 2010, s.38-39
- Tansuğ, S., (2003), **Çağdaş Türk Sanatı**, (6.Basım), Remzi Kitabevi, İstanbul, s.332
- Temel Britannica , (Ed. D. Black, J. M. Cox), **Temel Eğitim ve Kültür Ansiklopedisi 7**, Ana Yayıncılık A.Ş. ve Encyclopoedia Britannica Inc., İstanbul, (1992), s.224
- Tuğal, Sibel A., (2018), **Oluşum Süreci İçinde Dijital Sanat**, Hayalperest Yayınevi, İstanbul
- Tükel, U., “Albrecht Dürer”, **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, (2. Basım), C.1, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 2008, s.434
- Ödekan, A., “Afiş”, **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, (2. Basım), C.1, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 2008, s.38
- Uçar, Tefik, F., (2004), **Görsel İletişim ve Grafik Tasarım**, İnkilap Kitabevi, İstanbul
- Özsezgin, K., (1994), **Türk Plastik Sanatçılar- Ansiklopedik Sözlük**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul
- Yıldırım, M., (Haziran 2012), “Anadolu Meslek Liseleri Grafik Bölümü Öğrencilerinin Eğitim Öğretim Durumları ve Eğitim Öğretimden Beklentileri”, **Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, Cilt: 3 (5)**, s.162-182

Yurdakul, İ., (1989), **Sanat Yazıları III**, *Niçin Yaratıcı Tasarım*, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları:9, Ankara, s.95

İnternet Kaynakları

1. grafiktasarimhakkindahersey.blogspot.com(18.08.2018)
2. <http://www.sanatduvari.com> › Resim › Hat Sanatı › kaligrafi nedir(18.08.2018)
3. gen3.com.tr/tasarim/grafik-tasarim-tarihi.html(20.08.2018)
4. <http://www.grafikerler.org/temel-sanat-egitimi-amp-grafik-tasarim-sanati/37989-dunden-bugune-turk-grafik-tasarim-tarihi-bolum-1-a.html>(18.08.2018)
5. <https://www.frmtr.com> › Genel Kültür › Kültür/Türk Grafik Sanatının Tarihi(22.08.2018)
6. <https://www.frmtr.com/kultur/2711803-turk-grafik-sanatinin-tarihi.html>(22.08.2018)
7. <http://www.grafikerler.org/temel-sanat-egitimi-amp-grafik-tasarim-sanati/37989-dunden-bugune-turk-grafik-tasarim-tarihi-bolum-1-a.html>(25.10.2018)
8. <http://www.gmk.org.tr/tarihce.html>(25.10.2018)
9. <http://www.leblebitozu.com/henri-de-toulouse-lautrecin-hayati-ve-eserleri/>
(27.12.2018)
10. <http://www.sanalbasin.com/ara-gulerin-efsane-sozleri-27431148>(30.11.2018)
11. <http://www.tgdd.org.tr/roportajlar/hocalarin-hocasi-prof-halis-bicerle-ses-getirecek-soylesi-grafik-egitimi-almayan-sanatta-yeterlilik-veya-yuksek-lisans-yapamamasi-gerekir.html>(18.08.2018)
12. <http://gseb.egt.firat.edu.tr/tr/node/168>(11.01.2019)
13. <http://gef-guzelsanatlar-resimis.gazi.edu.tr/posts/view-188547>(11.01.2019)
14. <http://kaligrafitipografi.anadolu.edu.tr/portfolio/zafer-lehimler>(11.01.2019)

EKLER

Ek 1. Orijinallik Raporu

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Nihan Çıplakkılıç
Öğrenci Numarası	161207107
Enstitü Anabilim Dalı	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Programı	İslam Tarihi ve Sanatları(Tezli YL)
Danışmanının Unvanı, Adı-Soyadı	Prof. Dr. İsmail Aytaç
Tez Başlığı (Türkçe)	Cumhuriyet Dönemi Türk Grafik Sanatları Tarihi ve Halis Biçer' in Grafik Çalışmaları

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam ...204..... sayfalık kısmına ilişkin, ...07.../...02.../...2019..... tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % ...27.....'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Yukarıda bilgileri verilen öğrencinin doktora tezi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından belirlenen azami benzerlik oranlarını aşmadığını ve tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Prof. Dr. İsmail AYTAÇ
Danışmanın Adı-Soyadı
(imzası)

Dr. Öğretim Üyesi Hakan ÖZTÜRK
Anabilim Dalı Başkanı V.
(imzası)

Lisansüstü tezler, savunma öncesinde **intihal program raporu** ile birlikte enstitüye teslim edilir.

İntihal raporu ile ilgili olarak etik kurallar dâhilindeki benzerlik oranları ilgili Enstitü Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. (Enstitü Yönetim Kurulu tarafından tezin, intihal kapsamı dışında değerlendirilmesi için TURNITIN'den alınan raporda "benzerlik oranı"nın, "alıntılar hariç" en fazla %10, "alıntılar dâhil" % 30'u geçmemesi şeklinde kabul edilmiştir).

Ek 2. Sanat Eğitiminin Geleceği

(Halis Biçer, Sanat Eğitiminin Geleceği, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitim Bilimleri Birinci Ulusal Kongresi, (24-28 Eylül 1990), Ankara: Milli Eğitim Basım Evi, 1993, s.255)

“ Sanat eğitiminin geleceğinin amacı, eğitim sistemi içerisinde, her basamakta sistemli olarak bireye sanatsal görüş kazandırmak, sanat dallarından herhangi birine ilgi duyan veya yönelen yeteneklilere, çağdaş yöntemlerle eğiterek topluma kişilikli sanatçılar yetiştirmektir.

Sanat Eğitimi, toplumun yaratıcı gücünü geliştirerek, o ülkenin sanat yapıtlarının çağdaş olmasını sağlar. Ortaya konan sanat eserleri, (Resim, heykel, grafik ürünler, mimarlık yapıları, endüstri ürünleri tasarımları) o ülkede iyi yetişmiş, çağdaş bir eğitimden geçirilmiş sanatçılarca gerçekleştirilir. Sanat evrenseldir ve uluslararası ortak bir dildir. Ancak bu eserler o toplumun karakteristik özelliklerini de yansıtırlar. Ve o toplumun malıdır. O ülkede uygulanan eğitimin düzeyi de sanat yapıtlarına yansır.

Endüstrileşme süreci içerisinde, sanat dalları, beliren gereksinimler doğrultusunda artmaktadır. Artan sanat dallarına uygun düzeyli bir sanat eğitimi yöntemi uygulamak zorundayız. “Resim-İş Dersi”, “Resim-İş Eğitimi Bölümü” gibi adlandırmalar çağımızda çok hafif kalmaktadır. Üniversitelerde Güzel Sanatlar Eğitimi, ortaöğretimde “Sanat Eğitimi Dersi” demek daha uygun olacaktır.

Elektronik çağı diye nitelendirebileceğiniz çağımıza ülke olarak ayak uydurabilmemiz için özgür bir ortamda, bilimin ve tekniğin desteğiyle çağdaş bir sanat eğitimi sistemi uygulamak zorundayız. Bu konuda üniversitelerimizde ve öteki eğitim kurumlarında gerekli önlemler alma zamanı gelip geçmektedir.

Gelişmiş toplumlarda, sanat eğitiminin herkese, küçük yaşlardan başlayarak, yetişkinlere kadar sürekli olarak verilmekte olduğunu görüyoruz. Bu süreklilik, eğitim politikaları ile önceden saptanmakta, çağdaş teknolojik ve endüstriyel gelişmeler, çağdaş gereksinimler gereği, sanat dallarının da yeni, çağdaş yöntemlerle öğretilmesine özen gösterilmektedir. Sanat bir etkileşimdir. Temelleri sağlam atılmış bir eğitim sistemi mevcutsa, yeni kuşakların bu gelişme ve değişmelere ayak uydurmaları, eski yapıların üzerine bir şeyler koymaları daha kolay olmaktadır. Teknolojideki hızlı gelişmeler sonucunda toplumlararası iletişim artmaktadır. Ancak ülkelerin veya toplumları oluşturan bireylerin ekonomik durumları, sanatın gerekliliği üzerinde etkiler

yaratmaktadır. Demek ki insanların sanatı düşünebilmesi, ona yönelmesi, gereksinim duyması, bireyin ekonomik sorunlarının çözümlenmesine bağlıdır.

Sanat eğitiminin öteki bilim dalları, inançlar ve kültürel düzey ile de ilişkisi vardır. Sanat özgür düşüncenin ürünüdür. Geri düşünce ve bağınazlık ortamında sanat gelişemez, ürün veremez. Ürün verse de, ortaya konan ürünlerin sanat değeri ve çağdaşlığı tartışma götürür. Sanat eğitiminin çağdaş olmasını sağlayan en önemli unsurlardan birisi kültürdür. Sanat eğitimcisinin kültür düzeyi, eğitim politikalarını saptayanların kültür düzeyi, toplumu yönetenlerin kültür düzeyi, parti liderlerinin kültür düzeyi, milletvekillerinin kültür düzeyi ve de seçmenlerin kültür düzeyi sonuca etki etmektedir. Doğaldır ki en önemlisi, eğitimcilerin eğitilmesinde izlenen yollar ve eğitim politikalarıdır. Sanat eğitimcisinin eğitimi üzerinde önemle durulması gereken bir konudur. Eğitim politikası içinde sanat eğitiminin nasıl ve ne ölçüde yer almış olduğu önemlidir. Şimdi ülkemizde uygulanan eğitim sistemi içinde, sanat eğitiminin konumunu ele alalım. Şimdiye kadar izlenen eğitim politikalarını kıyasıya eleştirmenin bizleri bir yere vardıracağını sanmakla birlikte yapılan yanlışlıkları ortaya dökmek olumlu adımlar atmaya amaçlamak, yanlışlıkları yinelememek, çağdaş eğitimi her kesimde egemen kılmaya çalışmak amacıyla olmalıyız. Şurası bir gerçektir ki, geçmişte örneğin, 1940-1960'lı yıllarda, o döneme göre uygulanan eğitim ve öğretim programları ile öğretmen yetiştiren kurumlarda bir ciddiyet görüyoruz. Bu ciddi programlarda yer alan sanat eğitimi (Resim, İş ve yazı) derslerinin saatleri haftada toplam 6-7 'dir. Sınıflarda öğrenci sayıları idealin biraz üstünde, resim atölyeleri, iş atölyeleri ve bu atölyelerde araç-gereç var. Üstelik idealist ve iyi yetiştirilmiş öğretmenler görev yapıyor bu atölye ve işliklerde. Tüm yöneticiler ve öğretmenler bu konuda da çok duyarlı. Okul müdürleri şimdi olduğu gibi eğitimden anlamayanlar veya çağdaş eğitime inanmayanlar arasından atanmıyorlar. (Yetkin ve inançlı okul müdürlerini bu nitelendirmemin dışında tutuyorum.) Politikacıların eğitim kurumlarına baskıları daha azdı. Köy Enstitüleri yeni bir heyecan ve yeni bir ruhla, Türkiye'nin ulusal eğitimine biçim vermek için yola çıkmış, ellili yıllara varamadan kapatılmıştır. Ancak Türkiye'nin 13 yerinde açılan bu eğitim kurumlarından eğitimci, sağlıkçı, sosyolog, ruhbilimci, ressam, müzisyen, yazar ve çizerler çıkmıştır. Üretime yönelik insanlar yetiştirmek amaç edinilmiş bu eğitim kurumlarında. Nüfusun % 80'inin yaşadığı köylerdeki çocuk ve gençlere eğitim yapma olanağı tanınmış oluyordu. (Köy Enstitülerine % 75 köy çocukları, % 25 kent çocukları alınmıyordu.) Gelecek kuşaklara eğitim verecek eğitimciler, sağlıkçılar, bu kurumlardan

mezun olduktan sonra yurt düzeyine yayılıyorlar, yeni bir ruh ve heyecanla görev yapıyorlar. Daha sonra politik nedenler ileri sürülerek bu kurumları açanlar tarafından, İlköğretmen Okulları olarak öğretime devam ediyorlar. Köy Enstitülerinin ciddiliği ve ruhu bir süre daha bu kurumlarda sürüyor. Köy Enstitüleri ve İlköğretmen Okullarında her konuda, özellikle sanat dallarında yetenekli öğretmen adaylarına olanaklar tanınıyor, çok iyi yetişmeleri için eldeki olanaklar önlerine seriliyor. Resim atölyeleri, işlikler, müzik salonları, spor salonları ve sahalar sürekli açık tutularak, yatılı olarak okuyan öğrenciler, lojmanlarda oturan öğretmenlerinin denetiminde ki-onlar da bizzat konularının uzmanları idiler-çalışmaları sürdürürlerdi. Sergiler, konserler, yarışmalar düzenlenir, kentlerdeki etkinlikler hiç kaçırılmazdı. Oralardaki etkinlikler topluca değerlendirilir, sonuçlar çıkartılırdı. Böylece her konuda etkileşim sağlanırdı. Böylesine yoğun çalışmalar, denemeler yapan yetenekli öğrenciler temel bir sanat eğitiminden geçerek, isteyenler yükseköğretim kurumlarındaki Resim-İş Öğretmenliği eğitimi veren bölümlere sınavla girerlerdi. Müzik ve Beden Eğitimi Bölümleri de bu kaynaktan beslenirlerdi. Sonuçta bu yükseköğretim kurumlarını bitiren Sanat Eğitimsicileri mesleğini, branşını, çocuğu, sanat seven, uygulayan, uzman kişilerdi. Daha sonra görev aldıkları ortaöğretim okullarında sanat derslerini yürütürken boş zamanlarda da yetenekli öğrencilerin çalışmalarına destek olurlardı. Özellikle yatılı öğretmen okullarında yapılan bu etkin ve yoğun çalışmalar, lise ve dengi okullarda da atölye olanakları, ders saatlerinin miktarı aynı olmamakla birlikte sanat çalışmaları daha az yapılmaktaydı. O yıllarda birkaç öğretmen okulunda “Resim Seminerleri” adı altında, sanat dersleri ağırlıklı olarak öğretim yapılıyordu. Yine başlarda Resim-İş öğretmenlerini yetiştiren tek yükseköğretim kurumu olarak Gazi Eğitim Enstitüsü, Resim-İş Bölümü idi. Ancak İst. Devlet Güzel Sanatlar Akademisi’ni bitiren istekli kişilere de Resim-İş Öğretmenliği görevi verilmekteydi. Şu andaki sanat ortamını, sanatçılar topluluğunu oluşturan sanatçılarımızın çoğu, bu iki kurumda yetişmiş eğitimciler tarafından yetiştirilmişlerdir.

1957 yılında İstanbul’da yeni bir okul açılıyor. Örneği Almanya’da Werkkunstschule adı altında öğretim yapan kurum idi. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından açılan bu okulun adı, Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu’dur. Ülkemiz endüstrisi ve el sanatlarının gereksinim duyduğu, mesleğinin madde ve tekniklerini bilen yaratıcı sanatçılar yetiştirmek amacıyla öğretime başlayan okul, kuruluşundan bu yana yaratıcı (kreatör) meslek elemanları yetiştirme konusunda önemli denemeler

yapmış ve gelişmeler sağlamıştır. Dekoratif Resim, Grafik Sanatlar, Tekstil Sanatları, Seramik Sanatlar, Mobilya-İç mimarlık, gibi bölümlerden oluşuyordu. Yönetimindeki demokratik işleyişi, kendi programlarını hemen iyileştirebilme özelliği ile özgün bir kurumdu. Türkiye endüstrisine, büyük yapılara, yayınlara, yani basım endüstrisine, resim ve heykel sanatına, tekstil ve seramik ürünlerine zevk, çağdaş görünüm kazandırmış tasarımcılar (dizayner) yetiştirmiştir. Şu anda da Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi olarak sanat eğitimine devam etmektedir.

Mimar Sinan Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi adını alan, eski Devlet Güzel Sanatlar Akademisi de hem akademik hem de uygulamalı sanatlar dallarında etkin eğitimini sürdürmektedir. Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümlerinin benzerleri, programlarında değişiklikler yapılarak değişik illerde açılmışlar ve sanat eğitimcileri yetiştirme görevini üstlenmişlerdir.

2547 Sayılı Yasa ile Üniversitelerimizin Eğitim Fakültelerinin birer bölümü olarak görevlerini sürdürmektedirler. Resim-İş Eğitimi Bölümülerinde Güzel Sanatlar dersleri yanında, pedagojik formasyon dersleri okutulmaktadır.

İsteğe bağlı olarak, zaman zaman, Güzel Sanatlar Akademisi, Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu ve Güzel Sanatlar Fakültelerini bitirenler, Eğitim Fakültelerinin açmış oldukları “Pedagojik Formasyon” programlarına katılarak, ortaöğretimde görev alabilmektedirler.

Eğitim Enstitüleri ve daha sonra Yüksek Öğretmen Okulları'nın Resim-İş Bölümleri'ne (1980 öncesi) bilinen dönemlerde, siyasi baskılar artmış, çeşitli olaylar olmuş, verimsiz, sonuçsuz yıllar birbirini izlemiştir. Bir-iki aylık sözde eğitimden sonra diplomalar dağıtılmıştır. Takdir edilecektir ki, iyi yetişmemiş, resim veya tasarım yapmamış, deneyimsiz, üstelik tam bir pedagojik formasyon alamamış kişilere öğretmen, eğitimci ve de sanat eğitimcisi hiç denemez. O dönemlerden başlayarak günümüze dek süregelen eğitimdeki geri gidiş, kalabalık sınıflar, yetersiz eğitim kadrosu, gençleri mesleğe yönelten teknik okullar yerine bol bol lise, İmam-hatip Liselerinin açılması, öğretmen okullarının, öğretmen lisesine dönüştürülmesi, özel okullara ağırlık verilmesi, özel dersanelerin yaygınlaştırılması, gençleri ülkemizde yalnızca doktora, mühendise, avukata, ekonomiste gereksinim varmış gibi koşullandırmalara varan yanlışlıklar sürüp gitmektedir. Eğitimden sorumlu olan biz eğitimciler, sık sık ve üzülererek “Eğitimde 20-30 yıl önce daha iyiydik.” demektediriz. Bu yakınmalarımızın anlamı şudur: Biz gelişmiş ülkelerden en az elli yıl daha gerilerdeyiz.

Altmış, yetmiş kişilik sınıflarda, üç kişinin bir sırada oturduğu, ikili öğretim yapan okullarda, resim ve iş atölyelerinin çoğunun sınıfa dönüştürüldüğü ortamlarda geleceğin sanatçılarını yetiştirmeye olanak yoktur. Üç kişinin oturduğu dar sıralar üzerinde, küçük boyuttaki resim defteri sayfalarının boyutları ile, onun üzerine zorunlu olarak bir şeyler yapmaya uğraşan çocuklarımızın kişilikleri arasında doğru bir orantı var demektir. Ortaöğretimdeki Resim-İş Dersleri saatlerinin az olması yanında, öğretim programlarının içeriği incelendiğinde hiç de çağdaş programlar olduğu söylenemez. Yirmibeş yıl önce, ortaöğretimde görev yaparken uygulamak istemediğim programların şimdilerde de pek farklı olmadıklarını gözlemlemiş bulunuyorum. Durum böyle iken, kendi çabalarıyla, sanatçı kişiliği olan resim öğretmenlerinin özendirmesiyle, çocuğunun yetenekli olduğunu bilen, sanatı seven ailelerin destekleriyle kendilerini yetiştirmeye çalışan gençler, üniversitelerimizin Güzel Sanatlar Fakültelerine veya Eğitim Fakültelerinin Resim-İş Eğitim Bölümlerine başvurumaktadırlar. Giriş sınavlarına başvuranların çoğunluğu ise, sanatsal çalışma yapmamış, şöyle böyle yapmaya çalışmış, üniversitelerin öteki bölümlerine girememiş olanlar oluşturmaktadırlar. Binlerce gencin başvurduğu yetenek sınavlarında kontenjanları doldurmakta güçlük çekmekteyiz. 1977'lere kadar yaptığımız sınavlarda, yeteneklilerin oranı daha yüksekti.

Sanat çalışmaları, denemele, özgür bir ortamda özgürce, bilinçli, büyük boyutlu malzemeler üzerine, bol boya ile yapılmadığı sürece, özgür düşünceli, kişilikli, kültürlü, çağdaş kafaya sahip, sanatla bizzat uğraşmasa bile onu değerlendirmeyi bilen kişiler yetiştirdiğimizi söyleyemeyiz. Son dönemlerde birkaç gazetenin desteği ile çıkartılan sanat dergilerinin tirajları çok düşüktür. Yine zaman zaman yayınlanmaya başlayan sanat dergileri kısa süre sonra kapanmak zorunda kalmışlardır. Sanat dallarıyla ilgili kitaplar da astronomik fiyatlara malolmaktadır.

Ülkemizdeki durumu özet olarak, gözlem ve deneyimlerime dayanarak anlatmaya çalıştım. Bu konular aslında ilgili kişilerce de belirtilmektedir. Ancak bu konuları sık sık gündeme getirip tartışmak ve sağlıklı bir sonuca ulaşmak amacıyla olmamız gerektiğine inanıyorum. Biz eğitimciler olarak tümümüz en az yönetim görevi yapanlar kadar sorumluyuz.

**SANAT EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI
PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI**

Eğitim Fakültelerine Bağlı Resim-İş Eğitimi Bölümü Programı

Haftalık sınıflara göre ders dağılımı:

(Marmara Ün. Eğit. Fak. Res. B.) 1.sın. 2.sın. 3.sın 4.sın.

Sanat Dersleri	18	18	24	21
Kuramsal Sanat Dersleri	2	2	2	3
Eğitim Bilimleri Dersleri	7	6	6	5
Seçmeli, Zorunlu Dersler	7	7	7	7

(İnönü Üni. Eğ. Fak. Res. Böl.)

Sanat Dersleri	26	28	24	26
Kuramsal Sanat Dersleri	2	2	4	4
Eğitim Bilimleri Dersleri	6	6	6	9
Seçmeli, Zorunlu Dersler	10	7	7	5

Marmara Üni. Güzel Sanatlar Fakültesi Programı (Grafik ABD)

1.Sın.	2.Sın.	3.Sın.	4.Sın.	
Sanat Dersleri	27	29	27	32
Kuramsal Sanat Dersleri	4	4	6	--
Seçmeli, Zorunlu Dersler	8	7	7	5

ÇÖZÜM VE ÖNERİLER:

Gelişmiş ülkelerdeki, Güzel Sanat ve Sanat Eğitiminin birbirlerinden ayrı düşünülmediği görülmektedir. Gerçek yaşamda toplumun sanat eğitimi yapan kurumlardan beklentisi tekdir. Sanat Eğitimcilerinin yetiştirilmesi için, Resim-İş Eğitimi Bölümleri programlarının Güzel Sanatlar Fakültelerine göre daha hafif tutulması, sonuçta “Sanat Eğitimcisi” nin daha iyi eğitildiğini kanıtlamaz. Kendi seçtiği sanat dallarından birinde uzmanlaşmış bir kişi, eğitim yöntemlerini de iyi bilmek koşuluyla, sanatın aslını öğrencilerine daha iyi anlatabilir, öğretebilir. “Sanat bir etkileşim olayıdır” demiştik. Sanat Eğitimcisi kendi dalında, kişilikli bir sanatçı ise, sürekli olarak kendi dalı ile ilgili yapıtlar veya çalışmalar ortaya koyacaktır. Öğrencilerine ve çevresine örnek olacak, onları etkileyecektir. Ortaöğretimde, özellikle ortaokuldan sonra gençlerin eğilimleri ve yeteneklerine göre ayrılarak eğitilmesi hayalimiz bir gün

gerçekleşirse, sanat dallarını seçenlerin yetiştirileceği sanat liselerinde, hazırlanacak programlarla, çağdaş sanat eğitimi gerçekleşmiş olacaktır. Şu anda İstanbul'da öğretime devam eden "Sanat Lisesi" nin açılmış olması sevindiricidir. Bu tür liselerin öteki illerde de açılmasını diliyorum.

Gelelim "Sanat Eğitimcisi" yetiştirilmesi için yapılacak değişiklik önerilerine:

a) Üniversitelerde eğitim-öğretime devam eden bir Güzel Sanatlar fakültesi, bir de Eğitim Fakültelerine bağlı Resim-İş Eğitimi Bölümleri vardır. Bu ikilem ortadan kaldırılmalıdır.

b) Güzel sanatlar fakültelerini bitirenler, Eğitim Bilimleri Fakültelerinden alacakları derslerle öğretmen olabilmelidirler. Ya da bu dersler dört yıllık dönem içinde, yaz aylarında alınabilmelidir.

c) Tüm olanaklar Güzel Sanatlar Fakültelerinde yoğunlaştırılarak daha çağdaş eğitim-öğretim yapımları sağlanmalıdır. Zaman ve kaynak savurganlığı bu yolla en aza indirgenebilir.

Güzel Sanatlar Fakültesinde gerçek ve sağlam temellere oturtulmuş, sanat eğitimi alan gençler, bir yandan bitirdiği dalda ürünler verirken, Türkiye endüstrisine katkıda bulunacak, hem de eğitim görevini sürdürecektir. Bu arada öğrencilerinden, ileride endüstride, değişik kesimlerde görev alacak olanlara yol gösterecektir.

Güzel Sanatlar Fakülteleri'nin Anasanat Dalları Şunlardır:

Resim, Grafik, Tekstil, Seramik, Heykel, Endüstri Ürünleri Tasarımı (Industrial Design), Görüntü Sanatları (Sinema-Tv) ve Geleneksel Türk El Sanatlarıdır.

Resim-İş Eğitimi Bölümleri'nin Anasanat Dalları ise,

Resim, Grafik, Tekstil, Seramik, Heykel ve İş Eğitimidir.

Güzel Sanatlar Fakülteleriyle, Resim-İş Eğitimi Bölümleri arasında, anasanat dalları, programların içerikleri, atölye olanakları, öğretim üyeleri ve öteki uzman elemanların çeşitliliği, yurtdışındaki üniversitelerle ilişkiler açılarından farklılıklar bulunmaktadır. Ayrıca Güzel Sanatlar Fakültelerinde öğrenim gören öğrenciler kendi dallarının dışındaki dalların çalışmalarını da izlemek suretiyle daha fazla sanat kültürüne sahip olmaktadır. Kütüphane olanakları da Fakültelerde daha fazladır. Yönetimsel açıdan Eğitim Fakültelerindeki öteki dallarla uyum zor olmaktadır. Sanat Eğitimi için gelecekte neler yapmamız gerektiği konusundaki gerekçeli düşüncelerimi sizlere aktarmak konusunda bizlere bu fırsatı veren, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, "Eğitim Bilimleri I. Ulusal Kongresi, Düzenleme Komitesi'nin

Sayın Başkan ve üyelerine Teşekkürlerimi sunarım. Hepinize saygılar.”(Yayınlanmış Makalesinden, 14 Nisan 2018 tarihinde, sanatçının “Yenişehir Mah. Baraj yolu Cad. No:9 Palandöken Sitesi A1 Blok Kat:4 No:17 Ataşehir / İstanbul” adresindeki evinde kendisiyle yaptığımız görüşmeden derlenmiştir.)

Ek 3: Şükrü Ertürk Banknot Tasarımları

Resim 182: Şükrü Ertürk Banknot Tasarımı

Resim 183: Şükrü Ertürk, 1977 Banknot Tasarımı

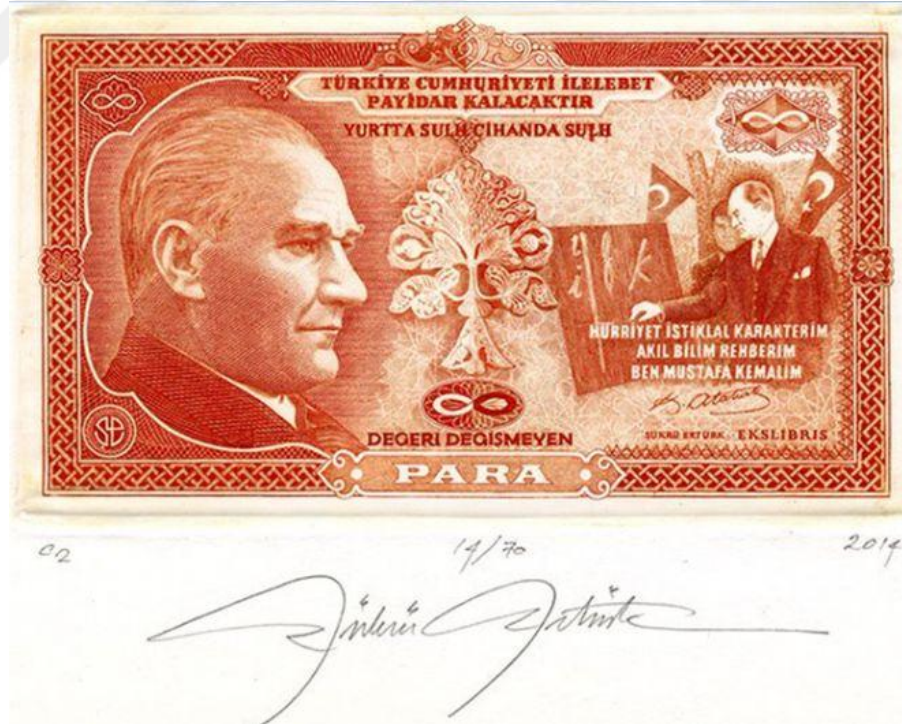
Resim 184: Şükrü Ertürk, 1983 Banknot Tasarımı

Resim 185: Şükrü Ertürk Banknot Tasarımı

Resim 186: Şükrü Ertürk, 1980 Banknot Tasarımı

Resim 187: Şükrü Ertürk, Banknot Tasarımı

Resim 188: Şükrü Ertürk Tasarımları

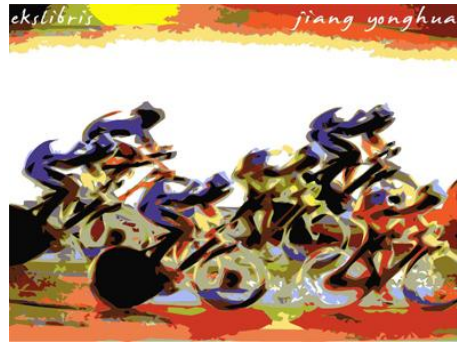
Ek 4: Hasip Pektaş Ekslibris Çalışmaları

Resim 189: Hasip Pektaş'ın Ekslibris Çalışmaları

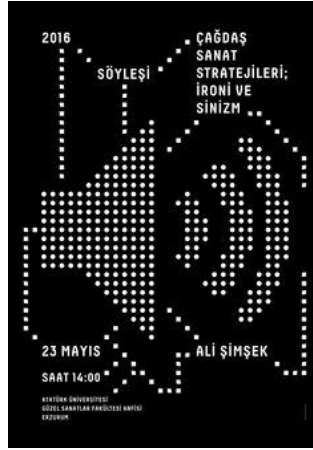

Resim 190: Hasip Pektaş'ın Ekslibris Çalışmaları

Resim 191: Hasip Pektaş'ın Ekslibris Çalışmaları

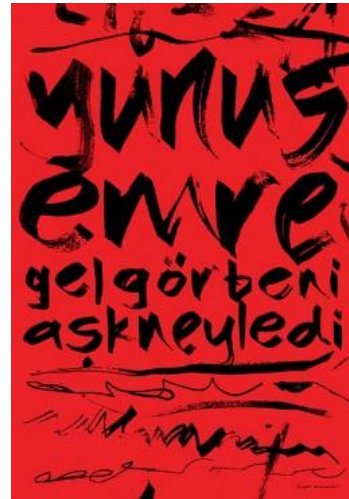
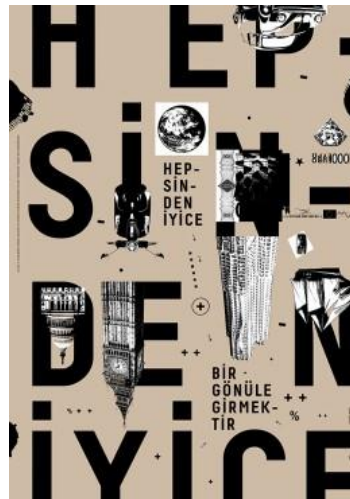
Ek 5: Zafer Lehimler Sanatsal Çalışmaları

Resim 192: Zafer Lehimler'in Sanatsal Çalışmaları

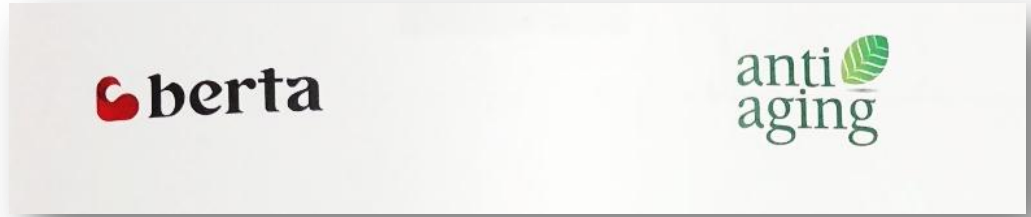

Resim 193: Zafer Lehimler'in Sanatsal Çalışmaları

Resim 194: Zafer Lehimler'in Sanatsal Çalışmaları

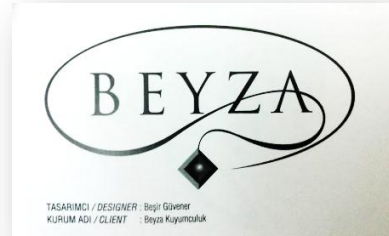
Ek 6: Beşir Güvener Grafik Çalışmaları**Resim 195:** Beşir Güvener, Thermaspa Logotype**Resim 196:** Beşir Güvener, Film Akademisi, Eco Cycle, Vitamin E, Nano Clean Logotype Çalışmaları

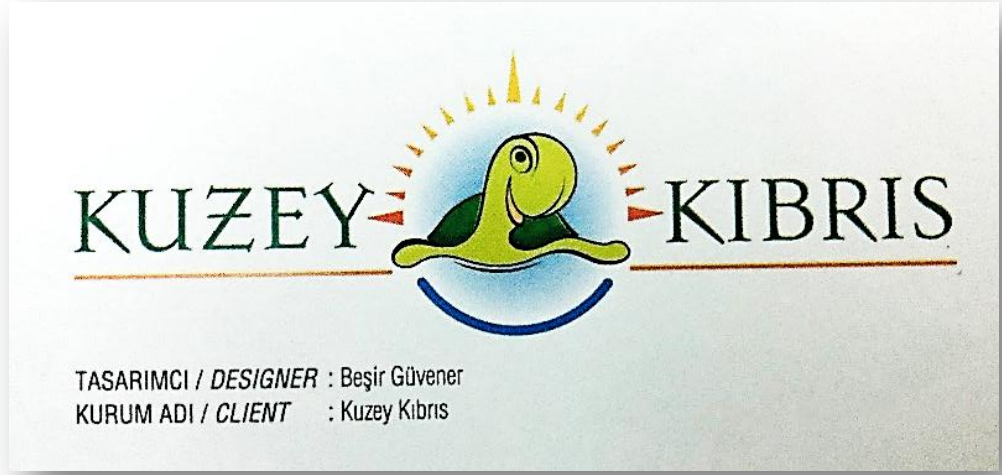
Resim 197: Beşir Güvener, Aldora, Owygen Plus, Woolex, Berta ve Anti-aging Logotype Çalışmaları

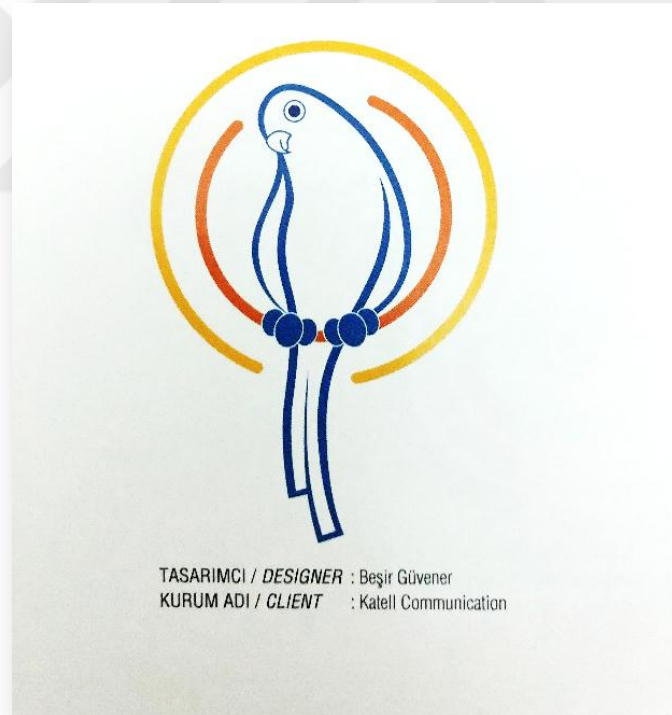
Resim 198: Beşir Güvener, Logotype Çalışma Örnekleri

Resim 199: Beşir Güvener, Endüstriyel Ürünler ve Markalar İçin Logo Tasarımı

Resim 200: Beşir Güvener, Turizm İçin Logo Tasarımı

Resim 201: Beşir Güvener, Tanıtım ve İletişim Kurumları İçin Logo Tasarımı

Resim 202: Beşir Güvener, Basın-Yayın Kuruluşları Ürünler ve Hizmetler İçin Logo Tasarımı

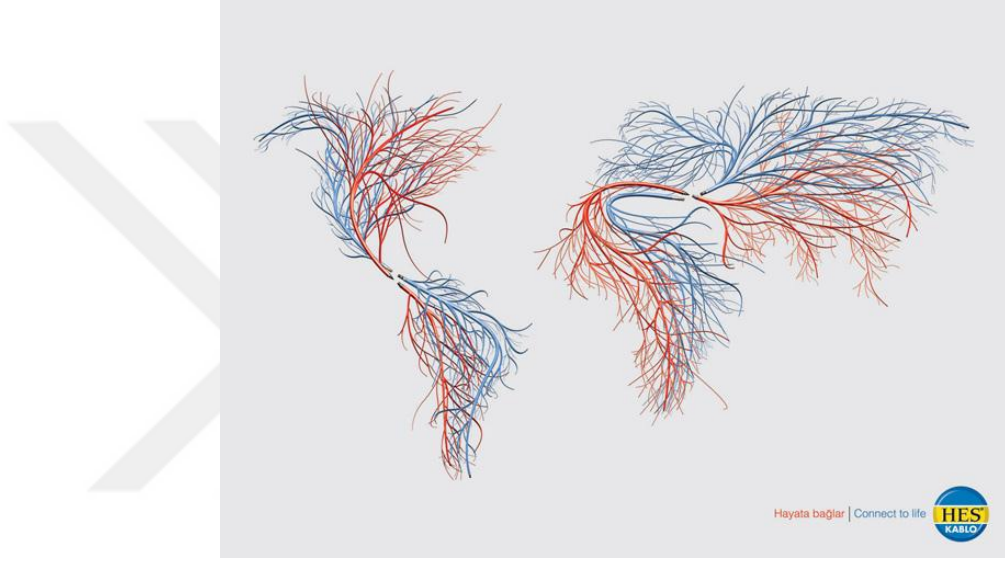
Resim 203: Beşir Güvener, Sivil-Toplum Kuruluşları Hizmet ve Projeleri İçin Logo Tasarımı

Resim 204: Beşir Güvener, Holdingler Grup Şirketleri İçin Logo Tasarımı

Resim 205: Beşir Güvener Reklam Tasarımları

Resim 206: Beşir Güvener Reklam Tasarımları

Resim 207: Beşir Güvener Reklam Tasarımları

Resim 208: Beşir Güvener Reklam Tasarımları

ÖZ GEÇMİŞ**NİHAN ÇIPLAKKILIÇ**

nihanc17@gmail.com

+90-505-496-1086

Adres: Rızaiye Mah. Hacı Tevfik Sok. No:77/5

Elazığ, Türkiye

Kişisel Bilgiler	17.04.1980 Elazığ Evli
Eğitim	Yüksek Lisans, 2019 Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, 3.79/4.00 Tez: Cumhuriyet Dönemi Türk Grafik Sanatı Tarihi ve Halis Biçer'in Grafik Çalışmaları Tez Yöneticisi: Prof. Dr. İsmail AYTAÇ Lisans, 2008 Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi, Bölümü, Resim-İş Öğretmenliği, 3.56/4.00 Ön Lisans, 2001 Fırat Üniversitesi, Teknik Bilimler MYO, Grafik, 80.19/100
Bilgisayar	Photoshop, Adobe illustrator, Adobe Flash, Adobe InDesign, Adobe Dreamweaver, Corel Draw, 3D Max, Free Hand
Dil	İngilizce
Ödüller	Fotoğrafçılık Özel Ödülü, 2004
Seminerler	1950 Sonrası Türk Resim Sanatının Gelişimi, 2017, Fırat Üniversitesi

Mesleki Çalışmalar Grafik Tasarımları-Amblem-Logo çalışmaları
Karakalem-Eskiz çalışmaları
Yağlı boya, Guaj boya, Sulu boya çalışmaları
Renkli baskı ve Reprodüksiyon çalışmaları
Ağaç ve Metal Oymacılık çalışmaları
Ebru sanatı çalışmaları

